

Handelingen van de raad der gemeente Emmen

jaar	bijlagenr.	categorie/agendanr.
2003	1	A 3

Onderwerp

Openbare vergadering van de raad der gemeente Emmen, gehouden op maandag 10 november 2003 te 13.30 uur in het raadhuis te Emmen

Voorzitter: de heer C. Bijl, burgemeester
Plaatsvervangend voorzitter: de heer H.A.A. Lange
Secretaris: de heer J.A. Hekman, griffier.

Aanwezig bij de aanvang 34 leden, te weten de heren B.R. Arends, G. Boels, J.D. Dokter, J. Dijkgraaf, H.J. Eising, F. Ensink, A. Haak, L.D.S. Hoekstra, A. van Hoffen, G.J. Horstman, W.W.W. Halm en J.C.F.M. van Hees, mevrouw T. Houwing-Haisma, de heren H. Huttinga, H.A.A. Lange, H. Leutscher, G.J. Mans, A.G. Menzen, A. Meijering, L.T. Pekelsma en T.D. Reitsma, mevrouw S. Rougoor-Mahalbasic, de heren H.C. Scheltens, A.W.J. Schoo, G.J. Stoffers, mevrouw M.H. Thalens-Kolker, de heer J.H. Thole, de dames G. van der Veen-Weggemans en M.G. van Vliet, de heer R. Vos, mevrouw F.I. van Wieren-Bolt, de heren J.H. de Wildt en B.D. Wilms, alsmede mevrouw J. Zinnemers-Warmolts.

Later ter vergadering 1 lid, te weten mevrouw P.A. de Graaff.

Afwezig 4 leden, te weten de heren R.R. Ripassa, J.H. van Rossem, A.J. Sleeking en J.H. Wittendorp ('s middags). Tijdens de avondzitting zijn eveneens afwezig: mevrouw T. Houwing-Haisma en de heer B.D. Wilms.

Tevens aanwezig zijn de wethouders H. Brummel, T. Eerenstein, G. Evenhuis, J. Holman, J. Hoogland-Foppen, H.G. Jumelet en J. Kuper, alsmede de heer A.J. Mewe, gemeentesecretaris.

A1. Opening en vaststelling agenda.

De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom.

Hij vermeldt dat de heren Ripassa, Van Rossem en Sleeking wegens ziekte verhinderd zijn en wenst hen beterschap. Vanwege deze bijzondere vergadering, waarin de begroting 2004 wordt behandeld, stelt hij zich voor namens de raad aan de reden van hun afwezigheid wat extra aandacht te besteden.

Voorts de vermelding dat de heer Wittendorp vanmiddag en mevrouw Houwing en Wilms vanavond afwezig zijn en dat mevrouw De Graaf later ter vergadering zal komen.

Desgevraagd stemt de raad in met de voorgelegde agenda.

A2. Vragenhalfuur.

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

B1. Programmabegroting 2004. [Bijlage nr. 134]

[NB: voor de overzichtelijkheid wordt een samenvatting van tijdens de behandeling ingediende amendementen

A1 tot en met A18, waarvoor amendement A19 in de plaats is gekomen, opgenomen in de aan de handelingen toegevoegde bijlage 1. Oorspronkelijk ingediende moties zijn opgenomen in de aan de handelingen toegevoegde bijlage 2; de moties zoals zij uiteindelijk ter stemming zijn gebracht zijn integraal in de handelingen opgenomen op het moment waarop de besluitvorming aan de orde is (zie de pagina's 80 t/m 87 van de zitting van 13 november 2003).

De voorzitter roept in herinnering dat met betrekking tot de algemene beschouwingen de afspraak is gemaakt dat elke fractie daarvoor 20 minuten krijgt. Hij stelt zich voor na ongeveer 19 minuten aan te geven dat de 'blessuretijd' is aangebroken. De vice-voorzitter heeft beloofd dat vanavond op dezelfde wijze te zullen doen bij de beantwoording in eerste termijn door het college.

De volgorde voor het houden van de algemene beschouwingen zal geschieden naar grootte van de fracties.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN.

De heer Arends houdt namens de fractie van de Partij van de Arbeid de volgende beschouwing:

"Voorzitter. Bij de behandeling van de begroting voor het jaar 1999 was het voor het laatst dat de raad bezuinigingsmaatregelen moest doorvoeren om de begroting sluitend te ma-

ken. Daarna mochten wij ons er in verheugen dat de financiële middelen om onze beleidsdoelen te kunnen realiseren in veelal ruime mate voorhanden waren. Het ging ons in Nederland economisch voor de wind. Momenteel bevindt de Nederlandse economie zich echter in een periode van recessie. De bomen groeien niet meer tot in de hemel. Sterker nog: er moet worden teruggesnoeid.

Bij de behandeling van de begroting voor 2004 worden we dan ook voor het eerst sinds jaren weer geconfronteerd met bezuinigingsmaatregelen om de begroting, met name in meerjarenopzicht, sluitend te maken. Bezuinigen is soms onoverkomelijk. Het wenselijke en het haalbare zullen meer met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht. Er zullen keuzes moeten worden gemaakt. De PvdA-fractie in de gemeenteraad van Emmen is bereid keuzes te maken. De fractie is bereid wenselijkheden naar haalbaarheid te waarderen. Daarbij zal het principe van solidariteit voor haar leidend zijn. Met dit uitgangspunt kiest de PvdA-fractie in Emmen duidelijk voor een andere koers dan het huidige rijksbeleid.

De fractie in Emmen betreurt het dat het kabinet bij de door zijn gekozen bezuinigingsmaatregelen met name de solidariteit in onze samenleving zo nadrukkelijk op de proef stelt, of sterker nog: verlaat. Op rijksniveau is er duidelijk voor gekozen een richting in te slaan waarbij de verzorgingsstaat wordt verlaten. Op lokaal niveau worden gemeentebesturen nadrukkelijk geconfronteerd met de consequenties van dit beleid. De PvdA-fractie in Emmen had graag gezien dat op rijksniveau de keuzes anders waren gemaakt: menselijker, socialer, zorgzamer. Helaas is dat niet het geval. Juist nu dit had moeten, in een tijd waarin het economisch minder gaat en werkgelegenheid voor kwetsbare groepen in onze samenleving niet eenvoudig voorhanden is.

Ook de PvdA-fractie verwacht van eenieder een eigen verantwoordelijkheid voor zijn of haar eigen positie in de samenleving. Het kan en mag per definitie niet zo zijn dat de overheid of de samenleving alleen aangesproken wordt op een verantwoordelijkheid die eenieder in eerste instantie zelf moet nemen en waarmaken. De fractie is echter ook van mening dat in tijden waarin het minder gaat juist kwetsbare groepen op onze solidariteit mogen rekenen. Groepen mensen die niet of onvoldoende zijn toegerust om de harde competitie in onze samenleving in voldoende mate het hoofd te bieden, moeten kunnen rekenen op de steun van diezelfde samenleving. Daarom: Samen Verder!

* Arbeidsparticipatie

De PvdA-fractie is tevreden met de inspanningen van het college om het budget voor arbeidsparticipatie enigszins op peil te houden. De functie van gesubsidieerde arbeidsplaatsen is in en voor onze samenleving van groot belang. In tal van instellingen en organisaties in de samenleving wordt dankbaar én zinvol gebruik gemaakt van deze arbeidsplaatsen. De mensen die deze arbeidsplaatsen invullen beleven over het algemeen ook veel genoeg aan het zinvolle werk dat zij verrichten. Hun leven heeft (weer) een ritme gekregen dat in onze maatschappij, volgens de heersende opinie, nog altijd als normaal wordt beschouwd. Hoe zal onze samenleving er uit zien als deze arbeidsplaatsen niet meer worden ingevuld? Instellingen en organisaties zullen bepaalde zaken niet meer kunnen doen. Er zal in hoge mate een beroep moeten worden gedaan op vrijwilligers. In scholen zullen de ouders meer moeten bijdragen, terwijl in bejaardenhuizen en verzorgings-

huizen de kinderen of andere familieleden meer moet bijdragen. Gevreesd moet worden dat dit in onze geïndividualiseerde maatschappij een optie zal zijn die als een utopie moet worden gekenschetst. Wij hebben wel de mond vol over normen en waarden, maar deze gelden blijkbaar alleen voor anderen, niet voor onszelf. De fractie van de Partij van de Arbeid ondersteunt de inspanning die het college onderneemt om de bezuinigingen op de gesubsidieerde banen op te vangen, evenals het beleid dat daarmee gemoeid is.

Desalniettemin wil de PvdA-fractie nog aanvullende maatregelen treffen. Wij stellen de raad voor een fonds maatschappelijke participatie in het leven te roepen. Een fonds dat door ons wordt gezien als een tweede spoor, naast het spoor gericht op het realiseren van maatschappelijke participatie door middel van betaalde arbeid. De fractie is zich ervan bewust dat het hebben van betaalde arbeid een zeer belangrijke bijdrage levert aan het maatschappelijk participeren, aan het gevoel erbij te horen. Echter, het gevoel hebben mee te doen, erbij te horen, van waarde te zijn kan ook langs tal van andere wegen tot stand komen. Actief zijn als vrijwilliger, het volgen van een opleiding, zijn zaken die het gevoel van eigenwaarde ook enorm kunnen versterken. De PvdA-fractie stelt voor een delegatie uit de raad in samenwerking met de cliëntenraad nadere invulling te laten geven aan dit tweede spoor van die maatschappelijke participatie, hierbij ondersteund door deskundigen uit het ambtelijke apparaat. De fractie stelt voor om voor dit fonds in eerste aanleg € 900.000,- ter beschikking te stellen.

Werken met behoud van uitkering wordt eveneens ingezet als instrument in de participatieketen welke moet leiden tot een reguliere baan. Het werken met behoud van uitkering zal in duur beperkt zijn tot een maximum van twee jaar. De PvdA-fractie zal zich hiertegen niet verzetten. Wel stellen wij nadrukkelijk als voorwaarde dat er voor betrokkenen dan ook perspectief moet worden geboden op een vast dienstverband, bijvoorbeeld middels scholing of andersoortige investering in de persoon.

Daarop aansluitend verneemt de PvdA-fractie graag van het college welke de noodzaak is om werknemers in een gesubsidieerd dienstverband voor onbepaalde tijd te ontslaan. De fractie heeft grote moeite met een dergelijke maatregel. Zo nodig zal zij, afhankelijk van het antwoord van het college, in tweede termijn met een motie hieromtrent komen.

Tot slot is de fractie van de Partij van de Arbeid er een voorstandster van de bezuiniging op het gemeentelijke minimaalbeleid als gevolg van het doorkorten van het budget voor categoriaal inkomensbeleid vanaf 2004 en de afschaffing van de Zalmsnip vanaf 2005 ongedaan te maken. Wij stellen voor in een nog nader uit te werken verordening een en ander concreet in te vullen, waarbij vanzelfsprekend maatwerk in plaats van categoriaal het uitgangspunt zal zijn.

* Leefbaarheid

Binnenkort zal de raad een start maken met de discussie over spreiding en instandhouding van voorzieningen in de gemeente Emmen. De leefbaarheid in dorpen en wijken is zeer gebaat bij goede basisvoorzieningen. Er bestaat naar het oordeel van de PvdA-fractie geen blauwdruk voor dit vraagstuk. Maatwerk per dorp en wijk is vereist. Immers, geen dorp of wijk is gelijk, noch qua inwoneraantal noch qua sociale structuur. Het is evenwel noodzakelijk dat in elk dorp of wijk een zeker basisniveau van voorzieningen aanwezig is. Zonder

dergelijke voorzieningen zal een gemeenschap gedoemd zijn tot een verzameling woningen en zullen gemeenschapszin en onderlinge saamhorigheid verdwijnen.

Naar de mening van de fractie van de Partij van de Arbeid draagt een voorziening als een brede School, dan wel een soortgelijke voorziening waarbij meerdere functies met elkaar gekoppeld zijn, in hoge mate bij aan het in stand houden van basisvoorzieningen. Nadrukkelijk wil de fractie nogmaals herhalen dat ontschotting tussen taakvelden in dit proces een belangrijke rol moet gaan spelen. Het is ook om die reden waarom zij op voorhand geen extra geld beschikbaar wil stellen voor ontwikkeling van brede scholen of soortgelijke voorzieningen. Bij de behandeling van de begroting 2003 heeft de gemeenteraad op voorstel van de PvdA-fractie al € 150.000,- extra beschikbaar gesteld. In het beleidskader Brede School van de gemeente is ons inziens echter nog te weinig sprake van een beleid gericht op ontschotting. Als we in willen spelen op nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij, meer specifiek en vraaggericht beleid willen ontwikkelen en uitvoeren, kunnen we niet volstaan met een sectorale benadering van de problemen en uitdagingen waarvoor we ons gesteld zien. We sporen het college aan het gebaande pad te verlaten en creatieve en onorthodoxe oplossingen te vinden voor de uitdagingen die op ons afkomen in relatie tot spreiding en instandhouding van voorzieningen.

* Wonen

Onorthodoxe maatregelen zijn ook nodig als het gaat om het bouwen van nieuwe woningen. Op dit moment stagneert dit. Grote aantallen mensen zijn op zoek naar woonruimte, passende woonruimte. Een ontwikkeling die overigens niet alleen Emmen raakt. Juist daarom is het noodzakelijk ook hier creatief, onorthodox en visionair te werk te gaan.

Bij de behandeling van de begroting 2003 heeft de gemeenteraad fors extra middelen beschikbaar gesteld om achterstanden bij de actualisatie van oude bestemmingsplannen weg te werken, evenals op korte termijn nieuwe woon- en bestemmingsplannen op te leveren. De gevolgen van de uitwerking van de desbetreffende motie zijn op dit moment voor de PvdA-fractie niet helder. Wij verzoeken het college hier vandaag nog eens nadrukkelijk op in te gaan.

Een mogelijkheid om nieuwbouw te stimuleren is de invulling van obstakelvrije woninglocaties. 'Levensloopbestendig' is het toverwoord om te komen tot nieuwbouw, maar vooral senioren zoeken een woning waarin zij de rest van hun leven kunnen wonen. Een groot aantal locaties leent zich voor invulling. Een aantal daarvan is obstakelvrij, dat wil zeggen dat er geen belemmeringen zijn voor het snel beginnen met de bouw. Daarvoor is naar ons oordeel samenwerking met de woningcorporaties noodzakelijk. Zij beschikken over de nodige kennis om zelf projecten in gang te zetten. Wij vragen het college te onderzoeken welke locaties obstakelvrij zijn en voorbereiding en realisering van nieuwbouw over te dragen aan de respectievelijke woningcorporaties. Op deze wijze kan naar ons oordeel tot een snelle invulling van nieuwbouw worden gekomen.

De PvdA-fractie betreurt het dat het werken vanuit één loket voor bouwen en wonen wordt uitgesteld tot 2005. De éénloketgedachte is juist een probaat middel om bureaucratische belemmeringen zo veel mogelijk te beperken. Ook dat is nodig om bouwen te stimuleren. De fractie zal dan ook voor-

stellen wél al in 2004 te beginnen met het werken vanuit één loket voor bouwen en wonen.

* Veiligheid

Leefbaar wonen in dorpen en wijken heeft in hoge mate een relatie met veiligheid, in het bijzonder sociale veiligheid. Het is een verschijnsel van deze tijd dat de politie zich wat het veiligheidsbeleid betreft meer en meer concentreert op het onderdeel repressieve veiligheid. De gaten die vallen op het onderdeel preventie moeten naar de mening van de PvdA-fractie onder de regie van de gemeente opgepakt worden. Het is een feit dat actief politieoptreden veelal vermeden kan worden indien vroegtijdig een begin wordt gemaakt met preventie. De gemeente moet het preventieve veiligheidsbeleid samen met andere partners in de keten < woningbouwverenigingen, sociaal-cultureel werk, Stichting Veiligheidszorg, de politie, de brandweer, de scholen, etc. > met voorrang oppakken. We kunnen het ons niet langer veroorloven ach en wee te schreeuwen wanneer jeugdigen zich door verveling schuldig maken aan vormen van vandalisme als de gemeente zich niet inspant om diezelfde jongeren een eigen plek te bieden waar zij zich kunnen ophouden en hun eigen cultuur kunnen beleven.

Bij de behandeling van de conceptwjkplannen van de politie in de gemeente Emmen is al gesproken over een op te zetten gemeentelijk veiligheidsbeleid. Mede op grond van de discussie in de commissie bestuur en middelen verwacht de PvdA-fractie dat in 2004 zowel de aanzet voor als de afronding van een gemeentelijk veiligheidsplan gestalte krijgt.

* Organisatie en bestuur

Sinds medio 2002 wordt bij de gemeente Emmen invulling gegeven aan een ontwikkelingstraject voor verandering van de gemeentelijke organisatie. Kernpunten hierbij zijn een integrale en vraaggerichte manier van werken en één aanspreekpunt voor de inwoner. De fractie van de Partij van de Arbeid is een voorstandster van een dergelijke organisatieverandering. Zij beseft dat voorgenomen veranderingen in de organisatie niet van vandaag op morgen kunnen worden gerealiseerd. Dergelijke veranderingen vergen veel tijd, met name omdat het gedrag van alle medewerkers moet gaan veranderen. Het is juist dit laatste waar de fractie zorgen om heeft. Recente gebeurtenissen geven aan dat aan de processen in de gemeentelijke organisatie nog wel het een en ander te verbeteren valt. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat de fouten welke recentelijk aan het licht zijn gekomen ten minste tweëërlei oorzaken hebben.

Eenzijds betreft het naar onze mening een cultuuraspect. Wanneer wordt informatie verstrekt, op welke wijze wordt informatie verstrekt en wat is de juistheid van die informatie? Wij moeten helaas constateren dat dergelijke vragen zich met name richten op het niveau van het management in dit huis. Dat is een zorgelijk gegeven. Juist het management moet in staat zijn te allen tijde genoemde vragen adequaat te beantwoorden en daar dan ook naar te handelen. Vertrouwen, of zo u wilt betrouwbaarheid, is daarbij een sleutelwoord.

Anderzijds betreft het naar onze mening een organisatorisch aspect. Is er wel een voldoende gestructureerd kwaliteitsbesef aanwezig en is dit wel in voldoende mate geborgd in de organisatie?

Werkprocessen moeten zodanig zijn ingericht dat afwijkingen vroegtijdig worden gesignaleerd en ruimte bieden voor bijsturing vanuit het management.

De fractie van de Partij van de Arbeid beraadt zich momenteel op de mogelijkheid of nadere actie vanuit de raad moet worden geïnitieerd met betrekking tot kwaliteitszorg. Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2004 zal de fractie de raad melden of een initiatiefvoorstel hieromtrent door haar zal worden ingediend.

De recente gebeurtenissen leiden wellicht tot de nodige opmerkingen over de werkwijze binnen de ambtelijke organisatie, maar het zegt ook iets over de werkwijze op het bestuurlijke niveau. Vertrouwen is prima, maar een kritische houding ten opzichte van de informatie die verstrekt wordt is voor bestuurders, of het nu gaat om raadsleden of collegeleden, eveneens een 'must'. Het moet voor bestuurders vanzelfsprekend zijn de informatie die hun wordt aangeleverd niet voor zoete koek te slikken. Daarbij wordt niet het vertrouwen van ambtenaren op de proef gesteld, maar wordt juist een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van de bestuurder voor een goede en zorgvuldige besluitvorming.

In dit kader wil de fractie van de PvdA ook kritisch kijken naar de uitwerking in de gemeenteraad van Emmen met betrekking tot het zogenaamde dualistisch systeem. Naar de mening van de fractie zijn de voorspelde zegeningen van het dualisme nog niet tot volle bloei gekomen. We zijn nog te veel in afwachting van wat het college richting de raad doet komen en ontplooiën te weinig initiatieven om onze eigen rollen aanzien van beleidsbepaling in te vullen. In gevallen waarin de raad hierin wél het initiatief neemt wordt veelal nog een standpuntbepaling ingenomen die vooraf bepaald is en waar-bij argumentatie voor en tegen te weinig wordt gewogen. En ook hier wordt nadrukkelijk van het college een reactie verwacht terwijl deze juist in dergelijke situatie een minder prominente rol vervult.

Als het op de kaderstellende rol van de gemeenteraad aankomt, is er nog een wereld te winnen. Door hier sterk op in te zetten kunnen we die andere rol, de controlerende rol, beter invulling geven. Want waar moet op gecontroleerd worden indien kaderstelling ontbreekt of niet helder is? In 2004 zal er een commissie voor de werkwijze van de raad worden ingesteld. Naar de mening van de PvdA-fractie zal het aspect van de kaderstellende rol van de raad een zaak met de hoogste prioriteit moeten zijn.

Tot slot van dit onderdeel: decentralisatie van zeggenschap aan overlegpartners. Bij de behandeling van de begroting 2003 heeft de PvdA-fractie gepleit voor daadwerkelijke zeggenschap van de gebiedsplatforms over de inzet van middelen voor onderhoud en kleinschalige ontwikkeling. De fractie heeft hierover een motie ingediend welke is aangenomen. Kan het college aangeven wat op dit moment de stand van zaken hieromtrent is? Bij de onlangs gehouden avond van de overlegpartners in Parc Sandur is ook gebleken dat een dergelijke vorm van decentralisatie door de overlegpartners zeer gewenst wordt geacht. Bestuurlijke vernieuwing, politiek dicht bij de bevolking, betekent ook afstand willen doen van je zeggenschap. Waarom datgene doen wat door anderen veel beter gedaan kan worden? Laat de gebiedsplatforms aangeven hoe budgetten verdeeld moeten worden, geef hun daar het laatste woord over. Daar kent men het best de lokale situatie, daar weet men het best welke zaken het eerst aangepakt moeten worden. Wellicht bespaart ons dat ook discussies zoals over het fietspad tussen Emmerhout en Angelslo. Als dat zo is kan de raad dubbel in aanzien winnen.

* Financiën

Ter afronding wil ik nog ingaan op de financiële positie van de gemeente Emmen en de voorstellen van financiële aard van de fractie van de Partij van de Arbeid.

Ik heb het aan het begin van mijn betoog al gezegd: voor het eerst sinds 1999 zijn ombuigingen nodig om de begroting, met name in meerjarenopzicht, sluitend te maken. Het gewijzigde economische klimaat en als gevolg daarvan minder middelen vanuit het rijk maken dat we extra kritisch moeten zijn op de besteding van middelen.

Bij de behandeling van de Kadernota heeft de PvdA-fractie al aangegeven ook te willen bezuinigen in eigen huis, binnen de gemeentelijke organisatie. De fractie betreurt het dat het college haar voorstel, een efficiencykorting van 3% op de budgetten voor personeel, huisvesting en overhead, zoals gedaan tijdens de behandeling van de Kadernota, niet heeft meegenomen bij de opstelling van de begroting 2004, te meer daar deze suggestie van de fractie ook door andere partijen is ondersteund. Je zou je kunnen afvragen wat de waarde is van het meegeven van suggesties als deze toch niet worden meegenomen. De fractie is zich ervan bewust dat een efficiencykorting van 3% niet bijdraagt aan een verhoogde populariteit in de ambtelijke organisatie. Desalniettemin wil zij dit voorstel toch doen. In het verleden hebben bezuinigingen vooral een effect gehad buiten dit huis. Van een dergelijke eenzijdigheid kan nu absoluut geen sprake meer zijn.

Voor de volledigheid merkt de PvdA-fractie hierbij nog op dat het niet de bedoeling is het bedrag dat met deze ombuiging gemoeid is per definitie of uitsluitend te realiseren via de kaasschaafmethode. Maatwerk van de zijde van het college i.c. het ambtelijke management om deze efficiencykorting toe te passen is voor de fractie het uitgangspunt. Zo zou bijvoorbeeld een bedrag bespaard kunnen worden door minder externen in te huren. Indien een dergelijke post in de begroting was opgenomen, had de PvdA-fractie dit ook zonder meer gesteund. Echter, dit bedrag staat wel vermeld in de jaarrekening maar niet in de begroting, wat betekent dat we op voorhand ook niet taakstellend kunnen bezuinigen op de inhuur van derden.

De PvdA-fractie heeft bij de behandeling van de Kadernota ook aangegeven bereid te zijn bestaand beleid te heroverwegen om financiering van nieuw beleid mogelijk te maken. Deze bereidheid heeft de PvdA-fractie nog steeds. Op dit moment betwijfelen wij echter of de voorgestelde bezuinigingen op leerlingenvervoer, maatschappelijk-cultureel werk en overige subsidies daarvoor de juiste keuzes zijn. Wellicht zijn er andere keuzes te maken en zijn zaken tegen elkaar af te wegen. De PvdA-fractie stelt dan ook voor de bezuinigingen zoals voorgesteld door het college nu niet als zodanig in te vullen. Daarvoor in de plaats stelt de fractie voor vanaf 2005 een taakstellend bezuinigingsbedrag in te boeken. In 2004 kan dan in discussie in de raad en tussen raad en college een keuze gemaakt worden uit posten waarop bezuinigd kan worden nadat vanuit het college meerdere voorstellen hieromtrent richting raad zijn gedaan.

Bij het opstellen van de begroting 2004 is het college uitgegaan van een toename van de salarislaster van 2,5% op jaarbasis. Nadien is in het najaarsoverleg tussen kabinet en sociale partners een akkoord bereikt. Dit akkoord behelst onder andere een nulprocentlijn ten aanzien van de lonen. In dat licht bezien lijkt het de PvdA-fractie alleszins verdedigbaar

de salarissen in 2004 en 2005 met maximaal 1% ten opzichte van het vorige jaar te laten stijgen. Na 2005 kan dan worden uitgegaan van een jaarlijkse toename van 2%. Deze aanpassing zal leiden tot een verbetering van de budgettaire positie van de gemeente.

De PvdA-fractie heeft voorts grote bedenkingen bij een extra verhoging van de OZB (inclusief riolering). In een tijd waarin voor velen de lasten hoger worden en de inkomsten niet toenemen dient ook de lokale overheid terughoudendheid te betrachten bij het bovenmatig verhogen van de lokale lasten. In de ogen van de fractie is een verhoging van het OZB-tarief met 3,5% < dat wil zeggen 2,5% voor OZB en 1% voor riolering > het maximum.

Op grond van alle voorstellen van de PvdA-fractie kan worden geconcludeerd dat de begroting in 2004 sluit met een tekort van € 533.000,-. Dit tekort wil de fractie in 2004 eenmalig financieren met een onttrekking aan de VAR. De voorstellen van de fractie betekenen in meerjarenopzicht evenwel een verbetering van de resultaten in vergelijking met de voorstellen van het college. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dit in 2005 en 2006 nog niet significant is. Echter, in 2007 sluit de begroting met ruim een half miljoen positief, wat een duidelijke verbetering is van ruim € 1 miljoen. Wij merken hierbij nog op dat de door de PvdA-fractie opgestelde berekening is doorgerekend door de afdeling CCL van de gemeente Emmen.

Afsluitend wil ik nog een opmerking maken over de moties die de PvdA-fractie heeft ingediend bij de behandeling van de Kadernota. Deze moties moesten nadrukkelijk geplaatst worden in het licht van het proces om te komen tot een programmabegroting. De fractie overwoog in juni bij de behandeling van de begroting in november zo nodig met aanvullende voorstellen te komen. Met uitzondering van het beleidsterrein arbeidsparticipatie zal zij dit echter niet doen. De reden hiervoor is niet gelegen in de teleurstellende reactie van c.q. afhandeling door het college. De fractie wil het college nog eens nadrukkelijk verzoeken naar de moties te kijken en vervolgens naar de beantwoording. Het zal met ons tot de conclusie moeten komen dat deze niet in verhouding tot de vraagstelling staat. Kortheidshalve verwijst de fractie hier naar wat is opgemerkt over kwaliteitszorg. De PvdA-fractie dankt in elk geval die fracties die destijds de moties van de PvdA-fractie op procedurele gronden hebben ondersteund.

De fractie komt niet met aanvullende voorstellen op het terrein van brede school en sociale veiligheid omdat enerzijds beperkte financiële middelen nopen tot het maken van keuzes en anderzijds op andersoortige wijze bepaalde doelen wellicht nagestreefd kunnen worden.

De bijdrage van de fractie van de Partij van de Arbeid is getiteld 'Samen verder'. Deze titel is gekozen om gezamenlijk juist in deze tijd met elkaar verder te gaan. In tijden van voorspoed en overvloed is dat niet zo moeilijk. In tijden waarin keuzes gemaakt moeten worden, waarin de schaarste verdeeld moet worden, is dat niet altijd vanzelfsprekend.

De PvdA-fractie wenst dat men elkaar in de maatschappij vasthoudt, in gezamenlijkheid verder gaat, wil de schaarste verdelen en zorgen dat de lasten van de schaarste niet eenzijdig bij bepaalde groepen in onze samenleving terechtkomen. Het is daarom: Samen verder! "

[Tijdens het betoog van de heer Arends is mevrouw De Graaff ter vergadering gekomen].

De voorzitter constateert dat de PvdA-fractie voorstelt een fonds maatschappelijke participatie van € 900.000,- in te stellen, maar heeft uit de tekst niet kunnen halen ten laste waarvan hiertoe zou moeten worden overgegaan.

De heer Arends verwijst hiervoor naar de bijlage bij de tekst van zijn algemene beschouwing.

De heer Ensink houdt namens de fractie van het Christen Democratisch Appèl de volgende beschouwing:

"Mijnheer de voorzitter. Wij hebben onze algemene beschouwing de titel 'Lokaal verantwoord' meegegeven. Ik zal dit straks uitleggen.

Recent is door de ministerraad de notitie van minister Donner vastgesteld over het thema 'rechtstaat en rechtsorde'. Aanleiding voor de notitie was de constatering dat de overheid bijna dreigt te bezwijken onder de steeds zwaarder wordende rol die zij in het maatschappelijk verkeer is gaan spelen. Ze krijgt steeds meer taken toebedeeld: van beschermer bevolking en grondgebied tot strenger bestraffer van wie in de fout gaat, van regelaar tot een Moeder Teresa-achtige leniger van nood. In een interview geeft minister Donner te kennen dat de decennialang gevolgde lijn: als er problemen zijn lost de overheid het wel op!, niet langer is vol te houden. De rol die de overheid nu speelt is aan herziening toe. De ambitie die uit die lijn spreekt kan ze niet waarmaken en moet ze ook niet langer overeind willen houden. Het wekt valse verwachtingen bij de burgers, die keer op keer teleurgesteld worden en vervolgens klagen dat de overheid tekort schiet. Naar onze mening is de essentie van de rechtsstaat dat de overheid bij haar handelen aan rechtsregels is gebonden. Daarbij gaat het niet alleen om wettelijke bepalingen, zoals straffen en belastingen. Het gaat ook om beginselen van behoorlijk bestuur, die de overheid de plicht opleggen bij het nemen van besluiten fatsoenlijk met haar burgers om te springen.

Nu terug naar Emmen. Ook in onze gemeente laat zich de vraag stellen: kunnen we als lokale overheid op alle vragen van de burgers wel een passend antwoord geven, kortom: kunnen wij onze eigen ambities wel waarmaken? De begroting die nu ter bespreking voor ligt is als het ware doorzeggend met de boodschap dat er ook in Emmen keuzes gemaakt moeten worden.

In de inleiding bij het programma 1 'Burger en bestuur' wordt door het college met recht gerefereerd aan de hoofddoelstelling van het raadsprogramma 2002-2006, namelijk 'het vasthouden en het versterken van het vertrouwen van de burgers'. Dit is een zeer ambitieuze doelstelling ten aanzien waarvan wij als raad verplicht zijn haar waar te maken. In de nu aan de raad gepresenteerde begroting worden op een geheel nieuwe wijze, door middel van de programmabegroting, door het college voorstellen gedaan waarin wordt aangegeven op welke wijze met de beschikbare middelen invulling kan worden gegeven aan de zojuist geciteerde hoofddoelstelling in het raadsprogramma.

Ten aanzien van het fenomeen 'programmabegroting' willen wij als CDA-fractie van ons hart geen moordkuil maken: wij

hebben er als een berg tegenop gezien, wellicht vanuit de relativerende levensinstelling dat alle veranderingen nog geen verbeteringen zijn. De leden van mijn fractie hebben desondanks gemotiveerd meegedaan aan de bijeenkomsten ter voorbereiding van de introductie van de programmabegroting. Het resultaat mag er zijn! Geen dikke boekwerken, maar een compacte beschrijving van de huidige financiële situatie en de daarbij behorende beleidsvoorstellen. Wij willen het college een compliment maken voor de opzet en de inzichtelijkheid van het geheel van de nu aan ons gepresenteerde begroting. Hierbij willen wij tevens onze waardering uitspreken voor de inzet van alle medewerkers die hebben meegewerkt aan de totstandkoming van deze programmabegroting.

Nu wij kennis hebben genomen van de begroting willen wij als algemeen oordeel uitspreken dat veel voorstellen en suggesties die de CDA-fractie tijdens de behandeling van de Kadernota in de raadsvergadering van augustus jongstleden heeft ingebracht in deze begroting zijn verwerkt. Daarnaast zijn er uiteraard nog nader te bespreken onderwerpen in terug te vinden. In het kort herhaal ik hier de uitgangspunten die de CDA-fractie bij de behandeling van de Kadernota heeft geformuleerd.

1. Een sluitende begroting.
2. Bezuinigingen worden eerst intern gezocht. Vervolgens wordt bezien of er bij de voorzieningen tot een efficiënter en effectiever gebruik kan worden gekomen.
3. De toekomstige organisatie van de gemeente Emmen (zowel intern als extern) wordt mede bepaald door het kwadrantenstelsel.
4. Er dient een goede balans te zijn tussen de beleidsvoorbereiding en de mogelijkheden tot uitvoering van het beleid.
5. Voor de CDA-fractie is een beperkte aanwending van de reserves onder strikte voorwaarden bespreekbaar.

Allereerst wil de CDA-fractie haar waardering uitspreken voor het feit dat u ons een sluitende begroting presenteert. Wij beseffen heel wel dat de financiële situatie van ons land gevolgen heeft voor de financiën van de lokale overheden. Daarom doet het ons, zoals reeds eerder opgemerkt, bijzonder deugd dat het college adequaat gereageerd heeft op de voorstellen die wij hebben ingebracht bij de behandeling van de Kadernota.

Met betrekking tot de ontwikkeling van de eigen organisatie willen wij het volgende opmerken. De invoering van de 'selectieve vacaturestop' is naar onze mening een eerste stap die moet leiden tot een herbezinning ten aanzien van de omvang en de opzet van de nieuwe organisatie. In 1999 heeft de CDA-fractie een rapport uitgebracht met als titel 'Grenzen van de groei'. Hierin wordt de personeelsformatie van Emmen vergeleken met andere gemeenten met meer dan 75.000 inwoners. Het is interessant en nuttig na te gaan hoe de personeelsformatie zich sindsdien heeft ontwikkeld. Wij hebben inmiddels een nieuwe personele vergelijking gemaakt, waarbij Emmen wordt vergeleken met de andere 100.000-plus-gemeenten. Hierbij is niet alleen gekeken naar de formatie maar ook naar de kostenontwikkeling personeel, ziekteverzuim, instroom en doorstroom. Enkele conclusies uit deze vervolgrapportage.

- De personeelslasten zijn toegenomen van circa € 35 miljoen begin 1998 tot € 50 miljoen in 2002, een stij-

ging van ruim 40%; omgerekend naar fte's een stijging van 25%.

- Het aantal werknemers in ambtelijke dienst is vanaf 1998 gestegen met ruim 16%, het aantal formatieplaatsen met 13%. Beide percentages liggen 2% hoger dan de percentages bij de andere 100.000-plus-gemeenten.

Wij zullen na afloop van onze algemene beschouwing een kopie van dit rapport aanbieden aan het college en collegafracties.

* Organisatieontwikkeling, anders en met anderen

De CDA-fractie wil van de gelegenheid gebruik maken om onze grote waardering uit te spreken voor zowel het college als alle medewerkers die actief betrokken zijn bij het organisatieontwikkelingstraject. Het vorig jaar hebben wij bij de algemene beschouwingen reeds opgemerkt dat wij het organisatieontwikkelingstraject 'Anders en met anderen' van harte ondersteunen. Met name het vergroten van de klantgerichtheid, het versterken van de externe gerichtheid en de verbetering van de integratie van de werkprocessen zullen de speerpunten zijn voor de nieuwe organisatie.

Bij de behandeling van de Kadernota hebben wij aangegeven dat er ten aanzien van de toepassing van ICT nog veel te verbeteren is. Wij hebben toen ook gememoreerd dat vergeleken met andere gemeenten onze gemeente duidelijk minder te besteden heeft op ICT-gebied. Vraag: wat is op dit moment de stand van zaken ten aanzien van de toepassing van ICT in de gehele organisatie?

* Inkoopbeleid

De CDA-fractie is van mening dat het inkoopbeleid organisatorisch eveneens een goede inpassing behoeft. Hoewel er dankzij het opgezette inkoopbeleid op dit moment reeds belangrijke financiële voordelen zijn behaald, kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat het inkoopbeleid voor de gehele organisatie toch nog een te vrijblijvend karakter kent. Er dient nu een slag van de vrijblijvende naar de verplichtende centrale inkoop te worden gemaakt. Daarom zijn wij van mening dat op korte termijn een centraal inkoop- en aanbestedingsbureau in het leven dient te worden geroepen dat voor alle diensten de inkoop en aanbesteding gaat regelen. Vraag: Wat is de mening van het college hierover? Wij overwegen op dit punt in tweede termijn zo nodig een motie in te dienen.

* Concentratie huisvesting

Een ander punt dat wij in dit verband willen noemen is de concentratie van de gemeentelijke huisvesting. Immers, een kleinere organisatie zal ook een verdere concentratie van de huisvesting mogelijk maken. Vraag: wanneer wordt de raad geïnformeerd over deze plannen?

* Kwadrantenstelsel

De CDA-fractie heeft bij de behandeling van de Kadernota aangegeven dat zij zeer hecht aan de verdere invoering van het kwadrantenstelsel. Binnenkort zullen wij als raad komen te spreken over de nadere invulling van het Structuurplan middels een te houden werkconferentie. Hierbij zal ons inziens het kwadrantenstelsel een belangrijk thema moeten zijn. Daar komt nog bij, geredeneerd vanuit het CDA-uitgangspunt 'gespreide verantwoordelijkheid', dat wij van mening zijn dat burgers en organisaties, vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en identiteit, in staat moeten worden gesteld het gemeenschapsleven voldoende vorm en inhoud te

geven. In dit verband moeten wij helaas constateren dat het vrijwilligerswerk niet ontkomt aan de invloed van een aantal ontwikkelingen zoals:

- toenemende wet- en regelgeving
- verminderd aanbod van vrijwilligers
- verandering ten aanzien van de tijdsinvestering die een vrijwilliger kan en wil bieden
- grotere verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de vrijwilligers.

* Beleidsnota's

Het vorig jaar hebben wij de vraag gesteld: bestaat er wel voldoende evenwicht tussen het schrijven van beleidsnota's en de ambtelijke capaciteit en de financiële mogelijkheid om deze beleidsnota's tot uitvoering te brengen? Bij de behandeling van de Kadernota hebben wij dit ook aan de orde gesteld.

Vervolgens willen wij nog een aantal opmerkingen maken per beleidsonderdeel.

* Wonen en ruimte

Bij wonen en ruimte gaat het heel vaak om interactieve planvorming. Anders gezegd: hoe betrekken wij de burgers al in een zeer vroeg stadium bij op te stellen bestemmingsplannen c.q. masterplannen? De CDA-fractie wil bij deze haar waardering uitspreken voor de wijze waarop het Masterplan Emmen-centrum tot stand wordt gebracht. Hier is duidelijk een actieve betrokkenheid van alle belanghebbenden en belangstellenden als uitgangspunt genomen. Hoewel nog niet geheel afgerond, mag het resultaat tot nu toe gezien worden.

In de commissievergadering van september is uitvoerig van gedachten gewisseld over de voortgang van de woningbouw in onze gemeente. Verleden jaar heeft de raad mede op initiatief van de CDA-fractie extra middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van de woningbouw en de actualisering van de bestemmingsplannen. Inmiddels is er een actieplan vastgesteld met daarin een 16-tal punten waaraan een tijdplan is verbonden, zodat wij als raad op een adequate wijze kunnen controleren of genoemde actiepunten ook daadwerkelijk en tijdig worden uitgevoerd.

* Onderhoud wegen

Voorgesteld wordt geen extra middelen beschikbaar te stellen voor het onderhoud van de wegen. Wij vragen ons af welke consequenties dit in concreto zal hebben, in het bijzonder ten aanzien van de criteria van het grotestedenbeleid.

In programma 7 (verkeer en vervoer) wordt in hoofdstuk 3 bij prioriteiten, de ontsluitingsweg de Vierslagen genoemd. Kunt u ons concreter aangeven in welk jaar deze weg daadwerkelijk zal worden aangelegd?

* Openbaar groen

Ook hier wordt voorgesteld geen extra middelen beschikbaar te stellen. Volgens uw college betekent dit dat de kwaliteit op het huidige niveau gehandhaafd blijft en er geen invulling wordt gegeven aan de kwaliteitsimpuls zoals aangegeven in de nota Groenvisie.

En dan komt het college met een heel merkwaardige zin: namelijk: 'Gecombineerd met de te realiseren taakstelling ad € 277.000,- leidt dit ceteris paribus tot een verlaging van het kwaliteitsniveau.' Als CDA-fractie vroegen wij ons met de Evangelist Filippus af: Verstaat gij wat gij leest? Volgens de Van Dale betekenen de twee vreemde woorden: overigens onder gelijke omstandigheden. Wij zijn van mening dat voor de bepaling van het kwaliteitsniveau van het openbaar groen

eerst de inhoudelijke discussie gevoerd moet worden aan de hand van de nota Groenvisie. Vervolgens dient er, zoals wij dat reeds bij de Kadernota hebben aangegeven, een discussie gevoerd te worden over de vraag: hoe wordt het toekomstig onderhoud van het openbaar groen georganiseerd? Momenteel is dit nog 1/3 BTL, 1/3 gemeente, 1/3 EMCO. De CDA-fractie zal een amendement indienen om de genoemde taakstelling in elk geval voor het jaar 2004 ongedaan te maken.

* Sport

In de begroting lezen wij in programma 8 (sport, recreatie en cultuur) onder het hoofdstuk kwantitatieve doelen dat vergroting van deelname aan de sport door met name de jeugd, maar ook door volwassenen belangrijk is. Wij vinden dat sportstimulatie moet doorgaan, zelfs een mogelijke extra intensivering heeft onze steun. Uit onderzoek blijkt dat Emmen, vergeleken met de 25 grootste gemeenten, op de laatste plaats staat qua sportparticipatie. De CDA-fractie is van mening dat het voorstel om de sporttarieven niet te verhogen een goede zaak is. We dringen er bij het college op aan over niet al te lange termijn de Sportnota in de raad te behandelen. Het voornemen ten aanzien van sportparticipatie te starten met een zogenaamde nulmeting, om zodoende de participatie te kunnen volgen, steunen wij van harte.

Het voorstel om de nieuwbouw van de sporthal te Klazienaveen met één jaar uit te stellen betreuren wij buitengewoon. Is dit voornemen goed met de betrokken clubs gecommuniceerd?

De initiatieven vanuit de bevolking om de openluchtbaden in Klazienaveen en Emmen-centrum weer geopend te krijgen vinden wij de moeite van het onderzoeken waard. Hierbij is het voor ons van bijzonder belang de mogelijke participatie van de bewoners en/of organisaties in beeld te krijgen. Als model denken wij dan aan het beheer van zwembad De Zandpol.

De vestiging van een zogenaamd Flightpark aan de Pottendijk, waar het Deltavliegen kan worden beoefend, is naar onze mening een enorme aanwinst voor onze gemeente, zowel in sportief en recreatief als in economisch opzicht. Wij verwachten van het college dat het op korte termijn met een voorstel naar de raad komt om een dergelijk Flightpark te realiseren.

* Onderwijs

De CDA-fractie is ingenomen met de voornemens zoals verwoord in programma 4 (onderwijs en jeugd). Voor kinderen is het belangrijk goed en passend onderwijs te kunnen volgen. Het verhoogt hun mogelijkheden om actief deel te nemen aan de samenleving. Steeds meer wordt duidelijk dat onderwijs gericht moet zijn op de individuele leerling. In Emmen kennen wij een jarenlange traditie op het gebied van onderwijsvoorrang. De scholen voor zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs werken steeds nauwer samen. Dit is naar onze mening noodzakelijk om de ononderbroken ontwikkelingslijn te waarborgen.

Met de realisering in 2004 van een onderwijsvoorziening voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen (ZMOK) wordt tegemoetgekomen aan de vraag naar meer op het kind toegesneden onderwijs. Ook de overgang van de peuterspeelzaal naar de basisschool is een belangrijk aandachtspunt.

Wij willen in dit verband voorts even stilstaan bij de ontwikkelingen van de brede school in de gemeente Emmen. In een onlangs door de CDA-fractie gehouden werkbezoek aan de

basisscholen in Emmerhout is ons gebleken dat daar op een zeer actieve wijze wordt samengewerkt om de gedachte van de brede school te concretiseren. Mede in combinatie met 'Emmen Revisited' biedt dit interessante mogelijkheden. We willen wij waarschuwen dat het concept van de brede school niet in alle delen van onze gemeente zomaar toepasbaar is.

* Welzijn

In de begroting wordt ten laste van de VAR een eenmalig bedrag van € 1.500.000,- opgenomen ten behoeve van een accommodatiefonds voor zogenaamd schrijnend achterstallig onderhoud. Daarmee komt u tegemoet aan het voorstel van de CDA-fractie bij de behandeling van de Kadernota. Toch hebben wij toen ook een relatie gelegd met de aanstaande discussie in het kader van de Structuurnota als het gaat om de toekomstige voorzieningen. Wij hebben in augustus reeds opgemerkt dat de gemeente tevens een inventarisatie van alle, dus ook de niet-gemeentelijke accommodaties, moet maken, dit met het doel te komen tot een evenwichtig beleid ten aanzien van het in stand houden van accommodaties op zowel wijk-/dorpsniveau als op het niveau van de kwadranten. Daarom de vraag: op welke wijze zal dit accommodatiefonds betrokken worden bij het toekomstig beleid betreffende de instandhouding van accommodaties?

* Alcides

De CDA-fractie heeft in de laatste raadsvergadering reeds haar verontrusting uitgesproken over de problematiek van Alcides Amsterdam en de gevolgen daarvan voor Alcides Emmen. In het blad *Binnenlands Bestuur* van 31 oktober jongstleden wordt de problematiek in welzijnsland op uitvoerige wijze aan de orde gesteld. Wat is op dit moment de actuele stand van zaken met betrekking tot Alcides Emmen?

* Hospices

In Emmen is een werkgroep bezig met de voorbereiding van plannen die moeten leiden tot de realisering van een zogenaamd hospice. In een hospice kunnen mensen die zich in een terminale fase van het leven bevinden worden verzorgd en bijgestaan door hun naaste familie en/of kennissen. De CDA-fractie is van mening dat een dergelijke voorziening, zeker in het huidige tijdsgewricht, een uitstekende aanvulling is op de reeds bestaande voorzieningen. Gezien de participatie van diverse instanties als thuiszorg, zorgverzekering en woningcorporaties zijn wij van mening dat een dergelijk initiatief actief door de gemeente moet worden ondersteund. De fractie zal over dit onderwerp een amendement indienen.

* Bezuinigingen

De CDA-fractie wil graag een nadere toelichting op de voorgenomen bezuinigingen op maatschappelijk-cultureel werk ad € 175.000,- en de taakstelling op subsidies/bijdragen, ingeboekt voor een bedrag van € 250.000,-. Wat wordt hiermee concreet bedoeld? Betreft dit alle diensten?

* Cultuur

Ten aanzien van het onderdeel cultuur hebben wij een tweetal vragen. Wanneer wordt de nota Evenementenbeleid aan de raad aangeboden? En kunnen er ten aanzien van het monumentenbeleid ook besparingen worden bewerkstelligd middels een samenwerking met het Drents Plateau?

* Sociale zaken, economie en werk

De CDA-fractie wil haar waardering uitspreken voor de wijze waarop onlangs op een werkconferentie de nieuwe Wet werk en bijstand is besproken. In afwachting van een notitie, die de resultaten van deze werkconferentie nader zal concretiseren,

willen wij volstaan met het herhalen van onze mening dat er ook in Emmen een pilotproject moet komen, zoals dat momenteel in Den Bosch en Helmond en inmiddels ook in Groningen wordt uitgevoerd. Graag vernemen wij van het college wat ten aanzien van dit punt de laatste stand van zaken is. Zowel voor nieuwe als voor bestaande bedrijven is een goede infrastructuur van essentieel belang. In het bijzonder willen we noemen de beschikbaarheid van ICT-verbindingen en de voltooiing van de A37. In dit verband de volgende opmerkingen. De CDA-fractie is van mening dat Emmen mee moet doen in het pilotproject van Astron-Lofar. Immers, dit project heeft een enorme betekenis voor de uitbreiding van de ICT-breedbandinfrastructuur in geheel Zuidoost-Drenthe. Bovendien zal er de nodige hoogwaardige werkgelegenheid mee gemoeid zijn. Graag de reactie van het college.

En wat is op dit moment de stand van zaken ten aanzien van de Zuydrentse Stedenband?

Een ander aspect dat wij in dit kader willen noemen zijn goede scholingsmogelijkheden in zowel het voorbereidend, middelbaar en hoger beroepsonderwijs.

* Bestuur en middelen

Veiligheid is een zeer belangrijk onderwerp waarbij de overheid naar onze mening een prominente rol heeft te spelen. In de op 28 oktober jongstleden gehouden commissievergadering is het onderwerp veiligheid in de meest brede zin aan de orde geweest. De CDA-fractie wil daarom nu volstaan met de opvatting dat het organiseren van bijeenkomsten met onze burgers, waarbij zowel het bestuur als de politie kennis kan nemen van gevoelens en opvattingen die onder de burgers leven, zeker voor herhaling vatbaar is.

* Internationale betrekkingen

Steeds vaker krijgen we te maken met Europese regelgeving. Dat biedt ook kansen om grensoverschrijdende activiteiten in gang te zetten. Die zouden kunnen worden ondersteund door subsidies van bijvoorbeeld de EDR. Wanneer wordt de nota Mondiaal beleid aan de raad ter bespreking aangeboden?

Ik wil onze algemene beschouwing afsluiten met het citeren van enkele opmerkingen van de burgemeester van Vlissingen, mevrouw Anneke van Dok in het VNG-magazine van 7 november jongstleden. 'Startnotities, kaderstellende raadsnotities en andere nieuwe dialoogvormen met de gemeenteraad ten spijt blijft besturen op lokaal niveau mensenwerk. Daarbij zijn begrippen als vertrouwen, ruimte voor initiatief en betrokkenheid bij de hoofddoelen evenzeer sleutelwoorden als kaders stellen en controle.' 'Betrokken besturen' was verleden jaar de titel van onze algemene beschouwing. Vanuit betrokkenheid vinden wij dat zowel de raad als het college verantwoordelijk is voor Emmen. Immers, Emmen is van ons allemaal!"

De voorzitter heeft ook aan de heer Ensink een vraag over een aangekondigd amendement, en wel betreffende het niet laten doorgaan van een taakstelling van € 277.000,-. Mag worden aangenomen dat in dat amendement ook de dekking zal worden aangegeven?

De heer Ensink laat weten dat dit voor elkaar zal komen.

De heer Leutscher houdt namens de fractie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie de volgende beschouwing:

"Mijnheer de voorzitter. Tijdens de bespreking van de Kadernota hebben wij al aangegeven wat volgens ons de status is van de begroting 2004, namelijk: de eindjes aan elkaar knopen. Derhalve ziet de VVD-fractie ook reikhalzend uit naar de fundamentele discussies over het Structuurplan en de kerntaken van de gemeente in relatie tot de omvang van het ambtenarenapparaat.

De VVD zou de VVD niet zijn als wij ons geen vooruitgangsoptimisten zouden noemen. We kijken in positieve zin terug naar de discussie in de commissie samenleving over het theater. Wat is het toch interessant dat Emmen met zulke groot-scheepse projecten bezig is! Investeren in mensen, investeren in veiligheid en investeren in de toekomst van de gemeente Emmen, kansen benutten en kansen veiligstellen.

De bijdrage van de VVD-fractie zal bestaan uit vier hoofdthema's: veiligheid, vrijwilligerswerk, personeelsformatie en Emmen als aantrekkelijke woon- en ondernemingsplaats.

* Veiligheid

Zoals bekend stelt de VVD veiligheid voorop. In de contacten met de burgers, maar ook uit onderzoeken blijkt dat veiligheid het belangrijkste onderwerp is dat de burger bezig houdt. Terecht of niet terecht, het veiligheidsgevoel staat sterk onder druk als we kijken naar geweld op straat, geweld in en om het huis, overlast, criminaliteit, groot en klein. We kunnen stellen dat er op dit terrein in het afgelopen jaar veel is gebeurd, kijkend naar het beleid dat is ontwikkeld naar aanleiding van de situatie in de Kolhoopstraat en op de Zuidlaarderbrink, de invoering van preventief fouilleren, surveillance door toezichthouders en het schoonvegen van het stationsgebied. Dit brengt de fractie bij de vraag hoe op fundamentele wijze zou kunnen worden geïnvesteerd in veiligheid. Bekend is dat de financiële middelen beperkt zijn. Niettemin heeft de VVD-fractie nagedacht over de wijze waarop hierin zou kunnen worden geïnvesteerd. We zien in de begroting dat voor de WIW/ID-banen een budget is gereserveerd van € 1 miljoen en wij zullen een motie indienen om 60% van het budget aan te wenden voor investeren in veiligheid en leefbaarheid. Daar blijft het niet bij. De VVD-fractie wil extra investeren in de WIW/ID-banen. Wij stellen ons voor dat ruim € 500.000,-, het bedrag dat zou zijn gemoed met een eindejaarsuitkering, wordt toegekend aan het budget voor deze banen. Ook nu stelt de fractie dat 60% van dit budget moet worden besteed aan veiligheid en leefbaarheid. Kijkend naar de verhoging van € 200.000,-, betekent dit voor beleid op het gebied van veiligheid en leefbaarheid een bedrag van € 1 miljoen.

Veiligheid is ook een interessant gebied als het gaat om het terugdringen van de jeugdwerkloosheid. Ik verwijs hierbij gemakshalve naar de mogelijkheden die het ESF biedt voor scholingsmogelijkheden. Wel moet worden bedacht dat het in dezen gaat om incidenteel beleid. De fractie vindt dat de Stichting Veiligheidszorg zou moeten investeren in het aanboren van andere geldstromen.

Maar ook bij de gemeente ligt ons inziens een verantwoordelijkheid. In eerste aanleg vinden wij dat er meer beschikbaar moet komen voor de buitendorpen. Wij zullen een amendement indienen om structureel € 100.000,- vrij te maken voor surveillance en toezichthoudende taken door de Stichting Veiligheidszorg in de dorpen. Dit betekent 138 uur per week. Daarnaast vinden we dat de gemeente in samenspraak met de politie, de Stichting Veiligheidszorg en wellicht ook de

brandweer moet gaan kijken naar de mogelijkheid van het opleiden van toezichthouders tot BOA's, bijzondere opsporingsambtenaren, opdat zij op gemeentelijk niveau ook boetes kunnen uitdelen. In 'Den Haag' wordt nu beleid ontwikkeld betreffende de zogenaamde bestuurlijke boete, waarbij de door de gemeenten uitgedeelde boetes door henzelf mogen worden behouden.

Vervolgens het onderwerp vrijwilligerswerk. Tijdens de verleden week gehouden begrotingsbespreking hebben wij al aangegeven dat wij vrijwilligers het cement van de samenleving vinden. Zij zorgen voor binding, voor enthousiasme en voor sociale betrokkenheid. We vinden dat vrijwilligers prima in staat zijn hun eigen keuzes te maken en aan te geven welke deskundigheid zij willen inhuren en welke niet. Wij zullen in het kader van de bespreking van de nota Vrijwilligerswerk bezien of er mogelijkheden bestaan om het budget voor scholing en opleiding die nu nog vaak door de gemeente worden georganiseerd, op het niveau van wijken en dorpen te leggen.

Tegelijkertijd willen we oog hebben voor het verdelen van de budgetten. We willen kijken naar een herijking van de subsidies. Dit betekent dat we in feite zouden moeten uitgaan van een nuloptie, om van daaruit redenerend de criteria te herformuleren en gelden toe te delen. Daarbij zouden we ook graag aandacht willen besteden aan mogelijkheden om onkosten te dekken die bij de uitvoering van vrijwilligerswerk worden gemaakt.

Ik ga nu in op de personeelsformatie en de gemeentelijke organisatie.

De vorige keer hebben wij aangegeven dat er mogelijkheden zijn om te komen tot een reductie van het ziekteverzuim. We hebben het college toen gevraagd 1% taakstellend te realiseren. Dat is gelukt, zelfs méér dan dat. We hebben er indertijd echter wat aan toegevoegd, namelijk dat aan het einde van deze zittingsperiode een ziekteverzuim van tussen de 5,5 en 6% zou moeten zijn bereikt. Dit brengt ons tot de opvatting, die wordt gedeeld door de D66-fractie, dat het ziekteverzuim in 2004 taakstellend met 1,5% dient te worden gereduceerd. Mede namens de D66-fractie zal hieromtrent een motie worden ingediend.

Met betrekking tot een reductie van de personeelsformatie en van de inschakeling van externe deskundigheid verwijs ik gemakshalve naar de uitspraak hierover van de zijde van de PvdA-fractie. Haar ideeën hieromtrent worden door ons op voorhand gesteund.

Een ander punt, zojuist al aangedragen door de CDA-fractie, betreft de inkoopfunctie van de gemeente. Wij willen ten aanzien hiervan nog een stapje verder gaan, van mening zijnde dat die functie eigenlijk zou moeten worden neergelegd op het niveau van de Drentse gemeenten. Met méér gemeenten zorgen voor centrale inkoop betekent méér kostenreductie. Wij zullen hiertoe een motie indienen.

Voorts het onderwerp: Emmen als aantrekkelijke woon- en ondernemingsgemeente. Verleden jaar hebben wij een motie ingediend waarin het ging om het verminderen van administratieve lasten. Wij zijn verbaasd over het in de tijd vooruitschuiven van dit vraagstuk. We dachten buitengewoon helder te zijn geweest over de wijze waarop deze problematiek kan worden opgepakt, samen met werkgevers en werknemers. Natuurlijk geloven we best dat dit nu ook in het kader van het voorgenomen regeringsbeleid gebeurt, maar we menen

dat er eerder meer mogelijkheden waren geweest om een traject in dezen binnen de eigen gemeente uit te zetten. Spreken over Emmen als aantrekkelijke plaats betekent eveneens dat Emmen op de kaart moet worden gezet, in eerste aanleg in letterlijke zin. De VVD-fractie vraagt het college in contact met de ANWB zijn uiterste best te doen om te bereiken dat vanaf Zwolle Emmen op de ANWB-borden wordt vermeld.

Voor Emmen in meer figuurlijke zin op de kaart zetten is een rol weggelegd voor topsport. Wij zullen een amendement indienen om € 20.000,- uit te trekken voor investeren in topsport. We hebben het hierbij niet over de BVO Emmen < daarmee zijn afspraken gemaakt >, maar over andere sporten die een investering waard zijn.

Bij Emmen als aantrekkelijke gemeente gaat het ook om de ontwikkeling van het platteland. We zien daar een diversiteit ontstaan, we zien ontwikkelingen in land- en tuinbouw, recreatie, cultuur, natuur. Wij vinden dat er sprake is van een grote mate van versnippering. We stellen bij amendement voor het bedrag van € 45.000,-, nu nog opgepot in een fonds, geïntegreerd te gebruiken voor het ontwikkelen van een visie op plattelandsontwikkeling.

Een punt dat eveneens van belang is om van Emmen een aantrekkelijke gemeente te maken betreft monumentenzorg. Als we zeggen dat bij de gemeente een verantwoordelijkheid ligt ten aanzien van het behoud van het culturele erfgoed, vinden we dat er ook op dat terrein een visie moet worden ontwikkeld. Dat kost geld, derhalve een amendement waarin wordt voorgesteld hiervoor € 20.000,- uit te trekken.

Bij nader inzien nog een vijfde onderwerp: zichtbare politiek. Als we hier in de wandelgangen lopen, horen we nogal eens gemopper van de zijde van de pers, variërend van 'we kunnen hier niet werken' tot 'wat een klerezooi'. De gemeente heeft eveneens een verantwoordelijkheid waar het gaat om het faciliteren van de pers, reden waarom wij voorstellen € 2.000,- te reserveren voor het inrichten van een perskamer, onder de conditie dat mede-investering gaat plaatsvinden door de diverse media.

Zoals reeds gezegd: VVD'ers zijn vooruitgangsoptimisten. De VVD-fractie heeft vertrouwen in het college, in de coalitie, in het verantwoordelijkheidsgevoel van de burger en bovenal in de toekomst van een veilig Emmen."

De voorzitter neemt aan dat ook de VVD-fractie nog dekking zal aangeven voor de genoemde bedragen.

De heer Halm houdt namens de fractie van Burgerbelangen Gemeente Emmen de volgende beschouwing:

"Voorzitter. Het lezen en bestuderen van de begroting 2004 heeft bij de BGE-fractie veel vraagtekens opgeroepen. Zij heeft zich afgevraagd wat de waarde van deze begroting is. Vele malen kwamen wij de afkorting 'PM' tegen, oftewel een nog in te vullen post. Dit is toch geen beleid! Er dient rekening te worden gehouden met de nog in te vullen posten, maar hoe kunt u een PM-post invullen als er geen geld beschikbaar is? Dit heeft veel weg van struisvogelpolitiek. Immers, door de punten wel te noemen en er geen geld voor te reserveren legt u het probleem op het bordje van de raad. Voor belangrijke punten zoals de Sportnota is geen geld gereserveerd; hierop kom ik later nog terug. Als wij de begro-

ting een titel hadden willen geven, zoals de meeste fracties doen, was dat wat ons betreft 'De PM-begroting' geweest.

Uw motto is: wat mag het kosten? De BGE-fractie zou zeggen: wat hebt u er voor over? Uw begroting is niet sluitend door de reeks van nog in te vullen posten.

Onze fractie wil programmagewijs haar mening geven over de beleidsbegroting.

* Economie en werkgelegenheid

De doelstelling van het college meer arbeidsplaatsen te creëren vindt de BGE-fractie een zeer goede zaak. Wij hopen dat het college deze doelstelling ook zal verwezenlijken.

* Veiligheid

Dat de burgers in Emmen zich veilig moeten kunnen voelen is belangrijk. Dit bevordert het leef- en woongenot van de burger. Een goed rampenplan hoort daar zeker ook bij.

* Onderwijs en jeugd

De zwakke economische positie van Emmen is zonder twijfel de achilleshiel van de gemeente. De BGE-fractie kan dit onderstrepen. Het huidige niveau van het onderwijs moet minimaal gehandhaafd blijven. Wij zijn tevreden over het onderwijs. De startnotitie Brede School is een goed initiatief en we verwachten hier veel van.

* Bouwen, wonen en milieu

Punt 4: afvalverwijdering en verwerking. De BGE-fractie maakt zich zorgen over het kostendekkende aspect. Wat moet er kostendekkend zijn? Gezien de ervaringen van de afgelopen jaren kan de gemeente Emmen de vuilverwerking beter uitbesteden tegen een vooraf vaststaand tarief. Lukraak berekeningen maken aan de hand van onduidelijke kengedaten brengt het risico met zich dat we aan het eind van het jaar zitten met een verliespost.

Voor de afvalverwijdering wordt op bladzijde 40 een bedrag van ruim € 12 miljoen geraamd. Is dit gebaseerd op de laatste ontwikkelingen bij de vuilverwerking?

* Woningbouw

Ondanks dat er extra bedragen zijn vrijgemaakt voor een aanjaagteam ten behoeve van het versnellen van bestemmingsplannen, is het de wethouder niet gelukt te komen tot een snellere uitvoering. Het enige dat de BGE-fractie tot dusverre van het college gezien heeft is een dikke map met papieren. Ellenlange vergaderingen maar geen resultaat!

Onze fractie wil meer aandacht voor de sociale woningbouw. Alleen het hebben van kavels is niet genoeg; men moet er ook mogen bouwen. Het beleid is niet eenduidig over het verstrekken van vergunningen. De regels van de gemeente op dit gebied zijn onduidelijk.

De raad heeft de bevoegdheid tot het afhandelen van artikel 19-procedures gedelegeerd aan het college. De BGE-fractie was daar tegen. Nu blijkt dat het gewenste voordeel, een snellere be- en afhandeling voor de burger, door het college om zeep wordt geholpen door zeer trage behandeling en onduidelijke criteria. Er worden te veel verzoeken om te bouwen in de dorpen onterecht afgewezen en het college blokkeert zo de doorstroming op de woningmarkt. Wij vinden dat er te weinig bouw kavels uitgegeven worden. In het kader van de sociale woningbouw vindt onze fractie dat de woningstichtingen een voorrangspost moeten krijgen bij het verwerven van bouwgrond, opdat het aantal huurwoningen weer op peil komt. Emmen heeft een grote achterstand op het gebied van sociale woningbouw, zo blijkt uit de gege-

vens. De gemeente zal met de woningstichtingen overeen moeten komen dat er geen huurwoningen meer worden gesloopt ten gunste van duurdere koopwoningen. Sociale huurwoningen die worden gesloopt behoren vervangen te worden door nieuwe goedkope huurwoningen. Waarom wordt er niet extra gebouwd in de goedgekeurde bestemmingsplannen? De Delftlanden is een ambitieus plan, doch er zit maar geen voortgang in. Wanneer verwacht u dat hier gebouwd kan worden?

De BGE-fractie is van mening dat bestaande kavels bebouwd moeten worden, zo veel mogelijk binnen de bebouwde kom, tegen het centrum aan. Wij zijn voorstanders van het volbouwen van de lege kavels en van het vermijden van obstakels voor lintbebouwing. Voor woningen die in de buitendorpen zijn afgebroken behoort contingent te worden toegevoegd in hetzelfde dorp.

Strategische grondaankoop bevroren! Onze fractie is van mening dat de gemeente voldoende strategische grond heeft en dat er niet meer hoeft te worden aangekocht.

In commissievergaderingen is gebleken dat er nog veel bedrijven zijn die zonder milieuvergunningen werken. 'Zonder milieuvergunning geen bouwvergunning', vinden wij een rare conclusie. Wij willen op dit punt dan ook extra aandacht en een actief handhavingbeleid, ook ten opzichte van sterke partijen.

* Arbeidsparticipatie

De gemeenteraad zal de consequenties van het beleid van 'Den Haag' in lokaal beleid moeten vertalen. De BGE-fractie hoopt dat de raad hier een goed, menselijk beleid kan opstellen. Het te bereiken effect, meer mensen aan het werk, vinden wij een gevaarlijk uitgangspunt. Wat wordt hiermee bedoeld? Dit beleid betekent dat er straks geen vrijwilligers meer zijn, terwijl veel maatschappelijke organisaties drijven op de kracht van vrijwilligers. Hoever gaat het 'Haagse' beleid voor deze organisaties? Wat moeten deze mensen gaan doen en wat is de strekking van de beleidsvertaling?

* Verkeer en vervoer

Het doortrekken van de Rondweg is voor de BGE-fractie geen optie omdat dit geen ontlasting is voor de Hondsrugweg. Een goede verwijzing van doorgaand verkeer kan via het zuidelijke gedeelte van de Rondweg naar N34 om zo de Hondsrugweg te ontlasten.

Het sluiten van het NS-loket in een dorp met grotestadsambities vinden wij een slechte zaak. Wij verzoeken het college zich hard te maken voor handhaving.

* Sport, recreatie en cultuur

Voor de Sportnota staat een PM-post vermeld. Dit betekent dat er na de behandeling van deze nota geen geld beschikbaar is voor de uitvoering van het beleid. Hoewel de Sportnota nog niet is behandeld, is al wel bekend dat veel accommodaties verouderd zijn en dus aan onderhoud toe zijn. In de begroting is een bedrag opgenomen van € 1,5 miljoen ten laste van de VAR. De BGE-fractie kan nu niet overzien wat dit betekent voor het in stand houden van de huidige accommodaties.

Wat het uitstel van de sporthal Klazienaveen met een jaar betreft: de fractie vraagt zich af wat dit betekent voor het opknappen van de huidige hal.

In de beleidsbegroting 2004 worden bedragen opgevoerd voor het stadstheater en de sporthal Klazienaveen, maar in de financiële begroting zijn deze niet opgenomen. Gezien de

financiële situatie van de gemeente Emmen ziet de fractie liever geen nieuw stadstheater. Zij geeft de voorkeur aan aanpassing van de bestaande Muzeval zodat er ruimte over blijft voor CQ. CQ heeft in de commissievergadering reeds aangegeven dat verbouw van de huidige locatie een reële optie is. Wij betreuren het dat de meerderheid van de raadsfracties niet wil meedenken over verbouwing van de huidige Muzeval met samenvoeging van CQ. Wordt daarvoor gekozen, dan blijft er ook ruimte voor aanpassing van de overige verouderde accommodaties en hoeven deze in de toekomst niet te verdwijnen. De fractie van BGE vindt het tijd worden dat niet de politiek maar de burgers van Emmen zich uitspreken over een nieuw stadstheater.

* Zorg en welzijn

Het is de fractie van BGE een raadsel dat dit onderdeel vooral ingevuld is met PM-posten.

Contract Alcides: de fractie heeft het vorig jaar tijdens de behandeling van de begroting aangegeven grote twijfels te hebben over Alcides. Dit blijkt niet ten onrechte te zijn geweest. Nog steeds is het contract niet getekend. Wat staat ons nog te wachten als het contract met Alcides definitief getekend wordt? Wij houden ons hart vast.

Uitbouw brede school: hier staan wederom alleen PM-posten; er zijn geen bedragen voor vastgesteld. De fractie ziet niet wat het mag kosten en zou dat graag willen weten.

* De vitale stad

Het realiseren van een stadstheater plus heeft het college inmiddels al laten varen. CQ heeft geen plaats in het stadstheater. Voor de fractie van BGE is de bouw van een theater nog lang geen gelopen koers. Zolang er geen goed financieel plaatje ligt, kan er geen besluit worden genomen. Het is in Emmen al vaak gebeurd dat er na voorlopige kostenramingen later grote overschrijdingen plaatsvonden. Ik denk hierbij aan de sportparken in Klazienaveen en de Rietlanden, de Traverse en het overlaadstation. Als later blijkt dat de kosten veel hoger zijn, zou het theater weleens een 'openluchttheater' kunnen worden!

Doelstellingen naamsbekendheid BVO Emmen, De Treffers en E&O: de BGE-fractie vraagt zich af of bij de doelstellingen wel de naamsbekendheid van een sportclub hoort. Is dit een taak van de gemeente?

Hoeveel moet er wijken voor het grotestedenbeleid? Bij de 'Vitale Stad', wordt er continu gesproken over het centrum van Emmen. Hoe zit het met de dorpen? Kan daaraan ook wat aandacht en budget worden besteed?

* Accommodaties

Voorwaarden scheppen voor het behoud van een duurzame sociale infrastructuur voor sport en welzijn: de fractie van BGE vindt dit een goed uitgangspunt.

Bij punt 2, bladzijde 63, de vraag: in welke documenten is relevant beleid vastgelegd? U noemt de Kadernota GSB en het startdocument voor een nieuw Structuurplan voor Emmen. Hieraan had ook de Sportnota toegevoegd moeten worden.

* Bedrijfsvoering

Voormalig personeel: hiervoor wordt vanaf 2005 tot 2011 een bedrag per jaar gereserveerd van € 320.000,-. Waarom wordt dit apart genoemd? Op welk personeel heeft dit betrekking? Gaat het hier om een wachtgeldregeling?

U geeft aan dat het raadsinformatiesysteem per 2004 volledig zal functioneren. Ik denk dat dit heel moeilijk gaat worden. Ik

heb geprobeerd mail naar de gemeente te sturen en ben uiteindelijk maar met de auto naar het gemeentehuis gegaan; dat bleek beter te functioneren! De BGE-fractie vraagt zich dus echt af of 1 januari 2004 wel een haalbare kaart is.

* Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De paragrafen 4.2. en 5.2., dienst sociale zaken en werkgelegenheid: strengere eisen voor wat betreft de toegang tot de WW. Wat moeten wij ons hierbij voorstellen?

Openeinderegeling EMCO: de EMCO heeft een begroting ingediend waaruit blijkt wat de gemeente moet bijdragen. Bij een goed en strak beleid hoeft het niet te leiden tot een openeindefinanciering.

* Budgettaire positie

3.7.4.2. Sportnota bladzijde 29: voorgesteld wordt geen extra middelen voor de uitvoering van de Sportnota beschikbaar te stellen. Hier kan de fractie van BGE niet mee akkoord gaan omdat de Sportnota nog niet behandeld is. Hier is zeker geld voor nodig.

3.8 Dekkingsmiddelen: sporthal Klazienaveen opschuiven. Kan dit? Levert dit geen problemen voor de exploitatie op, gezien de oplopende bouwkosten.

De VAR bedraagt nu, zoals aangegeven op bladzijde 37 van de financiële begroting, € 6.236.000,-. Doordat het college de begroting sluitend maakt, door onttrekking van € 8.614.000 aan de VAR, is er een negatief saldo in de VAR. Dit betekent dat de VAR volledig is verdwenen. Hierdoor is er in 2004 geen geld voor onvoorziene uitgaven en de vele PM-posten betreffende projecten. Bovendien zullen er nog verplichtingen ten laste van de reserves komen, voortvloeiend uit voorgaande jaren.

Conclusie: om de begroting sluitend te krijgen is er veel geld aan de VAR onttrokken. De vele PM-posten en aannames geven een onzeker beeld. Wat de BGE-fractie betreft is dit geen goed beleid. Wij zijn van mening dat het college zijn huiswerk over zal moeten doen."

De heer Van Hoffen houdt namens de fractie van de ChristenUnie de volgende beschouwing:

"Mijnheer de voorzitter. 'Een greep uit de oogst krantenkoppen van de afgelopen weken. 'Burgers vaker slachtoffer van misdrijf', 'Gebrekkige hulp aan zwerfjongeren', 'Bejaarden één keer per week onder de douche', 'Veel bewoners verpleeghuis ongelukkig en depressief', 'Bezuinigingen in zorg zeldzaam hard', '7.000 asielzoekers vallen buiten de boot'. Deze berichten zorgen voor veel onrust, boosheid ook en zelfs moedeloosheid in de samenleving. En ook uit het rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau 'De sociale staat van Nederland' blijkt dat het overgrote deel van de bevolking ontevreden is over het beleid rond thema's als veiligheid op straat, criminaliteit, wachtlijsten, lerarentekort. Gevolg: de mensen verliezen het vertrouwen in politiek en overheid. Nog maar eenderde van de bevolking vindt dat de overheid goed functioneert.'

Dit was tot nu toe een citaat. ChristenUnie-fractievoorzitter André Rouvoet begon zo in de Tweede Kamer zijn algemene beschouwing over de begroting 2004. En hiermee zijn wij tegelijk ook onze beschouwing begonnen. Het geeft een beeld van de maatschappij waarin wij leven. Een niet rooskleurig beeld dat nog verder dreigt te verslechteren door het ingrijpende pakket bezuinigingen dat vanuit 'Den Haag' over ons land wordt uitgestort. Ook de 108.000 inwoners van

Emmen zullen de gevolgen daarvan ondervinden. En wij, college en raad, zullen binnen de financiële mogelijkheden in deze maatschappelijke omgevingsfactoren moeten zoeken naar een evenwichtig beleid, waarbij keuzes gemaakt moeten worden. Misschien moeten we daarvoor de kerntakendiscussie overdoen, en dan fundamenteeler voeren en rigouzeur durven snijden. De PvdA-fractie suggereerde iets dergelijks reeds, noemde het alleen niet zo. En ook de discussie over de inhoud van het Structuurplan zal aan het licht moeten brengen hoe wij vinden dat de herinrichting van deze gemeente er uit moet gaan gaaf zien.

* Financieel beleid

De ChristenUnie-fractie spreekt haar waardering uit voor allen die deze begroting hebben voorbereid, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Twee jaar geleden constateerden we bij de begroting 2002 dat de begroting vooral sluitend werd gemaakt door taakstellende bezuinigingen in te boeken voor haast € 5 miljoen. En toen hebben we daaraan toegevoegd: 'Dat betekent dat een zware wissel getrokken wordt van deze naar de volgende raadsperiode. We laten nu een negatieve erfenis na die als een zwaard van Damocles boven die volgende periode zal hangen.' En bij deze begrotingsbehandeling zien we dat die woorden werkelijkheid zijn geworden. Daar bovenop komen nog de kortingen van het rijk op de uitkering uit het gemeentefonds en op specifieke uitkeringen. Het kabinet hanteert decentralisatie als bezuinigingsinstrument: meer taken, minder geld. Met de ene hand schuift het kabinet steeds meer taken door naar de gemeenten en met de andere hand bekibbelt het op de gemeentefinanciën. Daarbij komt nog de gedeeltelijke afschaffing van de OZB. Los van de financiële gevolgen is het ook een principiële punt: het rijk gaat de gemeenten zo beknotten in hun bestuurlijke vrijheid om eigen beleid te maken. De forse inperking van de gemeentelijke autonomie versterkt het beeld dat we als gemeente een uitvoeringskantoor van de rijksoverheid zijn.

Tegen deze achtergrond wordt van ons verwacht dat wij deze gemeente goed besturen en de belangen van alle inwoners van Emmen op een zo goed mogelijke wijze behartigen. Hoewel het inzetten van een bezuinigingsproces onontkoombaar is, wil de ChristenUnie-fractie de burger zo veel mogelijk ontzien. Het economisch tij dwingt ons tot het maken van moeilijke keuzes. Wij zullen de tering naar de nering moeten zetten.

* Snoeien

Het college is erin geslaagd de begroting 2004, die een tekort vertoonde van € 5.426.000,-, door allerlei maatregelen sluitend te krijgen. Maar de meerjarenraming wordt nog steeds met tekorten afgesloten. Dat tekent de precaire financiële situatie. Vandaar ook dat het college er niet in geslaagd is budgettaire uitvoering te geven aan de beleidsvoornemens die in de Kadernota in de classificatiegroep 2b en 3 genoemd staan. In feite betekent dit dat een pas op de plaats gemaakt wordt omdat er geen extra middelen zijn om het collegeprogramma uit te voeren. Met andere woorden: er wordt op de winkel gepast. En uit de kerngegevens blijkt dat de trein die een paar jaar geleden nog op 'dubbel spoor' stond, volgens de titel van de begroting 2002, op 'dood spoor' is terechtgekomen. Het aantal woningen staat al enige jaren ongeveer op 47.000; het aantal inwoners is zelfs teruggelopen. En stilstand is achteruitgang. Dat is wat anders dan de term 'terug-

groeien' suggereert, die het college in de Kadernota gebruikte om de huidige situatie te duiden.

* Groeien?

Wanneer we kijken naar de lijst van maatregelen die het college voorstelt om de begroting sluitend te krijgen, moet ons van het hart dat het college slecht geluisterd heeft naar de raad, die in de vergadering van 19 augustus bij de behandeling van de Kadernota raadsbreed en duidelijk heeft aangegeven dat, gezien de voorzieningen voor burgers die onder grote druk komen te staan, het eigen huis, zijnde het gemeentehuis, niet moet worden ontzien. U stelt voor de taakstelling organisatie/bedrijfsvoering/formatie, die voor een groot gedeelte al in het kader van de 98%-operatie ingeboekt stond, met € 100.000,- per jaar te verhogen. Maar tegelijk wordt er € 2.000.000,- incidenteel uit de VAR gehaald voor een goed uitstroombesleid. Er wordt ook nog eens € 1.000.000,- uit de VAR ingezet voor te verwachten overschrijding van de secundaire personeelskosten. En dan te bedenken dat daardoor een negatieve VAR ontstaat van € 2.378.000,-. Dat moest de raad eens proberen, dan werd hij teruggefloten; voor elk voorstel met financiële gevolgen in de raad gedaan moet behoorlijke dekking worden aangegeven. Dat hoort ook zo bij een degelijk financieel beleid.

Nogmaals: bovengenoemde onttrekking aan de VAR staat haaks op datgene wat de meeste politieke partijen op 19 augustus te berde brachten, waaronder de ChristenUnie. Laten we in de leer gaan bij andere gemeenten, zoals Amsterdam, Heerlen, Ede en andere die ook op personeelsgebied de tering naar de nering zetten. In *Binnenlands Bestuur* van 17 oktober wordt uitgebreid gewag gemaakt van de maatregelen die de diverse gemeenten treffen om de kosten van de personeelscomponent te reduceren. In het licht van het snoeien in voorzieningen voor burgers is het niet te verdedigen dat er in eigen huis sprake is van een relatief 'groeien'. Betekent dat nu dat er hier in Emmen gedwongen ontslagen moeten vallen? Nee, zoals ook bij andere gemeenten, maar bij Emmen nog meer dan elders, blijkt dat er qua leeftijdsopbouw een behoorlijk vergrijzing van het personeelsbestand valt te constateren. Er zullen dus de komende jaren door natuurlijke uitstroom vele vacatures ontstaan. Daarom achten wij de € 2.000.000,- onttrekking aan de VAR voor uitstroombesleid niet nodig. Wij zullen daarvoor een amendement indienen.

* Organisatieontwikkelingstraject

De ChristenUnie-fractie heeft op 19 augustus jongstleden gezegd dat 'het organisatieontwikkelingstraject niet gepaard moet gaan met uitzet van lasten, maar dat nu eens echt kritisch moet worden gekeken naar elke werkplek, het echte nuttige effect ervan en de effectiviteit van elk organisatieonderdeel. Deze zaken moeten goed onder de loep worden genomen, desnoods maar een met een afgrenzing van het budget.' Er moeten nu zaken gedaan worden! Gezien de pas op de plaats die we moeten maken, de efficiëntieslag die nu met spoed door het organisatieontwikkelingstraject tot stand moet komen, zal hier de winst gehaald moeten worden door tegelijk het totale aantal fte's taakstellend te verminderen. Of de uitgaven voor personeel, overhead en huisvesting dan als streefgetal 3% minder moeten zijn, zoals de PvdA-fractie op 19 augustus voorstelde, is iets waar we het met elkaar nog over kunnen hebben.

* Administratieve maatregelen

Het college stelt ook weer een aantal administratieve maatregelen voor, waaronder wij eveneens scharen het weer inboeken van de oude taakstellingen, die voor een gedeelte voorlopig incidenteel gedekt worden uit de VAR. Deze taakstellingen zullen zo snel mogelijk van administratief gegeven tot realiteit gebracht moeten worden. Daarnaast wordt voorgesteld een aantal investeringen vooruit te schuiven in tijd. Dat geeft incidenteel voor de begroting 2004 lucht, maar lost structureel niets op. Dat doet alleen het afzien van investeringen of het verminderen van het investeringsbedrag.

Bij het vooruitschuiven van de investering in het rioleringsvolume zetten we een vraagteken. Uit anderen hoofde is ons bekend dat er door de waterschappen een afvalwaterakkoord met de gemeente Emmen is of wordt gesloten. Het waterschap Velt en Vecht levert een bijdrage van ruim € 3 miljoen. We gaan nu niet verder in op de inhoud, maar dit akkoord heeft zowel voor de gemeente als voor het waterschap en ook maatschappelijk voor het milieu een meerwaarde. Dit akkoord is niet vrijblijvend en er zijn dan ook voorwaarden aan verbonden en een tijdpad. Komt dit akkoord door dit vooruitschuiven van budgetten niet in gevaar?

* Accommodatiebeleid

Emmen moet een regionale functie vervullen en ook dat legt een extra zware druk op de financiële middelen. Daarbij komt < en we hebben dat meermalen gezegd > dat vele voorzieningen die in de zeventiger en de tachtiger jaren met 80 tot 90% rijkssubsidie (zogenaamde aanvullendewerkensubsidie) zijn gerealiseerd, nu aan vervanging of groot onderhoud toe zijn. Dat zie je aan de problematiek met betrekking tot de accommodaties. Hoe pijnlijk het ook is, we zullen keuzes moeten maken en vooral moeten streven naar clustering, multifunctioneel gebruik en privatisering. In het op te stellen Structuurplan zullen we de voorzieningen moeten herpositioneren. Wij kunnen instemmen met het voorstel van het college om € 1.500.000,- incidenteel uit de VAR beschikbaar te stellen ter leniging van acute nood in relatie met het achterstallig onderhoud.

Een accommodatie die sinds kort in de publieke belangstelling staat is het zwembad in Emmen, en dan niet het overdekte gedeelte maar het buitenbad. De ChristenUnie-fractie was een van de weinige fracties die in de bespreking over renovatie c.q. nieuwbouw van het zwembad in 1984 gepleit heeft voor het in stand houden van het buitenbad. De argumenten waren dezelfde als vandaag worden aangevoerd. Het tegenargument was toen dat er voldoende open water in de buurt van Emmen aanwezig is, om een investering in een renovatie van het buitengebieden te kunnen rechtvaardigen. Wij denken dat het zin heeft te onderzoeken wat de behoefte is en wat de mogelijkheden zijn om tot een herontwikkeling te komen van buitenbad en ligweide, en daarbij ook het particulier initiatief of private partijen te betrekken. We zullen daartoe een motie indienen.

* Sociaal beleid

De ChristenUnie-fractie heeft 19 augustus al aangegeven dat zij voor de sociale component in het beleid bij de begrotingsbehandeling zeker aandacht zal vragen. We zijn blij dat ook het college daar aandacht voor heeft en ondanks het financieel zware weer de mensen die het toch al moeilijk hebben om de financiële touwtjes aan elkaar te knopen wil ontzien

en waar het kan en mag wil ondersteunen. Juist als het tegenzit, is het een dure plicht en < zo zeg ik er uit volle overtuiging bij > een bijbelse opdracht te voorkomen dat de mensen die het niet zo breed hebben over het randje vallen. Wij zijn van mening dat waar in de wet ruimte is of gemaakt kan worden, uitgegaan moet worden van het solidariteitsprincipe. Dus wat de ChristenUnie-fractie betreft zoeken we de grenzen van de wet op. Het sociale gezicht van de gemeente zal zo veel mogelijk intact moet worden gelaten, ook al is het sociale gezicht van deze regering verbleekt. Deze regering had moeten beseffen dat naast bezuinigingen juist extra uitgaven nodig zijn om de sociale kwaliteit van onze samenleving overeind te houden. Wij zullen zo veel mogelijk de asociale gevolgen op moeten vangen. We kunnen ons dan ook vinden in uw inzet voor het behoud van de WIW/ID-banen en de compensatie van de rijkskorting op het minimabeleid voor een bedrag van € 1.079.000,-. Daarmee is meteen gezegd hoe wij denken over de VVD-voorstellen terzake.

Het is alweer een aantal jaren geleden, namelijk december 1996, dat we in de nota Sociaal Beleid gespeeld hebben met de gedachte een stadspas, een soort kortingspas, in te voeren voor de minima. De PvdA-fractie heeft er toen het etiket 'Vlinderpas' op gedrukt en een startnotitie in de raadsvergadering van 20 november 1996 aangeboden aan het college. We hebben er toen van afgezien omdat het nogal een complexe aangelegenheid was. En ook was men bang voor stigmatisering. Nu het wettelijk verboden is categoriale bijstand te verlenen, komt voor de ChristenUnie-fractie zo'n kortingspas weer in beeld. Een pas die breed toepasbaar moet zijn, dus niet een pas alleen voor bijstandsgerechtigden, omdat dat waarschijnlijk in strijd komt met de wet en daarnaast een stigmatiserender karakter heeft. Wij stellen voor een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden die een kortingspas biedt, in welke vorm dan ook. We zullen een motie daartoe indienen.

Onder het kopje 'sociaal beleid' vragen wij ook nu weer aandacht voor een andere groep die in de verdrukking zit, namelijk de asielzoekers die terug moeten, maar (nog) niet terug kunnen en vaak op straat terecht komen, waarbij we veelal machteloos moeten toekijken. Eén van die schrijnende situaties heb ik van nabij meegemaakt. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) schrijft in reactie op de begroting 2004 van het rijk: 'Deze mensen, die nog niet geheel uitgeprocedeerd zijn, maar geen recht hebben op voorzieningen, blijven onderwerp van grote zorg van gemeenten. De nog onvoldoende uitgewerkte voorstellen zullen de gemeenten niet ontslaan van de verantwoordelijkheid voor bovengenoemde groepen.' Zo kijkt de ChristenUnie-fractie daar ook tegen aan. Het vorig jaar hebben we een amendement ingediend, dat ook is aangenomen, waarin we de organisatie Op 't Stee incidenteel € 25.000,- hebben gegeven voor haar werk voor uitgeprocedeerde asielzoekers die tussen wal en schip vallen. Zoals de VNG aangeeft, heeft het rijk ook nu nog steeds geen vangnet gemaakt om deze uitzonderlijke en vaak ook onmenselijke situaties op te vangen. Wij zullen weer een amendement indienen om ook dit jaar € 25.000,- incidenteel beschikbaar te stellen aan bovengenoemde organisatie. Achtergrondinformatie die Op 't Stee verleden week in de commissie samenleving heeft toegezegd ligt bij de fractievoorzitters op tafel.

* Andere onderwerpen

Wij hebben onze bijdrage beperkt tot enkele voor ons belangrijke items en zijn daar wat breder op ingegaan. Dat leek ons beter en effectiever dan alles heel kort en dan ook nog vaak instemmend te duiden. Er zijn verder onderwerpen waarover de discussie kortgeleden nog gevoerd is of binnenkort gevoerd zal worden. Ook die laten we liggen. Voor zover nu nog niet genoemd willen we hierna nog enkele onderwerpen aansnijden.

We wisten wel dat er veel gesloopt werd en te traag teruggebouwd, maar dat het zo erg is als op bladzijde 38 staat wisten we niet. Daar staat onder het kopje 'Wat doen we ervoor?' onder 3.2: 'Een op de vraag afgestemde kwalitatieve ouderenhuisvesting met zorg. Per jaar sloopt 200 woningen, 170 huur en 30 eigen.' Nou, dat schiet wel op zo!

De ChristenUnie-fractie dringt al heel lang aan op het realiseren van een inloophuis voor opvang van jongeren (crisisopvang), zwerfers en voor ontmoeting. Is het bericht van de vorige week in de krant juist dat zo'n inloophuis gerealiseerd wordt? En wanneer mogen we de opening verwachten? Is dat al op korte termijn?

In dezelfde krant stond het bericht dat er plannen zijn voor een door Wooncom te bouwen hospice, waar terminale patiënten ondersteund worden in hun laatste levensfase. Daar is de ChristenUnie-fractie zeer verheugd over en we ondersteunen dat initiatief dan ook van harte, alsmede de eventueel in te dienen motie door de CDA-fractie.

Zoals gezegd gaan we nu niet in op het onderwerp 'theater'. Nu willen we alleen maar herhalen wat we het vorig jaar daarover gezegd hebben, namelijk: 'De ChristenUnie-fractie heeft uitdrukkelijk aangegeven dat er sprake moet zijn van een multifunctioneel gebouw, in publiek-private samenwerking'. Dus één gebouw!

Verleden jaar heeft deze raad een motie aangenomen om interactief met de burgers in gesprek te gaan over normen en waarden op het publieke terrein van de samenleving. Wanneer we het hebben over leefbaarheid en veiligheid, is dat onlosmakelijk verbonden met gewenst en ongewenst gedrag van burgers. Het is een item dat de burgers ook sterk bezighoudt. Het staat bovenaan de toptien van wat burgers belangrijk vinden. Zij hebben gewoon weer behoefte aan gedragsregels op straat en naleving daarvan. De burgers willen zelf best meewerken aan het realiseren van een leefbare en veilige omgeving. Het interactieve proces dat we als raad willen gaan voeren kan een bijdrage leveren aan bewustwording. We zijn nu een jaar verder; we hopen dat we het komende jaar aan de uitvoering van die motie meer handen en voeten kunnen geven. Het kan tegelijk een 'testcase' zijn voor de wijze waarop de gemeenteraad als initiatiefnemer vorm kan geven aan zo'n interactief proces in het dualistisch stelsel.

* Slot

We zijn onze bijdrage begonnen met een citaat van onze voorman in de Tweede Kamer André Rouvoet. We willen afsluiten met een parafrase van het slot van zijn bijdrage. In het debat over de regeringsverklaring heeft hij verwezen naar Psalm 72, waarin koningen en regeringen wordt gewezen op hun plicht en verantwoordelijkheid om juist voor de kwetsbaren in de samenleving sociale rechtvaardigheid te betrachten. Wij willen het college en onze collega-raadsleden voorhouden dat het, juist als het economisch tegenzit, zaak is ons niet al-

leen te laten leiden door kille cijfers zoals een zakelijke Zalm-norm, maar eerst en vooral door deze bijbelse Psalm-norm. Dat is in het belang van de samenleving. Maar wat belangrijker is: dan kan ook de zegen van God verwacht worden. En die zegen wensen we u en allen toe."

De voorzitter schorst de vergadering hierna voor een pauze.

Schorsing.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft vervolgens het woord aan mevrouw De Graaff.

Mevrouw De Graaff houdt namens de fractie van Leefbaar Emmen de volgende beschouwing:

"Voorzitter. De bijdrage van de fractie van Leefbaar Emmen zal uit twee delen bestaan: ten eerste onze politieke visie op de beleidsbegroting en ten tweede een aantal vragen over de financiële begroting.

In uw brief met betrekking tot de programmabegroting 2004 zitten voor ons nogal wat vaagheden. Graag zal ik er een paar noemen. Het bleek niet mogelijk op een verantwoorde wijze de prioriteiten afzonderlijk in beeld te krijgen en om de financiële gevolgen van de maatregelenkeuze te vertalen in de programma's. De fractie van Leefbaar Emmen hoopt maar dat dit alles nog goed komt en dat de uitkomst zal leiden tot een sluitend meerjarenperspectief.

In het belang van onze organisatie zal het college een verbetertraject moeten ingaan met betrekking tot de aansturing. Ruim een maand geleden werden wij onaangenaam verrast; iedereen weet wat er gebeurd is. Deze maand is het weer zover. Niets ten kwade over het personeel, maar onze fractie denkt dat er goede en betere afspraken dienen te worden gemaakt over wie binnen de organisatie verantwoordelijkheid draagt voor een correcte rapportage aan het college. Op deze manier zouden heel veel problemen voorkomen kunnen worden.

De beleidsbegroting zal de fractie van Leefbaar Emmen in chronologische volgorde met u doornemen. Daaraan zal een aantal vragen zijn gekoppeld, uiteraard verband houdend met onze prioriteiten.

* Veiligheid

Veiligheid is een 'hot item' in onze maatschappij geworden. Toch laat u in programma 3 nogal wat vragen open. Daarom zullen wij deze maar stellen.

- Hoe denkt u huiselijk geweld terug te dringen?
- Welke concrete hulp wordt er geboden?
- Wat zijn de kansen voor mensen die, vanwege huiselijk geweld, in een opvangtehuis zitten op permanente woonruimte?
- Zijn er binnen onze gemeente wel genoeg opvangplaatsen?

U schrijft: 'Opstellen van veilige routes voor vervoer van gevaarlijke stoffen.' Onze vraag in verband met de verkeersveiligheid is: aan welke normen moet zo'n veilige route voldoen?

* Jeugd en Veiligheid

Deze vormen een heel belangrijk onderwerp, juist in verband met onze toekomst. Wat denkt het college te doen om het gebruik van alcohol onder de jongeren te verminderen?

Als wij uw beleidsbegroting goed lezen wordt er meer geld uitgetrokken voor gladheidbestrijding, wat natuurlijk ook nodig is, dan voor criminaliteitsbestrijding. Graag hier enige uitleg over.

* Onderwijs en jeugd

Als wij dit hoofdstuk goed lezen, wordt het onderwijs door u, terecht, sterk gepromoot. Immers, onze jeugd vormt de toekomst van onze samenleving. Toch een kanttekening. U zult wellicht weten dat de kosten van middelbaar en voortgezet onderwijs voor ouders momenteel de pan uit rijzen. Voor een groot aantal ouders zijn deze gewoon niet meer op te brengen. Dit geldt met name voor diegenen die voor bijzondere bijstand net buiten de boot vallen omdat zij net iets te veel verdienen. Zijn er mogelijkheden voor het college om zich voor hen in te spannen? Wij denken hierbij onder andere aan de monopoliepositie van bijvoorbeeld de Studieboekencentrale. Zij behaalt woekerwinsten met haar huurpakketten. Zelfs een betalingsregeling schijnt bij haar niet tot de mogelijkheden te behoren.

* Bouwen wonen en milieu

Een gevoelig onderwerp momenteel, zeker denkend aan de laatste commissievergadering. Dan bedoelen wij uiteraard de afdeling reiniging, maar daarover spreken wij later in een reguliere raadsvergadering.

De fractie van Leefbaar Emmen is zeer benieuwd hoe het zit met de renovatie van de riolering in de wijk Angelslo. Dit is nog altijd een zorgenkindje binnen onze gemeente.

Wij maken ons ook zorgen over het uitblijven van een, zeg maar: soos voor ouderen. Drie jaar geleden is die al toegezegd en onlangs moesten wij vernemen dat zo'n voorziening halverwege 2004 heel misschien gerealiseerd zou kunnen worden. Hoe geloofwaardig kom je als gemeente dan nog over bij de ouderen?

Onze fractie zal graag zien dat het college zich inspant voor de sociale woningbouw, uiteraard huurwoningen, en de realisatie van betaalbare seniorenwoningen. Juist met de renovatie in de diverse wijken blijkt de bouw ver achter te lopen. Wat doet het college hieraan?

* Arbeidsparticipatie

U spreekt over activering inclusief kinderopvang. Denkt u zelf, gezien de huidige tarieven, dat kinderopvang nog wel betaalbaar is voor de kwetsbare groepen? Wat denkt het college hieraan te doen? U wilt bereiken dat meer mensen aan het werk komen, maar het zal naar verwachting uitsluitend om jongeren gaan, want zij zijn relatief goedkoop, van belang in de huidige economische situatie. Jongeren die een hogere c.q. universitaire opleiding hebben genoten vallen hierdoor buiten de boot, tenzij zij werk aanvaarden beneden hun niveau.

* Verkeer en vervoer

De plannen die u beschrijft lijken zeer ambitieus. De fractie van Leefbaar Emmen had gedacht dat u zich ook nog zou inspannen voor een uitbreiding van het aantal beschikbare parkeerplaatsen, inclusief invalidenparkeerplaatsen.

Helaas hebben wij moeten vernemen dat uw college plannen heeft om op de Es nieuwbouw te plegen, zij het met een ondergrondse garage. Dit plan kan echter niet anders inhouden dan dat er een fiks aantal parkeerplaatsen verloren gaat. Wat denkt het college te ondernemen tegen de sluiting van het loket op het treinstation? En hoe is de stand van zaken met betrekking tot het station Barges?

Is het college bereid inspanningen te verrichten voor een verruiming van het openbaar vervoer? Dit is momenteel, zeker 's avonds zeer minimaal.

* Sport, recreatie en cultuur

U noemt hier een aantal kwalitatieve doelen waarvan de fractie van Leefbaar Emmen zich afvraagt, juist gezien de financiële ontwikkelingen binnen onze gemeente, of zij wel haalbaar zijn.

Wat doet de gemeente eraan om cultuur en sport betaalbaar te houden voor de jeugd? Geldt alles toch alleen voor de BVO Emmen?

In de media stond het bericht dat Emmen een stadstheater op de lange baan heeft gezet, zeker waar het om de financiering gaat. Toch zien wij voor het onderdeel 'stadstheater' gigantische bedragen gereserveerd. Kunt u dit uitleggen?

* Zorg en welzijn

Dit is zeker een 'hot item' voor de fractie van Leefbaar Emmen. Immers, eindelijk kunnen bijvoorbeeld gehandicapten voor persoonlijk vervoer een keuze maken uit twee mogelijkheden. Wij hebben nog geen posten gevonden voor bijvoorbeeld een vergoeding per jaar als keuzemogelijkheid. Graag uitleg hierover!

Het lijkt de fractie van Leefbaar Emmen een goed idee inwoners met een uitkering vrijwilligerswerk te laten doen in de ouderenzorg. Dit kan heel breed opgevat worden. Misschien is dit wel een stimulans om hiervoor een opleiding te gaan volgen, met zicht in de toekomst op een baan.

Ten aanzien van het maatschappelijk werk vragen wij ons af hoe het met de wachtlijsten staat.

Bij prioritaire doelstellingen schrijft u binnen acht weken te willen beslissen op een aanvraag van een WVG-voorziening. Komt daar controle op? Wij vragen dit omdat deze doelstelling op dit moment nog steeds niet gehaald wordt.

Bij programmapunt 13 hebben wij slechts één opmerking en een vraag. Het is een goed streven de onderhoudsvoorziening voor accommodaties in stand te houden. Toch vragen wij ons af welke onderhoudskosten u wilt maken, gerelateerd aan de kosten tussen 2004 en 2007. U zult zelf kunnen lezen dat de kosten in 2007 viereneenhalf maal hoger zullen zijn dan nu het geval is. Dus nogmaals: hoe wil het college dit aanpakken met de nu beschikbare middelen?

* Bedrijfsvoering

De fractie van Leefbaar Emmen vraagt zich in alle eerlijkheid af wat de toegevoegde waarde van een griffie is. Wij zien die nog steeds niet als een meerwaarde. Het is ook niet bewezen dat die er is. Graag uw reactie.

Zoals aan het begin aangegeven, komt onze fractie nu met een aantal vragen betreffende de financiële begroting.

1. Bladzijde 21 - Hier schrijft u dat immateriële activa zo mogelijk ineens worden afgeschreven. Waarom, wat is het voordeel?
2. Bladzijde 21 - Wat bedoelt u met 'onder voorwaarden (getaxeerde externe bijdragen)' met betrekking tot het Bahco project?
3. Bladzijde 22 - Wat houdt een zitplaatsregeling in?
4. Bladzijde 23 - Welk beleid denkt u uit te voeren nu de categorie bijzondere bijstand vervalt? Hoe wordt dit financieel opgevangen?

Voorts nog de volgende opmerkingen.

In de begroting hebben wij geen bedragen kunnen vinden voor het structurele tekort bij de reiniging. Graag hierover uitleg.

Evenmin hebben wij bedragen kunnen vinden voor de keuzemogelijkheden vervoersvoorziening betreffende de WVG.

De fractie van Leefbaar Emmen vraagt zich oprecht af wanneer de Sportnota eindelijk uit komt. Ook hiervoor kunnen wij geen bedragen ontdekken.

Dit was een beknopte reactie van de fractie van Leefbaar Emmen op uw programmabegroting.

Tot slot:

Afgelopen vrijdag bent u, voorzitter, op ziekenbezoek geweest bij onze fractievoorzitter, die vanwege zijn ziekte vandaag afwezig moet zijn. U weet er nu alles van. Namens hem kan ik u mededelen dat hij alles in het werk zal stellen om donderdag aanstaande wél aanwezig te zijn. Ik zeg dit, uiteraard, onder voorbehoud; u zult dit begrijpen. Overigens zit hij op zijn kantoor thuis niet stil; hij verricht daar nog steeds alle mogelijke werkzaamheden."

De heer Van Hees houdt namens de fractie van Democraten 66 de volgende beschouwing:

"Allereerst wil ik erop wijzen dat bij de gebundelde versie van onze algemene beschouwing twee A4'tjes zitten met aandachtspunten die wij zullen inbrengen. In de uitgereikte algemene beschouwing op schrift zitten enige kleine wijzigingen, vandaar dat ik zeg: de gesproken tekst is leidend!

Voorzitter. De geest in de fles óf uit de fles? De Wet dualisering gemeentebestuur verplicht vanaf 2004 tot de opstelling van een programmabegroting aan de hand waarvan de gemeenteraad antwoord moet geven op de drie w-vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

De duale begroting is een belangrijk instrument voor afspraken tussen B&W en de gemeenteraad. Hopelijk gaat deze raad transparant sturen op hoofdlijnen en zal hij komen tot kaderstelling en betere controle. Meer dan tot nu toe moeten raad en college overeenstemming bereiken over de prioritaire programma's, aangeven wat de meetbare doelstellingen en acties per programma zijn en wat de lasten en baten zijn. De vóór de invoering van de dualisering veel voorkomende productbegroting verdwijnt daarmee niet. Het college stelt namelijk als uitwerking van de programmabegroting een concrete productenbegroting op als middel voor afspraken met de ambtelijke organisatie.

Ons inziens behoort tot de verbeterpunten dat de raad zich heeft beziggehouden met de gedeeltelijke invulling van de 15 programma's. Deze indeling zal in de komende jaren het denkraam van de raad bepalen. Het bleek voor deze programma's wel mogelijk om de prioriteiten, streefwaarden en acties aan te geven, maar de lasten en baten bleken per programma en per onderdeel niet echt inzichtelijk. Paradoxaal is dus dat de programmabegroting niet geheel kan voldoen aan het ultieme doel: de baten en lasten per programma gespecificeerd en onderbouwd in kaart brengen, laat staan

de beïnvloedbaarheid aangeven. De lasten en baten zijn niet goed te beoordelen. Waar zegt de raad straks 'ja' tegen? Het uiteindelijke succes van deze programmabegroting lijkt daarmee afgemeten te worden aan het antwoord op de eerste twee w-vragen, terwijl de derde vraag < wat mag het kosten? > toch de essentie van een begroting raakt.

In de toekomst zullen we wat de D66-fractie betreft realistisch verder moeten gaan werken aan de programmabegroting. De raad zal nog nadrukkelijker de regie moeten gaan voeren op de verdere ontwikkeling van de begrotings- en verantwoordingscyclus."

De voorzitter merkt op dat het college geen exemplaar van de op schrift gestelde D66-beschouwing beschikbaar heeft.

De heer Van Hees heeft vanmorgen op de afdeling IDV 60 exemplaren laten afdrukken. Deze zijn uitgedeeld, aan wie is hem niet bekend. Hij betreurt het dat er geen exemplaren bij het college terecht zijn gekomen.

De voorzitter stelt voor de vergadering even te schorsen om nog een paar exemplaren te laten afdrukken.

De heer Van Hees stemt daarmee in, als de schorsing niet van zijn spreektijd af gaat.

De voorzitter zegt dat dit natuurlijk niet zo zal zijn. Hij zal de stopwatch weer opnieuw indrukken!

De heer Boels is van mening dat geen schorsing nodig is als raadsleden enige exemplaren aan het college afstaan.

De heer Arends zou zich ook kunnen voorstellen dat in plaats van de D66-fractie nu de eerstvolgende fractie het woord krijgt. Dan zou de tijd efficiënt kunnen worden benut.

De voorzitter begrijpt dat de heer Van Hees dit een acceptabel idee vindt, zodat nu het woord kan worden gegeven aan de heer Dijkgraaf van de GroenLinksfractie.

De heer Dijkgraaf zit bij deze wijziging zelf met een probleem. Hij heeft een mooie presentatie gemaakt, doch mevrouw Van Dooren die hem hierbij zou assisteren is op dit moment niet beschikbaar.

De heer Huttinga lijkt het dan toch handiger dat, zoals de heer Boels opperde, enige exemplaren aan het college af te staan.

(Door raadsleden worden exemplaren aan het college beschikbaar gesteld).

De voorzitter geeft thans opnieuw het woord aan de heer Van Hees.

De heer Van Hees vervolgt met het onderdeel:

"* Programmabegroting/beleidsbegroting

De D66-fractie zal enkele opmerkingen over de programma's maken, soms aangevuld met voorgestelde beleidsveranderingen en tot slot ingaan op de financiële begroting.

In zeer veel gevallen is de begroting 2004 t/m 2007 (beleid en ook financiën) door de jaren gelijk. Hieruit concluderen wij

dat er geen/onvoldoende planmatige invulling is geweest van de aanpak. De geuite kritiek is ook zelfkritiek omdat in dit duale tijdperk van de raad verwacht mag worden dat hij kaders formuleert maar ook de maatschappelijke effecten. Tevens concluderen wij dat de beleidsprioriteiten in 2004 en later fors zijn. Is dit alles reëel, collega-raadsleden, en is het college zich bewust van deze gigantische operatie, in de wetenschap dat het bij de volgende programmabegroting rekenschap dient af te leggen?

* Burger en bestuur

Met betrekking tot meer mogelijkheden voor burgerparticipatie, zowel in beleidsvoorbereidende als in uitvoerende zin, missen wij het burgerinitiatief. Wij zijn van mening dat een verordening hierover in 2004 uitgewerkt dient te worden. En hoever zijn de vorderingen ten aanzien van het burgerpanel?

Verheugd zijn wij over de opmerkingen van de burgemeester in het Burgerjaarverslag 2002 over de vraag hoe representatief een belangenvereniging moet zijn voor erkenning als overlegpartner. De vereniging moet daarvoor aantonen dat ze voldoende representatief is voor het dorp of de wijk. Een belangenvereniging moet een aantal keren per jaar in het openbaar vergaderen om de erkenning te behouden. Er zijn geen andere criteria gegeven voor erkenning, noch voor het behoud van erkenning. Dat is wel iets om over na te denken, want het zou de positie van erkende belangenverenigingen ten goede komen als die criteria er wél zouden zijn. Democratischer en direct gekozen!

Een strikt onafhankelijke Rekenkamer heeft de voorkeur van de D66-fractie. Aan realiteitszin ontbreekt het ons echter niet; we zien daarvoor in de raad te weinig draagvlak, dus zullen we steun moeten geven aan handhaving van de lokale rekenkamerfunctie en het verstevigen daarvan. Wij zijn voorstanders van een rekenkamerfunctie waarbij de leden (voor een deel) bestaan uit raadsleden. Tevens zijn wij van mening dat er een verordening moet komen voor het recht van onderzoek (enquête) door de raad.

Ten slotte de bestuurlijke vernieuwing. In Nederland zijn wij met de gekozen burgemeester bezig. D66 is er voor daartoe zo snel mogelijk over te gaan, dus in 2006. Natuurlijk moet je ook de noodzakelijk geachte grondwetwijzigingen regelen, maar dat kan achteraf. Bij de invoering van de dualisering hebben we ook niet alle veronderstelde problemen van tevoren opgelost, maar zijn werkendeweg aan de slag gegaan. Met nadruk vraag ik daarom aan het college zich hierop tijdig voor te bereiden en de raad te informeren over een plan van aanpak opdat wij bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 in Emmen de burgemeester kunnen kiezen. Californië heeft Schwarzenegger tot gouverneur gekozen. Wij hebben voldoende vertrouwen in het onderscheidingsvermogen van de Emmense bevolking en gaan er derhalve van uit dat niet zal worden gekozen voor bekende populistten, maar voor de kandidaat met de beste vaardigheden voor het zo dankbare, maar moeilijke beroep van burgemeester.

* Economie en werkgelegenheid

Een van de prioriteiten is het opstellen van een ICT-stimuleringsbeleid. Het vorig jaar hebben wij aandacht gevraagd voor breedbandinternet. Vanuit het college hebben wij het afgelopen jaar niets vernomen over enige activiteit hieromtrent. Wel reeds een nieuw GSB-thema. Inmiddels zijn er positieve ontwikkelingen voor onze bewoners/ondernemers in een aantal grote buitendorpen, die nu gebruik kunnen maken

van breedbandinternet. Met name de kleine kernen/dorpen en buitengebieden in onze gemeente < onrendabele gebieden voor de markt > blijven verstoken van deze mogelijkheid. Wij verzoeken het college middels een motie in 2004 met een plan van aanpak te komen in samenwerking met derden, een plan dat moet leiden tot het gebruik van snel internet in de kleine kernen.

De digitale trapvelden hebben hun meerwaarde bewezen. Ons inziens kan dit niet beperkt blijven tot een aantal locaties in onze gemeente. Zijn er nog lege vlekken? Wat is de stand van zaken op dit moment?

Stimuleren van kleinschalige bedrijvigheid voor zover dit past binnen de bestemmingsplannen blijft onze aandacht vragen.

Een prachtig, ambitieus plan: het nieuwe glastuinbouwcomplex het Rundedal. Er wordt rekening gehouden met allerlei facetten voor een modern tuinbouwbedrijfsleven. Men gaat ervan uit dat bedrijven economische rendabel en duurzaam kunnen produceren in combinatie met grootschalige collectieve voorzieningen op het gebied van water, energie en afval. En dat ook nog in een landschappelijke inpassing met waterpartijen. Daar is in het westen geen ruimte meer voor, dus de tuinders zouden in de rij moeten staan voor de kavels, maar de realiteit is anders. We hebben voor miljoenen geïnvesteerd. Wat heeft het allemaal opgeleverd en is er voldoende acquisitie gepleegd om tuinders hier naartoe te halen? Hoe heeft het college de acquisitie opgepakt en waarom is er geen voortvarendheid betracht bij het uitvoeren van de VVD-motie over integrale promotie van de gemeente?

Er is herstructurering nodig voor oude gebieden in Erica en Klazienaveen. Bedrijven die stoppen en enige tijd leeg staan, hebben een negatieve invloed op het omliggende tuinbouwgebied, waardoor een domino-effect dreigt te ontstaan.

* Veiligheid

Een toegevoegd thema bij het GSB. Echter, het kabinet is niet voornemens om iets extra's voor het veiligheidsbeleid uit te geven en dat zal ongetwijfeld z'n weerslag hebben op de problematiek in de grote steden. De veiligheid in de stad moet hoge prioriteit behouden. Het afgelopen jaar zijn er bijeenkomsten geweest in de werkgebieden van de wijk-eenheden politie. Ons inziens geen doorslaand succes. Onze voorkeur gaat uit naar meer integrale wijkveiligheidsplannen voor elke wijk/dorp die moeten resulteren in concrete actiepunten, vertaald in actieprogramma's en buurtpreventieprojecten. Geef de wijk aan de bewoners!

De kleine criminaliteit moet hard aangepakt worden. De inzet van toezicht bij scholen is wegens gebrek aan middelen beëindigd. Het is een project dat z'n meerwaarde tot nu toe heeft gehad en dat om continuering vraagt, gezien de vele positieve reacties van betrokkenen. Is de raad bereid om dit project structureel te verlengen?

* Onderwijs en jeugd

De gemeente zal zich in voorwaardenscheppende zin sterk moeten richten op het onderwijs. Meer samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijsinstellingen; werk- en studiecontracten afsluiten tussen bedrijven en onderwijs op het niveau van VMBO en MBO. Er zal gestreefd moeten worden naar succesvolle afgestudeerden op diverse niveaus. Daarnaast zal onze gemeente ook moeite moeten doen om HBO-studenten binnen haar grenzen te houden en zich samen met de onderwijsinstellingen als onderwijsstad moeten profileren. De relatie met de regionale economische ontwikkeling moet nog

meer worden versterkt, bijvoorbeeld door HBO-scholen en het bedrijvenloket een rol te geven bij het stimuleren van jonge starters.

De gemeente moet het bestaan van mogelijkheden van kennisoverdracht tussen bedrijven en kennisinstellingen, zoals het HBO, meer onder de aandacht van bedrijven brengen door expliciet te wijzen op de mogelijkheden van bijvoorbeeld TCNN en Senter.

De D66-fractie onderschrijft de doelstelling: een betere afstemming van scholing op de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt, en verwijst daarbij naar de Kadernota GSB, programma 7 scholing en arbeidsmarkt, de ketenaanpak punt 3 en 4.

Het KDC in Emmen wil de beroepsgerichte programma's in het VMBO goed laten aansluiten op het MBO en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en is bezig om een nieuw intersectoraal programma VMBO, Techniek Breed & Handel te ontwikkelen, uit te voeren en het treedt op als landelijk projectleider.

Voor realisering van dit programma zal een stevige fysieke 'upgrading' van de bebouwing nodig zijn. Wij zijn van mening dat dit initiatief, dat bijdraagt aan realisering van geformuleerde doelstellingen, middels een structurele verhoging van het huisvestingsoverzicht onderwijs uit het volume nieuw beleid, gehonoreerd dient te worden. Het KDC levert daarbij ook een bijdrage. Wij dienen hiervoor een amendement in.

* Bouwen, wonen en milieu

Met betrekking tot het bouwen en wonen een ambitieus programma. Bij de vorige algemene beschouwingen zijn er behoorlijke financiële impulsen gegeven om een en ander vlot te trekken. Geen woorden meer maar daden! De kwantitatieve doelstellingen liggen er niet om.

De D66-fractie wil de komende periode met de raad van gedachten wisselen over windenergie en zal daartoe aanzetten geven voor discussie.

Eindelijk zijn we zover dat we binnenkort een discussie kunnen verwachten over de lintbebouwingen.

Voortvarendheid wordt gevraagd bij de bestrijding van de slijmalg in de Rietplassen. Als het zo doorgaat is er het volgende jaar weer niets anders gebeurd dan geld uitgeven voor onderzoeken. Wij verzoeken het college een proef te laten uitvoeren, die uiterlijk in het voorjaar 2004 kan starten.

* Arbeidsparticipatie

De economische malaise heeft mogelijke kwalijke gevolgen voor de Emmense economie en werkgelegenheid. Voorkomen moet worden dat Emmen een samenleving krijgt waarin vele inwoners aan de kant staan omdat zij volledig afhankelijk zijn geworden van een uitkering. Sociaal-economisch beleid zal de komende jaren centraal moeten staan.

Gelukkig biedt de nieuwe Wet werk en bijstand de gemeente kansen om deze bedreiging aan te pakken. De fractie staat achter het vertrekpunt van deze nieuwe wet dat iedere Nederlander geacht wordt zelfstandig in zijn bestaan te voorzien door middel van arbeid. Pas in tweede instantie, zolang met werk nog geen zelfstandig bestaan mogelijk is, komt inkomensondersteuning in beeld. Deze nieuwe wetgeving geeft de gemeente meer beleidsvrijheid om nieuwe (werk)projecten op te starten teneinde dreigende toename van de werkloosheid te voorkomen. Eindelijk minder regelgeving en rijkstoezicht. Anderzijds, mocht de gemeentelijke aanpak niet slagen, dan zit Emmen met de gebakken peren en komen de extra

bijstandsuitkeringen volledig op conto van de gemeente. Afgaande op de Berap 2003-II valt er voorlopig weinig goeds te verwachten. Zorgpunten alom!

* Verkeer en vervoer

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het onderzoek haalbaarheid fietspad Emmen/Noord-Sleen? Bij realisatie wordt voldaan aan één van de kwantitatieve doelstellingen in het programma openbaar gebied.

Wij pleiten ervoor bij drukbezochte evenementen structureel bussen in te zetten vanuit wijken en dorpen naar analogie van de piekbus. Hierdoor wordt de grote aanslag op het centrumgebied door overvloedig parkeren verminderd.

* Sport, recreatie en cultuur

In het nog vast te stellen Structuurplan zullen wat ons betreft over de beleidsvelden sport en cultuur bindende uitspraken worden gemaakt.

De discussie over het stadstheater-plus is op dit moment in volle gang. Wij hebben in ons verkiezingsprogramma aangegeven dat onder voorwaarden realisatie bespreekbaar is. Multifunctioneel gebouw, nieuwbouw CQ, voldoende financiële middelen, private samenwerking in PPS-constructie zijn voor ons de uitgangspunten.

* Zorg en welzijn

De contractvorming met Alcides is nog niet rond, laat staan dat er enige duidelijkheid is over het bestaansrecht van de Stichting Zes. Daarover zal in de commissie nog nader moeten worden gesproken.

Los van de contractvorming wil de D66-fractie weten wanneer de uitkomsten van het door de wethouder toegezegde tevredenheidsonderzoek aan de raad gepresenteerd wordt.

* Accommodaties

We onderschrijven dat bundeling/concentratie, multifunctionaliteit en samenwerking de leidende begrippen zullen zijn bij de vaststelling van het Structuurplan.

* Bedrijfsvoering

De gemeentelijke organisatie gaat veranderen. Dit is de volgende stap in het ontwikkelingstraject 'Anders en met anderen', zoals dat in 2002 is vastgelegd. Kernbegrippen voor de nieuwe organisatie zijn: één aanspreekpunt voor de inwoner en een integrale en vraaggerichte manier van werken.

Publieksdienst, dienst gebiedsbeheer en nieuwe bestuursstaf zijn positieve ontwikkelingen die uiteindelijk zullen leiden, laten we het hopen, tot een gewenste organisatie die effectief en efficiënt gaat werken.

De structuurverandering moet ons inziens ook gepaard gaan met een cultuurverandering bij betrokken medewerkers. Dat is voor sommigen een lange weg en misschien wel een 'mission impossible', en dat heeft weer z'n weerslag op de beeldvorming van de gemeentelijke organisatie.

Met instemming hebben we in de Berap gelezen dat het ziekteverzuim aan het dalen is. Het verkeert echter nog niet op het niveau dat voor ons acceptabel is. Wij willen benadrukken dat het percentage terug moet naar een aanvaardbaar niveau, tussen 5 à 6%, opdat er meer resultaat kan worden behaald op de diverse activiteiten en beleidsuitvoeringen, immers: hoe betrouwbaar ben je als lokale overheid als er te veel onderuitputting is?

Een kritische kanttekening wil de fractie nog plaatsen bij de formatie en de organisatie. Ik herhaal wat we bij de behandeling van de Kadernota hebben gezegd: wij wensen dit huis,

zijnde het gemeentehuis, niet meer als heilig te beschouwen. Het is aan de burgers niet meer goed uit te leggen dat voorzieningen onder druk komen te staan of verdwijnen, dat lokale lasten stijgen en dat de groei van de ambtelijke bezetting als een onaantastbaar gegeven voor de eeuwigheid wordt gezien. Er moet naar de mening van de fractie nog efficiënter en integraler worden gewerkt. Vacante arbeidsplaatsen hoeven niet direct te worden ingevuld als er binnen een dienst een herverdeling van werk wordt doorgevoerd. De fractie is content met het instellen van een vacaturestop. Verder zal er nadrukkelijk gekeken moeten worden naar uitbesteden, privatiseren en het uitvoering geven aan het voorstel van de PvdA-fractie om op het personeelsbudget een efficiencykorting te leggen van 3%. We hebben het dan ook over inhuur van externen, huisvesting en beheerkosten.

* De financiële begroting

Het voorjaar is voorbij

En na een warme zomer

Stormt het nu buiten

We zitten met zwaar weer

Het college heeft onvoldoende duiten

Hoe komen we aan meer?

We zijn in woeste baren terechtgekomen en alle hens aan dek zijn vereist om niet met man en muis te vergaan. We zullen een andere koers moeten zetten, scherp aan de wind met het land in zicht, opdat we uiteindelijk toch de veilige haven kunnen bereiken. Kunnen we dat met twee kapiteins op één schip?

De begroting toont een uiterst zorgelijk beeld. Na een grondige analyse bleken de tekorten bij de Kadernota vele malen groter dan verwacht. De D66-fractie had zich een mooiere start van de programmabegroting 2004 voorgesteld. Wat kan er in een jaar veel veranderen op gemeentelijk financieel terrein! Wie had dat verleden jaar verwacht? Bij de Kadernota zijn door diverse politieke partijen uitspraken gedaan en voorstellen gelanceerd om de programmabegroting 2004 en de meerjarenbegroting 2005-2007 sluitend te maken. Het college is er niet in geslaagd aan deze opdracht te voldoen. Het heeft drastisch ingegrepen en zelfs zijn toevlucht genomen tot onconventionele middelen. Het kaatst de bal terug naar de raad om het verder af te maken. Het voorleggen aan de raad van keuzemogelijkheden is onvoldoende uitgewerkt in relatie tot ons uitgangspunt dat de begroting in meerjarenperspectief sluitend dient te zijn. Na de begrotingsvaststelling zal het college zich buigen over het sluitend maken van het meerjarenperspectief. Een koersverandering! De raad zal eerst in debat moeten gaan over de vraag of een sluitende begroting (2004 of 2007) leidraad/uitgangspunt voor de vaststelling van de programmabegroting moet zijn, in de wetenschap dat de gemeente qua financiën nog meer onheil boven het hoofd hangt als we onder andere kijken naar de plannen voor de gedeeltelijke afschaffing van de OZB. Wanneer over een al dan niet sluitende begroting duidelijkheid bestaat kunnen andere voorstellen met financiële consequenties besproken en afgehandeld worden. Voor alle duidelijkheid: wij willen een sluitende begroting 2004 en een sluitend meerjarenperspectief.

Het mag als bekend worden verondersteld dat de D66-fractie geen voorstandster is van financieel-technische maatregelen (cosmetica) omdat die meestal neerkomen op het verschuiven

van de lasten naar de toekomst, maar wél bereid is te bezuinigen als dat nodig is, ook om nieuw beleid mogelijk te maken.

De fractie kan zich vinden in de prioriteiten die het college zich gesteld heeft, met name waar het gaat om het minimaalbeleid en het behoud van WIW/ID-banen, voor de economische versterking van onze gemeente en het behoud van de leefbaarheid in onze gemeente, waarbij de kanttekening geplaatst dient te worden dat het begrip leefbaarheid en de invulling daarvan voor velerlei uitleg vatbaar is.

Tot slot enkele reacties over het financieel beleid 2004-2007. Wij hebben diverse technische vragen gesteld over de aanpassingen in de begroting. Deze vragen zijn op een adequate manier afgehandeld; waarvoor onze dank.

Wat de taakstellingen betreft: u hebt de boodschap van de raad goed begrepen. U kiest nu voor een gefaseerde aanpak. Deze aanpak is ook na vaststelling van de kerntakendiscussie gehanteerd. Een herhaling van zetten? Wat ons betreft niet. Om geld te besparen zullen we eerst kritisch naar de eigen organisatie kijken en daar waar nodig moeten gaan snijden. Het vrijgemaakte bedrag voor 2004 vinden wij te laag afgezet tegen de suggestie 3% te korten op de bedrijfsvoering. Dit zal anders financieel ingeboekt moeten worden.

Het is voor ons niet duidelijk waarom u de gelden uit de juni-circulaire algemene uitkering voor het onderdeel maatschappelijk werk niet toevoegt aan het budget en zelfs vanaf 2005 een taakstelling van structureel € 175.000,- inboekt. Welke indicaties hebt u dat het maatschappelijk werk nu op een aanvaardbaar niveau zou zitten?

Wij zullen nu geen wijzigingen aanbrengen in het aanpassen van het onderhoud kapitaalgoederen. De discussie en vaststelling van het Structuurplan zullen voor de toekomst van onze gemeente leidend zijn.

Ten aanzien van de dekkingsmiddelen zijn wij van mening dat er te lage bedragen ingeboekt worden ten aanzien van loonkostenontwikkelingen. Van 3,25% gaat u naar 2,5%. Wij vinden het verantwoord, gezien het bereikte najaarsakkoord, het percentage te verlagen tot 1% per jaar, of misschien wel 0%. Ik dank de PvdA-fractie voor het werk dat zij in dezen heeft gedaan, waardoor een en ander meer inzichtelijk is geworden.

Op voorhand boekt u een taakstelling van € 250.000,- in op het budget van subsidies/bijdragen. Wij kunnen hiervan de consequenties op dit moment niet overzien en gaan hiermee niet akkoord.

Wij gaan niet mee met uw voorstellen om het loket bouwen en wonen op te schuiven naar 2005, evenmin als met het opschuiven van de realisering van gemeentewinkels in Klazienaveen en Emmer-Compasuum. Wij wachten de reactie van het college daarop af.

Welke argumentatie ligt er ten grondslag aan het voorstel de sporthal in Klazienaveen een jaar op te schuiven?

Zorgelijk zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de vrije algemene reserve. Wij kunnen niet anders concluderen dan dat er op voorhand in het jaar 2004 niets extra's uit deze reserve gefinancierd kan worden, gezien de beslaglegging op deze reserve; ik verwijs naar pagina 37.

U stelt wel dat alle verplichtingen niet allemaal in het begrotingsjaar worden aangegaan, maar als wij kijken naar de lijst van voorstellen valt er aan veel voorstellen in 2004 niet te ontkomen.

Dat brengt ons bij de aanwending van de budgettaire algemene reserve. U hebt niet geschroomd hieruit voor 2004 een bedrag te halen. Wij vinden dit verantwoord. We krijgen de financiën niet op het gewenste niveau, gezien allerlei bezuinigingen die de rijksoverheid aan de gemeenten oplegt, zonder die op een of andere manier te compenseren. Een aanwending van deze reserve is dan geoorloofd. Het kan toch ook niet zo zijn dat we deze pot dichthouden. Deze reserve is er immers voor financieel slechte tijden!

We blijven we kritiek houden op de risicoparagraaf, niet voor de eerste keer.

Om te eindigen in termen van de scheepvaart: sleepankers zullen we nodig hebben om de barrières te slechten. Maar met voldoende pk (menschkracht) moeten we in staat zijn de voor de burgers gewenste koers, zoals door ons en anderen voorgesteld, vast te houden en waar mogelijk te verbeteren."

De heer Dijkgraaf houdt namens de fractie van GroenLinks de volgende beschouwing:

"Voorzitter.

* Begroting-nieuwe stijl

Allereerst is de GroenLinks-fractie blij met deze programma-begroting-nieuwe stijl. Deze is al een stuk overzichtelijker en inzichtelijker dan de begrotingen in voorgaande jaren. De omvang van deze begroting is de helft minder. Als de 15 programma's elk op één A4'tje zullen worden beschreven, hetgeen de bedoeling is, kan het het volgend jaar met nog minder papier.

De GroenLinks-fractie heeft wel problemen met de fantastische 'lay-out' en papierkwaliteit van deze begroting, net als bij veel andere notities en beleidsdocumenten. Dat is in de kosten zichtbaar: die zijn veel te hoog. Ze worden voor een groot gedeelte opgevoerd in programmalijn 1. De fractie wil hierop fors bezuinigen. Een motie zal uw deel worden! Overigens: telkens als ik het over een motie heb, geldt dat ik de beantwoording afwacht alvorens ik deze in tweede termijn indien.

Daarnaast willen we het presidium oproepen het volgend jaar de algemene beschouwingen anders in te kleden. De GroenLinks-fractie vindt dat het veel sprankelender moet, met veel meer gelegenheid tot debat dan nu mogelijk is. Gaarne vernem ik reacties van andere partijen.

* Dualisme

Het dualisme moet de politiek weer aantrekkelijk maken, waardoor de burger meer betrokken raakt bij de politiek. De gemeenteraad heeft drie belangrijke rollen: kaders stellen, controle van het college en volksvertegenwoordiger zijn. De fractie constateert dat de gemeenteraad zijn controlerende functie steeds beter vervult, zoals bij de reconstructie van de sportparken in Klazienaveen en de Rietlanden. Het kaders stellen is lastiger. Dit gebeurt volgens de fractie van GroenLinks nog te weinig. We steken hier ook de hand in eigen boezem.

Volgens ons levert het instrument van maatschappelijke verkenning een bijdrage aan het stellen van kaders, in samenspraak met de bevolking van Emmen. Het Structuurplan is daar bij uitstek geschikt voor. Onze fractie is blij dat de bevolking hier interactief bij betrokken zal worden. Daar waar nodig geacht zal de GroenLinks-fractie initiatieven ontplooiën voor een extra maatschappelijke verkenning.

De fractie is van mening dat burgers in commissievergaderingen niet uitsluitend mee moeten kunnen spreken, maar ook daadwerkelijk mee moeten kunnen discussiëren naar aanleiding van het inspreken. Afhankelijk van de reactie daarop zullen we daar een motie over indienen.

In het verkiezingsprogramma van GroenLinks staat dat wij voor een correctief referendum zijn zodra de wetgeving dit toelaat. Zolang dit niet het geval is, willen wij bij majeure onderwerpen een raadplegend referendum. Deze gemeenteraad zou kunnen overwegen een raadplegend referendum te houden als er in de gemeenteraad een principebesluit is genomen over het stadstheater. Zo kunnen we zien of hier gedragen besluiten worden genomen. Onze fractie wil hierop graag een reactie van de andere partijen.

* De ambtelijke organisatie

De fractie van GroenLinks constateert dat veel zaken in de ambtelijke organisatie niet goed zijn geregeld. Er zijn te veel schemergebieden. De gemeenteraad is vaak te laat op de hoogte van belangrijke feiten en kan daardoor niet alert reageren. Laten we de dossiers van het overlaadstation en de sportvelden als voorbeeld nemen. Belangrijke aspecten in onze visie op een heldere en transparante organisatiestructuur zijn efficiency, ontschotting, cultuuromslag.

Met 'Anders en met anderen' wordt gewerkt aan een organisatie die beter zal gaan functioneren. Voor de GroenLinks-fractie gaat dit proces te langzaam. Wij vragen het college dit traject te versnellen en vóór 2004 zichtbare resultaten te tonen, eventueel via een motie.

Het inschakelen van externe adviesbureaus moet tot een minimum beperkt worden. Het afgelopen jaar hebben we rapporten van minimaal tien verschillende bureaus onder ogen gehad. Zo krijgen gemeenteambtenaren niet de kans hun deskundigheid te vergroten. Wij stellen voor bij wijze van proef in 2004 vijf rapporten/notities minder door een adviesbureau te laten maken en eind volgend jaar de betekenis daarvan te evalueren. Ook hierop graag een reactie.

* Menukaart personeelsrestaurant

Tijdens langdurige vergaderingen, en dat zijn er inmiddels te veel, worden we 'getrakteerd' op de befaamde kroket. Voor velen van ons iets om naar uit te zien. Ook de personeelskantine kent kroketten en andere ongezonde snacks op het menu. De fractie van Groenlinks wil dat het menu een smakelijke toevoeging krijgt in de vorm van biologisch verantwoorde snacks, biologisch brood, en dergelijke. Ook hierover zullen wij een motie indienen. De bedoeling was u een voorproefje te geven van een gezonde snack, maar in de praktijk blijkt dit niet te kunnen, want zelfs de kroketten worden uitbesteed!

* BVO Emmen

Met de lening die het vorig jaar aan BVO Emmen is verstrekt werd volgens vele fracties een maatschappelijk belang gediend. Volgens de fractie van GroenLinks zou de BVO in ruil daarvoor meer aan maatschappelijk ondernemerschap kunnen doen. Een voorbeeld kan genomen worden aan Nijmegen. In het daar gesloten contract staat dat NEC ook voorzieningen moet treffen in het kader van breedtesport, bijvoorbeeld het realiseren van projecten ten behoeve van achterstandsituaties of jongeren die met justitie in aanraking zijn geweest. Ook ondersteunt NEC de breedtesport. Kortom, echt maatschappelijk ondernemen. Zou het college bereid zijn

initiatieven te ontplooiën jegens de BVO om soortgelijke relevante zaken in Emmen van de grond te tillen? Mij is bekend dat de BVO hier niet onwelwillend tegenover staat. Graag een reactie.

* Milieu

De fractie van GroenLinks constateert met pijn in het hart dat het thema milieu 'uit' is. Zij probeert bij verschillende onderwerpen in de raad dit thema op de agenda te zetten. Zo vindt de fractie dat het college zo snel mogelijk een bomenvordering moet maken, waardoor waardevolle bomen niet meer zo gemakkelijk gekapt kunnen worden. Emmen doet mee aan de verkiezing van 'groenste gemeente van Nederland'. Dat moet ook vertaald worden op bijvoorbeeld bomengebied, anders is het een farce. We zullen hierover een motie indienen.

* Diftar

Het vorig jaar heeft de fractie van GroenLinks al iets gezegd over het diftarsysteem. In samenhang met het gebruik van retourettes leidt dit ertoe dat de vervuiler betaalt. De bewoners van Emmen zullen bewuster omgaan met afval en hergebruik. Vaak hoort de fractie dat diftar niet werkt, waarbij dan de gemeente Borger-Odoorn als voorbeeld wordt genoemd. Volgens ons moeten we ons focussen op voorbeelden die wél werken. De gemeenten Opsterland, Geldrop, Laarbeek en Leek werken al langere tijd met dit systeem. In Apeldoorn en Vught zal het binnenkort worden ingevoerd. Duidelijk is dat diftar, mits op de juiste manier opgezet, wél werkt. De GroenLinks-fractie zal daarom in het voorjaar 2004 met een initiatiefvoorstel komen. Nu alvast graag reacties!

* Lokale Agenda 21

De fractie heeft de indruk dat de Lokale Agenda 21, met als doel het realiseren van een duurzame samenleving, geen prioriteit heeft. Er vinden maar mondjesmaat nieuwe ontwikkelingen plaats. We lezen hierover ook niets in de begroting 2004. Wij vinden dat de raad een uitspraak moet doen over het ontplooiën van meer initiatieven en zullen daartoe een motie indienen.

* Schoneklerecampagne

Deze campagne kent naast het mensenrechtenaspect een milieuaspect. In de aanloop naar de laatste gemeenteraadsverkiezingen hebben vrijwel alle partijen zich op een bijeenkomst van de WOE positief uitgelaten over een dergelijke campagne. Tijd dus voor actie. De GroenLinks-fractie dient een motie in om de gemeente Emmen deel te laten nemen aan deze campagne. Ik ga ervan uit dat die breed gedragen zal worden.

* Autoloze zondag

De landelijke autoloze zondag gaat al een aantal jaren aan Emmen voorbij. De fractie van GroenLinks wil dat de gemeente Emmen in 2004 dit initiatief, dat inmiddels in vele steden plaatsvindt, volgt. De fractie vindt het belangrijk één dag te organiseren om de problemen die veroorzaakt worden door het toenemende autogebruik onder de aandacht te brengen, en vooral om te laten zien dat het anders kan en moet, want de manier waarop we ons verplaatsen heeft niet alleen grote gevolgen voor ons milieu, de veiligheid en de leefbaarheid in de dorpen en wijken, maar ook voor onze gezondheid. We roepen dan ook de andere politieke partijen op het initiatief van de GroenLinks-fractie te volgen. Zo nodig zullen we met een motie hieromtrent komen.

* Tuinbouwsector

Ruim eenderde van het aantal glastuinders komt volgens cijfers van het Landbouw Economisch Instituut binnen vijf jaar in grote financiële problemen. Op dit moment steekt de gemeente Emmen heel veel geld in de ontwikkeling van het Rundedal, terwijl de voortekenen verre van gunstig zijn. Tuinders vertrekken liever naar Afrikaanse landen dan naar Emmen. Tuinders in het Westland krijgen inmiddels subsidie om vooral te blijven. Het aantal tuinders dat zich concreet voor vestiging in Emmen heeft uitgesproken is bijzonder laag. Is het nog wel zinvol zo intensief met dit project door te gaan? Emmen wil zich inzetten om de komende jaren veel nieuwe werkgelegenheid binnen de poort te halen. Glastuinbouw is nu niet meteen een werksoort waarin heel veel werkgelegenheid is te verwachten. De fractie vindt dat de voortgang van het beleid ten aanzien van glastuinbouw in het Rundedal op korte termijn geëvalueerd en eventueel bijgesteld moet worden. Ook zijn wij tegenstanders van teelt van genetisch gemodificeerde gewassen. We willen daarover graag het standpunt van het college horen.

* Dierenwelzijn

De fractie van Groenlinks vindt dat een dier een eigen waarde heeft, los van nut of schadelijkheid voor de mens, en probeert dit te vertalen naar concreet beleid. Dieren zijn nog maar al te vaak deel van de zwakkeren in de samenleving. Daarom is het de taak van mensen voor hun belangen op te komen. In Emmen is dierenwelzijn een onderwerp dat niet op de politieke agenda staat. De fractie is van mening dat hier verandering in moet komen door een gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid op te stellen. Onderdeel daarvan kan zijn: een verbod op circussen die wilde dieren in hun voorstelling gebruiken. Onze fractie wil een algemeen verbod op het organiseren van circussen. Dat kan door een bepaling van zodanige strekking in de APV op te nemen, maar ook zou het geprobeerd kunnen worden door een beleid waarbij vergunningaanvragen voor circussen met dieren altijd worden geweigerd wegens aantasting van het dierenwelzijn.

Ook wil de fractie van GroenLinks de regeling handhaven dat inwoners een bijdrage kunnen krijgen als zij hun huisdier laten castreren/steriliseren. Hierdoor beperk je dat er te veel (zwerf)huisdieren komen, met alle (financiële) gevolgen van dien.

* Onderwijs

Het politiekorps van Emmen werkt al een poosje met het schooladoptieplan. Scholieren in de hoogste klassen van het basisonderwijs krijgen lessen over zaken die te maken hebben met criminaliteit, drugsgebruik, veiligheid en politie. De fractie van GroenLinks wil dat er, in navolging van het project in Duiven, geëxperimenteerd wordt met een schoolagent. Wij vinden dat een logisch vervolg op de gastlessen die de politie in het basisonderwijs geeft. De schoolagent is geen bewapende conciërge die corrigeert, maar een functionaris die ouders voorlichting geeft, aanspreekbaar is en jongeren aanspreekt. Middels een protocol wordt vastgelegd op welke wijze de schoolagent zich beweegt binnen de school.

* Minimabeleid

Met ingang van 1 januari 2004 wordt de Algemene bijstandswet vervangen door de Wet werk en bijstand. Daarbij kunnen alle denkbare instrumenten worden ingezet om uitkeringsgerechtigden in of terug te laten stromen naar de

arbeidsmarkt of om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Hierin zien we een kans voor het vrijwilligerswerk. Ik kom hierop terug.

De nieuwe wet is volgens de fractie van GroenLinks niets anders dan een bezuiniging van de landelijke overheid. Wij vinden dat de gemeente Emmen de laatste jaren haar sociaal gezicht op dit terrein heeft laten zien. We hopen dat dit door invoering van de nieuwe wet niet anders gaat worden.

De verantwoordelijkheid van de gemeenteraad bestaat uit het vaststellen van beleidskaders en het controleren van de uitvoering. Het college dient de wet uit te voeren. In de Kaderbrief 'Een stevige basis biedt zekerheid' staan beleidsaanbevelingen vanuit cliëntenperspectief. De fractie van Groenlinks heeft kennisgenomen van de inhoud. Wij vinden dat deze Kaderbrief uitgangspunt dient te zijn van het beleid. Van het college willen we weten of het bereid is de beleidsaanbevelingen in de Kaderbrief over te nemen.

Uw college wil in 2005 de Zalmsnip afschaffen vanwege veranderende wetgeving. Wij roepen u van deze kant op alles in het werk te stellen om hen die hiervoor in aanmerking komen enigerlei vorm van compensatie te geven.

Wettelijk gezien dient de gemeente een bepaald percentage gehandicapten en allochtonen in dienst te hebben. De fractie van Groenlinks wil inzicht in de vraag in hoeverre de gemeente op dit moment aan deze verplichting voldoet en, als dit niet voldoende het geval is, weten welke stappen het college gaat nemen om aan deze verplichting wél te voldoen.

* Vrijwilligerswerk

De werkloosheid in Emmen stijgt. Mensen die, mede door inspanning van de gemeente, weer aan het werk zijn dreigen opnieuw in een uitkerings situatie terecht te komen. Mensen die met veel moeite achter de geraniums zijn weggehaald dreigen terug te vallen. Als gemeente heb je de taak degenen die niet of niet meer in het arbeidsproces zitten zo optimaal mogelijk de kans te bieden volwaardig in de samenleving te staan, betaald werk of geen betaald werk.

Voor die mensen voor wie sociale uitsluiting dreigt is vrijwilligerswerk een mogelijke oplossing om actief aan de samenleving te blijven deelnemen. Het vrijwilligerswerk zou dan ook bij de uitkeringsverstrekende instantie actiever gestimuleerd moeten worden. Belemmeringen voor vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld kinderopvang, moeten adequaat worden aangepakt.

De GroenLinks-fractie vindt dat het college vaart moet maken met het beleid ten aanzien van vrijwilligerswerk in de gemeente Emmen. Wanneer kunnen we iets belangwekkends tegemoet zien?

In deze tijd van economische tegenspoed zou je, in relatie met bovenstaand, zeker niet moeten bezuinigen op het welzijnswerk. Welzijnswerk is voor GroenLinks nog steeds één van de pijlers van deze samenleving. Het draagt eraan bij dat mensen die dat het hardst nodig hebben niet uitgesloten raken.

* Tolerant

Waar dak- en thuislozen tot voor kort aan het oog van de Emmense samenleving onttrokken waren, beginnen ze langzamerhand een vertrouwd beeld te worden. Wie geluk heeft kan een plekje veroveren bij beschermd wonen, het sociaal pension of bij instellingen voor maatschappelijke opvang. Wie pech heeft valt buiten de boot en komt letterlijk op straat terecht.

Een nieuwe groep daklozen biedt zich aan. Vluchtelingen die uit de asielzoekerscentra op straat worden gezet. We hebben gisteren nog een uitgebreid artikel over een dakloze in de krant kunnen lezen. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de opvang van dak- en thuislozen. De huidige opvang is te krap. Nu komt wethouder Brummel met een plan om een minimale opvang te creëren in het centrum. Dat is voor ons veel te mager. Een goede opvang is van belang. De GroenLinks-fractie vindt daarom dat de gemeente Emmen zich als doelstelling dient te stellen dat er in 2006 geen dak- en thuisloze meer op straat hoeft rond te zwerven en dat er voldoende geoutilleerde voorzieningen voor deze groep zijn. Indien nodig zullen we hierover een motie indienen.

* Uitgeprocedeerde asielzoekers

De ChristenUnie-fractie heeft reeds gesproken over Op 't Stee in relatie tot uitgeprocedeerde asielzoekers. Ook voor deze mensen, die veelal al jaren in Nederland verblijven en vaak zijn ingeburgerd, zou deze gemeente haar morele zorgplicht ruimhartig moeten uitvoeren. Wij zullen in elk geval de ChristenUnie-motie van harte steunen. Hopelijk kiest deze raad nu voor een structurele bijdrage.

We zijn hier vandaag om de begroting 2004 en het meerjarenperspectief vast te stellen. Het college geeft aan dat er voor 2004 een sluitende begroting is. De fractie van GroenLinks bestrijdt dit. Er is geen enkele ruimte voor nieuw beleid. Op pagina 30 van de financiële begroting wordt de behoedzaamheidsreserve opgevoerd, een potje voor tegenvallers achteraf. Deze wordt geraamd op 100%, waardoor er ruimte in de begroting ontstaat. De werkelijke opbrengst van deze gelden is afhankelijk van de stijging van de uitgaven van de rijksoverheid. Gezien de bezuinigingsplannen ligt hier een tegenvaller voor ons op de loer. Op pagina 31 van de financiële begroting schrijft u: '[-] wordt het nodig geacht een voorziening te vormen van € 2.000.000,- om tijdelijke fricties op te kunnen vangen, en indien noodzakelijk, een gericht uitstroombesluit te kunnen realiseren.' Waarom is dit bedrag zo hoog in verhouding tot de incidentele afdekking in 2004? Gaarne hierop een reactie van het college.

Mede als gevolg van zojuist genoemd bedrag komt de VAR uit op een negatief saldo. U gaat uit van vooronderstellingen. Wat gebeurt er als deze vooronderstellingen niet terecht zijn en alle verplichtingen wel uitgevoerd worden? Dan hebben we toch een groot probleem!

In het verleden heeft deze gemeenteraad ervoor gekozen de BAR in stand te laten. Daarom mogen we de opbrengst van de rente ook structureel ramen in de begroting. U gaat nu echter toch een deel van deze reserves uitgeven, hetgeen leidt tot een structurele tegenvaller van € 50.000,-. De fractie van GroenLinks keurt dat af.

Op bladzijde 32 geeft het college aan dat de investeringen getemporeerd worden, maar het schuift deze zaken gewoon vier jaar naar voren, terwijl er heel duidelijke afspraken zijn over de investeringen. Die kunt u niet zomaar naast u neerleggen. Gaarne een reactie.

Op pagina 37, punt 3.11, constateren we een fiks tekort bij de voorstellen inzake het beschikbaar stellen van incidentele gelden. De fractie van GroenLinks kan hieraan geen goedkeuring geven. Je kunt niet meer besteden dan je hebt aan gelden. Wat is de gekozen systematiek van het college om zo te begroten?

De stijging van rioolretributie stelt u op 0%. Aangezien de rioolretributie een betaling voor een geleverde dienst is, vindt de GroenLinks-fractie dat het tarief minimaal kostendekkend moet zijn, net zoals de afvalstoffenheffing.

Op bladzijde 40 van de beleidsbegroting lezen we dat er bij de riolering en de waterzuivering € 1,6 miljoen verlies wordt geleden, terwijl de OZB wel omhoog gaat. De fractie stelt voor een en ander evenwichtiger te doen. Haal het gedeelte aan rioolretributie uit de OZB en hevel het over naar de rioolretributie. Ook zal deze retributie het volgend jaar al naar een kostendekkend niveau moeten worden opgetrokken.

GroenLinks is een groot voorstander van betalen naar draagkracht: de vervuiler betaalt. U zou kunnen overwegen het zogenaamde waterspoor uit te voeren waarbij dit geregeld wordt. Als deze operatie leidt tot extra ruimte in de begroting, kunnen we deze gelden gebruiken voor nieuw beleid, of het afwentelen van voorgestelde bezuinigingen.

Voor een bestemmingsplan koopt de gemeente grond aan. Het bestemmingsplan wordt gemaakt, wegen, riolering en openbaar groen wordt aangelegd. Dat alles wordt betaald uit de verkoopprijs van de grond. Opmerkelijk is het dat structureel zo'n € 400.000,- aan inkomsten wordt geraamd. Hoe moet dat als er minder bestemmingsplannen worden ontwikkeld?

Waarom is er voor ICT-plekken voor het college en de gemeentesecretaris een investering van bijna € 62.000,- nodig? De fractie van GroenLinks constateert dat de opbrengsten van de parkeergelden slechts € 13.000,- bedragen. Dat lijkt ons niet te kloppen, gezien het gebruik van de betaalde parkeerplaatsen. In onze optiek moeten deze belastingopbrengsten omhoog en een passende bestemming krijgen. Hierdoor gaan we het autovervoer en de dichtslibbing van het centrum tegen. De meeropbrengsten dienen te worden aangewend voor investeringen in verbetering van de fiets- en OV-infrastructuur. Graag horen we van het college een reactie hierop.

In de begroting wordt voor het geraamde dividend van de aandelen Essent een structurele verhoging van € 100.000,- voorgesteld. Dit is erg onrealistisch, want we weten allemaal hoe het gesteld is in de aandelenwereld. Zo begroten geeft veel risico's voor volgende jaren. Is het te overwegen een gedeelte van de aandelen te verkopen? Van de opbrengsten zouden we dan weer nieuw beleid kunnen ontwikkelen! Gaarne een reactie.

Ik kom tot een afronding. De fractie van GroenLinks durft te stellen dat er een niet sluitende begroting is. Verscheidene zaken zijn ons inziens onjuist geboekt. Deze begroting kent te veel vraagtekens om haar zomaar te kunnen worden goedgekeurd. Er hoeft het volgend jaar maar een kleinigheidje te gebeuren, en de gevolgen zullen fataal zijn. Een begroting moet een weergave zijn van de verwachte werkelijkheid voor het komende jaar. Zoals u begroot is dat niet het geval. Met de begroting die nu voor ligt zullen wij op voorhand niet akkoord gaan. Wij wachten de reactie van het college op dit moment af en zullen eventueel met wijzigingsvoorstellen komen."

De heer Schoo "houdt namens de fractie van de Drentse Ouderen Partij de volgende beschouwing:

"Mijnheer de voorzitter.

* Het stadstheater de Muzeval wordt meer en meer het theater van de lach; misschien is enige grootheidswaan daar debet aan. De plannen zijn groots, in dit geval moet ik denken aan een oud lied uit de vijftiger jaren, dat al dus luidde:

Als na het bal
de gasten joelend zijn gegaan
zucht menig hart in stilte
wat overkomen zal.

Alle illusies verdwenen 's nachts na het bal. Het verwijt kan zijn dat ik mij bedien van clichés, maar afgezien van het feit dat ik dan in goed gezelschap verkeer, toch nog enige gedachtespinsels.

Een cultuurbrengend theater is voor het volk en door het volk. Mij is verteld dat van de Drentse provinciale bevolking er maar 8% naar een theater gaat. 'Jan met de pet' komt er alleen bij volksstukken. Een goed verbouwde Muzeval zou hier zeer zeker aan kunnen beantwoorden. Wij hoeven de mensen geen cultuur op te dringen en daarvoor geen 98% te laten betalen. Sociaal denkend is het dan ook van groot belang een en ander zelf in de hand te houden en niet afhankelijk te zijn van een grote bank. Een stichting die een theater nastreeft en beoogt voor het volk te willen zijn, biedt dan ook meer garanties voor onder andere het zogenaamde 'gewone' volk.

Het nieuwe theater in Emmen gaat minstens € 31 miljoen kosten, zo zei het college van B&W in oktober 2003 tegen de raad. Ik doe nogmaals de voorspelling dat het minstens € 50 miljoen gaat worden voordat het theater wordt opgeleverd, in 2007 of 2008. College en fracties, wees toch verstandig en begin niet aan dit geldverslinderende project, maar ga toch het huidige theater de Muzeval op zijn huidige mooie plek verbouwen voor zo'n € 7 miljoen en bespaar de burgers van Emmen een groot financieel debacle! Dit is een herhaalde oproep, want het vorig jaar heb ik bij de algemene beschouwingen ook al opgeroepen geen nieuw theater niet te bouwen. Ik krijg weinig respons van andere fracties, maar mij is geleerd: herhaling is de kracht van de boodschap!

Ten slotte over dit onderwerp de inspraak van onze burgers. De DOP-fractie wil u langs deze weg zeer dringend vragen een raadgevend referendum over de bouw van een nieuw theater in Emmen te organiseren. Wij wachten uw antwoord in eerste termijn af en komen in de tweede termijn zo nodig met een motie.

Ik ga verder met beschouwen van het afgelopen politieke jaar, geen best jaar. Het lijkt wel alsof er elk jaar als de bladeren beginnen te vallen met bestuurders (lees: wethouders) iets moet gebeuren, wat meestal op wegsturen uitdraait. Waarom toch? Hebben de ambtenaren dan zo veel macht? Is de werkwijze niet goed? Geeft de raad geen duidelijke opdrachten aan het college? Functioneert het college niet goed? Allemaal vragen waarop ik nog geen duidelijk antwoord heb gekregen, maar voor mij en mijn fractie is wel één ding duidelijk: zó verdergaan is geen optie, omdat het vertrouwen in de gehele gemeentepolitiek steeds verder afneemt. Dat zijn althans geluiden die ik als raadslid steeds vaker in mijn leefomgeving hoor. Het moet maar eens hardop gezegd worden: ambtenaren waren en zijn mensen om wie een aureool van heiligheid hangt. Hun macht wordt weleens aangeduid als 'de vierde macht'. Ze zijn onaantastbaar en als

je er ook maar met een vinger naar wijst, is dat bijna een misdad. Een bepaalde zogenaamde fatsoensnorm verbiedt dat, want zo zegt men: ze kunnen zich niet verdedigen en de politiek is altijd verantwoordelijk! Kortom: niemand in dit huis brandt zich graag aan de ambtenaren. Menselijk gesproken hebben al die weggestuurde politieke bestuurders ook gevoelens. Het gaat mij en mijn fractie dan ook meer en meer tegen de borst stuiten dat bij falend ambtelijk beleid in alle gevallen de politiek verantwoordelijke het bos in wordt gestuurd. Beter zou het zijn als Emmen op bepaalde gebieden er eens flink de bezem door haalt. Een slechte regie is te merken aan het toneelstuk, ook al wordt het in een nieuw theater gespeeld!

Openstaande vragen hierbij zijn voor onze fractie: wat gaat het college van B&W de komende tijd daadwerkelijk doen aan falende afdelingen en ambtenaren die wethouders niet of verkeerd inlichten, behalve praatsessies organiseren? Hoe staat het op dit moment met de functioneringsgesprekken binnen dit huis?

Het bovengenoemde gezegd hebbende, zullen we maar meteen met de deur in huis vallen: wij vinden dat wethouder Holman, politiek verantwoordelijk voor de afdeling reiniging, zijn zetel beschikbaar dient te stellen. Wij als fractie van de DOP hebben in de commissievergadering samenleving van 4 november 2003 gevraagd of hij zelf denkt als wethouder door te kunnen gaan en hij was daar zeer duidelijk in: hij vindt van wel. Echter, wij vonden en vinden zowel wethouder Klaver als wethouder Holman politiek verantwoordelijk, en voor ons geldt hierin het principe 'gelijke monniken - gelijke kappen'. De wethouder kan hier de komende tijd nog over nadenken. Het ligt in de bedoeling van de DOP-fractie, als de heer Holman niet de eer aan zichzelf houdt, in de raadsvergadering van 20 november 2003 met een motie van wantrouwen tegen de wethouder te komen. De bal ligt nu bij de wethouder.

* Uitvoering Wet voorzieningen gehandicapten

Het Jaar van de Gehandicapten was een mooie aanleiding om te onderzoeken hoe het staat met de gemeentelijke dienstverlening aan en de rechtspositie van 'mensen met een beperking'. Het onderzoek, genoemd 'Wat en hoe' van de Consumentenbond toont aan dat bij de gemeente Emmen in de onderzochte 35 gemeenten relatief de meeste bezwaarschriften c.q. klachten (143 stuks) werden ingediend. Dit vindt de DOP-fractie een teleurstellend resultaat voor Emmen. Gemeenten dienen wat de WVG betreft zeer transparant te zijn over afspraken die ze maken en prestaties die ze leveren. Wij vinden dat de uitvoering van de WVG, met zo veel verschillen per gemeente, eigenlijk onacceptabel. Wij pleiten daarom voor duidelijke prestatie-eisen en een toetsingskader ten aanzien van de uitvoering van de WVG of toekomstige wetgeving. De cliënt moet zo veel mogelijk zelf kunnen bepalen welke voorziening hij of zij gaat gebruiken. WVG-gebruikers moeten ons inziens ook de mogelijkheid krijgen bij te betalen voor de voorziening van hun keuze. De DOP-fractie is groot voorstandster van het persoonsgebonden budget, dat een belangrijke bijdrage kan leveren aan de keuzevrijheid. Ten slotte roepen we langs deze weg de wethouder van WVG-zaken in Emmen op hierin het komende begrotingsjaar drastische verbeteringen aan te brengen, opdat wij bij een volgend onderzoek naar de uitvoering van de WVG in elk geval niet meer bovenaan staan.

* EMCO

Ik sprak laatst met een oud-medewerker van de EMCO, toentertijd nog de WICA-bedrijven. Hij zei het volgende: 'Toen in de tachtiger jaren het rijksbudget werd dichtgesnoeid, kwam in deze regio al gauw de aap uit de mouw! Bedrijfsmatig schopt men nog geen deuk in een pakje boter! Ondanks het wisselen van de algemene directeuren, de meerjarenplanning, het bedrijfsvernieuwend bezig zijn en meer progressie bij de medewerkers, valt er nog veel meer te bedenken, maar al die schone leuzen bleken bomijns te zijn. In het verleden kon de gemeente Emmen heel wat ambtenaren aan de WICA-bedrijven kwijt. Met een gevoel van heimwee verzucht ik wel eens: kon dit nu ook nog maar! Dat scheelt in ieder geval al gauw een stuk of wat wethouders, als u begrijpt wat ik bedoel.'

Afijn, de bedrijfsvoering en het systeem werken niet en het bestuur bestaat uit goedwillende amateurs die hooguit een middelgrote boerderij of iets dergelijks kunnen besturen en die in dit geval nooit verder komen dan wat demagogische kreten. Toen ik gedwongen werd uit het bestuur te treden heb ik oprecht gemeend dat het beter zou gaan, niet dus!

Samenvattend: een groot sociaal bedrijf waar elk jaar veel meer geld bij moet dan is begroot. Het manifesteert zich als een rustoord voor ambtenaren die bestuurd worden door een niet terzake kundig bestuur. Hier zal wat onze fractie betreft het mes in moeten. Maak dan ook zo spoedig mogelijk een eind aan de achterliggende gedachten van centralisatie en ga zo spoedig mogelijk over tot decentralisatie, teneinde te komen tot kleinere werkvoorzieningen die overzichtelijker zijn en wat zeker meer beantwoorden aan de doelstelling.

* Ouderenbeleid

Velen van u hebben het bestaan van onze partij misschien als een misplaatste grap beschouwd. Immers, alles was voor deze categorie toch al geregeld? Jarenlang hebben grote partijen en bepaalde ouderenbonden de ouderen in slaap gesust met kreten als 'uw zorg is onze zorg' en 'u moet er nu nog van genieten'. Dus vooral geen zorgen en genieten maar: fietsen, kaarten, bingoën en wat dies meer zij, en wil het helemaal niet meer, dan zijn er prima bejaardenwoningen beschikbaar, of is dit ook een misplaatste grap? Ouderen die in Emmen hopen op een sociale bejaardenwoning en die nu tachtig zijn, mogen wel dik honderd jaar worden als zij daarvoor in deze gemeente in aanmerking willen komen. Immers, er is een achterstand van zo'n ruwweg vierduizend seniorenwoningen. De grote ellende van de verpleeghuizen moet ons ook als gemeente met afschuw vervullen. Ouderen als sluitpost van onze samenleving! Als wij nog enige moraal hebben en als gemeenteraad niet willen verworden tot een klets-, keuvel- en kulclub, moet dit ons tot op het bot raken. Als het is zoals ik aan gaf, waar wachten we dan nog op?

De vragen die wij naar aanleiding van de begroting van 2004 hebben zijn de volgende.

Vraag 1: Wanneer (maand en jaar) wordt het ouderenzorgloket bij de gemeente Emmen daadwerkelijk geopend?

Vraag 2: Hoeveel seniorenwoningen in de sociale sector worden er in 2004 door de woningcorporaties in samenspraak met de gemeente Emmen gebouwd?

Vraag 3: Wordt EMCO in 2004 omgevormd tot een N.V. met commissarissen, of blijft de oude structuur met een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur gehandhaafd?

Vraag 4: Welke maand in welk jaar wordt het ouderenontmoetingscentrum in het centrum van Emmen geopend?

Vraag 5: Kan het college aangeven wat er met de ambtenaren gaat gebeuren die wethouders niet of niet goed hebben ingelicht? Ik denk hierbij speciaal aan de afdeling sport en reiniging.

Vraag 6: De brieven- en klachtenafhandeling binnen de gemeente Emmen loopt nog steeds niet goed. Kan het college aangeven wat de komende actiepunten zijn en wat het college het afgelopen jaar voor acties heeft ondernomen?

Vraag 7: Komt het college binnenkort met een notitie aangaande minder ambtenaren en/of inhuurbeleid externe deskundigen?

Vraag 8: Wat heeft het afgelopen jaar inzake het nieuw ingevoerde inkoopbeleid opgeleverd en wat is de verwachting voor 2004?

Vraag 9: Wanneer (maand/jaar) komt er een openbaar toilet in het centrum van Emmen?

Vraag 10: Is het oude probleem 'Belastingdienst versus gemeente Emmen' inzake afvalstort aan de Schans opgelost?

Vraag 11: Is er een plan-B gereed indien de contractondertekening met Alcides per 1-12-2003 niet doorgaat?

In het kader van het dualisme wil de DOP de SP-afdeling Emmen ter wille zijn en haar beschouwing, één A4'tje groot bij dezen uitspreken."

De voorzitter geeft aan dat de heer Schoo hiervoor nog drie minuten heeft.

De heer Arends informeert of de DOP-fractie achter de SP-beschouwing staat, dan wel of dit een vriendendienst is aan de SP.

De heer Schoo heeft tevoren gezegd dat het een reactie van de SP is.

De heer Arends vraagt of de heer Schoo er zich op generlei wijze achter schaaft.

De heer Schoo gaat niet voor de inhoud staan.

De voorzitter beschouwt hetgeen de heer Schoo namens de SP gaat inbrengen als een citaat.

De heer Schoo vervolgt met de SP-beschouwing:

"Openbare orde en veiligheid

Wij hopen dat de politie in Emmen meer tijd krijgt voor handhaving en surveillance in wijken en buitendorpen.

* Openbaarheid van bestuur

De SP vraagt zich af waarom de raadsstukken niet op de gemeentelijke website staan.

* Woningbouw

Stop de verkoop van huurwoningen. De SP wil dat het slopen van huurwoningen ophoudt. De wachttijd voor een normale huurwoning bedraagt nu al twee jaar en negen maanden. Er moet meer aandacht besteed worden aan sociale woningbouw. Mensen met een laag inkomen hebben recht op een betaalbaar huis.

* Schoolzwemmen

Het is van groot belang het schoolzwemmen in Emmen weer in te voeren. Ook een regeling waarbij kinderen na schooltijd

zwemles kunnen krijgen zou soelaas bieden. Het vervoer zou groepsgewijs kunnen plaatsvinden en de ouderbijdrage naar inkomen.

* Loket zorg en welzijn

De SP betreurt het opheffen van het bureau Mint en hoopt dat het loket zorg en welzijn de nu ontstane leemte zal opvullen. Er is een grote behoefte aan een goed bewegwijzering in het oerwoud van voorzieningen.

* Afval

De SP is van mening dat er een oplossing moet komen voor het ophalen van grof vuil bij mensen met een smalle beurs. De consument produceert geen afval, hij houdt het over en wil het op een nette manier kwijt. De hoge afhaalkosten treffen de mensen met de laagste inkomens die niet over een eigen auto beschikken.

* Schadeclaims vermijden

Er mogen geen aanbestedingen worden gedaan voor projecten waartegen nog een bezwaarprocedure loopt. Zo kan een aannemer geen schadevergoeding eisen als een project onverhoopt niet zou doorgaan.

De SP steunt de actie tegen de aanleg van een drie meter brede weg door het bos van Emmerhout.

* Theater

De SP is voor vernieuwing van de Muzeval en tegen de bouw van een theater aan de Vreding. Zij beschouwt dit als een prestigeobject. De kosten staan niet in verhouding tot de baten. Als de gemeenteraad besluit zo'n duur theater te bouwen, zal de SP het initiatief nemen tot het houden van een referendum. De bevolking kan zich er dan rechtstreeks over uitspreken.

De beschouwing van de SP zal na de vergadering in geschreven vorm en met tekening aan B&W worden aangeboden door mevrouw Datema."

De heer Van Hees respecteert de uiteenzetting van de heer Schoo, maar heeft moeite met datgene wat deze de laatste paar minuten heeft ingebracht namens de SP. Spreker zal graag zien dat samen met de griffie wordt bekeken hoe met iets dergelijks moet worden omgegaan. Als immers op deze weg zou worden doorgeslagen, zou hij het volgend jaar bijvoorbeeld kunnen komen met een inbreng namens de sportclub Oranje. Hem dunkt dat dit geen goede zaak is. Als de SP meent de gemeenteraad te moeten voeren met haar visie is dat prima. De raad heeft ook brieven gekregen van verenigingen en stichtingen die aandacht vragen voor hun problemen, maar daar wordt evenmin letterlijk uit geciteerd. Spreker meent dan ook dat hieromtrent goede afspraken moeten worden gemaakt.

De voorzitter denkt dat de heer Van Hees zal hebben gemerkt dat hij alleen in het geval van de heer Schoo de 20 minuten-regel strak heeft gehanteerd. De spreektijd die iemand heeft, mag deze evenwel zelf invullen. Niettemin lijkt het hem een zaak voor alle fracties en het presidium om te bezien hoe hiermee kan worden omgegaan.

De heer Meijering houdt namens de fractie van Onafhankelijk Nieuw Emmen de volgende beschouwing:

"Voorzitter. De fractie van ONE wil haar waardering uitspreken over de aangeleverde stukken met betrekking tot de begroting 2004 die nu in de raad wordt behandeld. Het is

een duidelijk en leesbaar geheel. Wij verzoeken het college ook onze waardering over te brengen aan de medewerkers die aan het opstellen van de stukken hebben meegewerkt.

* Burger en Bestuur

In maart 2002 is het dualisme ingevoerd in de gemeente. Ten gevolge van de dualisering heeft de ontvlechting van college en raad plaatsgevonden. Uitgangspunt is dat de raad op hoofdlijnen de kaders vaststelt en het college de uitvoering ter hand neemt. Hoewel we nog in een leerproces zitten is de fractie van ONE van mening dat de raad zich nog te veel inhoudelijk bemoeit met zaken die te maken hebben met de uitvoering. Het college heeft daarentegen op een aantal zaken niet alert gereageerd als het gaat om de uitvoering. Dit heeft ertoe geleid dat één wethouder gedwongen werd te vertrekken.

In het raadsprogramma 2002-2006 is als hoofddoelstelling geformuleerd: 'Het vasthouden en het versterken van het vertrouwen van de burger'. U als college geeft aan dat de betrokkenheid en de beeldvorming van de burger bij het besturen van de gemeente over vier jaar verbeterd moeten zijn.

De fractie van ONE is van mening dat de doelstellingen niet worden bereikt door het schrijven van nota's, programma's of akkoorden. Hier moet iets anders gebeuren. De burgers zullen in de eerste plaats kijken naar de uitvoering van hetgeen de gemeente wil en wat zij er zelf aan hebben. Als die uitvoering te wensen overlaat of (aanzienlijk) meer kost dan was aangenomen, dan is de beeldvorming bij de burger negatief. Hoe denkt het college de negatieve beeldvorming bij de burger weg te kunnen nemen en op welke termijn mogen we hiervan de acties zien?

De ONE-fractie stelt voor in 2004 mee te doen aan de jaarlijkse gemeentedag om ook op die wijze de gemeente in contact te brengen met de burger en andersom. Indien nodig zal ik daarvoor in tweede termijn een motie indienen.

* Economie en werkgelegenheid

Werkgelegenheid en economie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als het economisch slecht gaat heeft dat op korte of langere termijn gevolgen voor de werkgelegenheid. Ook de gemeente ontkomt niet aan de economische recessie. Bedrijven gaan failliet en arbeidsplaatsen gaan verloren. De gemeente heeft daarop niet voldoende grip omdat de economische voortgang niet in Emmen wordt bepaald. Het aantal werkzame personen is in een jaar tijd met circa 1.600 personen afgenomen. Het aantal uitkeringsgerechtigden in Emmen is met ruim 100 toegenomen en zal naar verwachting stijgen met ruim 350 naar 2.615.

Uit programma 2 blijkt dat het college ernaar streeft in 2006 in totaal 39.340 arbeidsplaatsen in de gemeente te hebben, een geringe groei ten opzichte van 2003, maar toch nog lager dan de stand per 1 januari 2002. Kan het college aangeven welk resultaat het in 2004 denkt te realiseren?

De fractie van ONE is van mening dat de vestiging van bedrijven in de gemeente eerste prioriteit moet krijgen. Om Emmen voor bedrijven aantrekkelijker te maken kan het college wat ons betreft meer onderhandelingsruimte krijgen.

* Veiligheid

De vorige maand hebben de wijkplannen van de politie in de commissie Bestuur en Middelen aan de orde gehad. De plannen lopen op veel onderdelen synchroon met het programma veiligheid zoals dat in de begroting is verwoord.

De fractie van ONE vraagt speciale aandacht voor de vergunningverlening en het rampenplan.

Verleden week hebben we kunnen vernemen dat onder andere de situatie bij CQ niet aan de eisen voldoet waar het gaat om arbonormen, brandveiligheid etc. Zijn er nog meer instellingen binnen de gemeente die niet voldoen aan de voorwaarden c.q. vergunningen? En kan het college aangeven binnen welke termijn het rampenplan aan de raad wordt aangeboden?

* Onderwijs en jeugd

Als we dit programma bekijken moeten we constateren dat er in 2004 heel wat gepland is voor onderwijs in onze gemeente. De fractie van ONE wenst het college veel sterkte met de uitvoering van de doelstellingen voor 2004.

* Bouwen, wonen en milieu

Voor de vitaliteit van de gemeente is het nodig dat er (veel) meer wordt gebouwd, waardoor het aantal inwoners kan toenemen. We constateren nu dat de woningvoorraad is afgenomen en dat het aantal inwoners is teruggelopen. Er moet dus voortvarend worden gewerkt om bouwplannen te realiseren en daarvoor ook de benodigde vergunningen te verlenen. De fractie van ONE heeft vastgesteld dat het met het verlenen van bouwvergunningen soms droevig is gesteld. Er zijn voorbeelden van dat inwoners van de gemeente ruim drie jaar moeten wachten op een reactie van de gemeente betreffende de aanvraag van een bouwvergunning of procedure. Verder is de fractie van mening dat er meer mogelijkheden moeten komen voor bouwen in de linten. Wij gaan ervan uit dat deze wens, niet alleen van ONE, in de bestemmingsplannen wordt verwerkt.

Bij de afstemming van de hoeveelheid woningen valt het op dat 86% van de woningen bestemd is voor koop en 14% voor huur. Betekent dit dat er geen of minder vraag naar huurwoningen is?

* Arbeidsparticipatie

Het college zet zwaar in om de volumeontwikkeling van de bijstand en de WW 3% onder de landelijke trend te houden en het percentage WAO'ers te brengen op landelijk niveau. De fractie van ONE vraagt zich welke referentiekaders hierbij worden gehanteerd. De fractie kan zich verder vinden in de aangegeven prioriteiten.

* Verkeer en vervoer

Het is alweer enige jaren geleden dat in dit huis werd gesproken over de ontsluiting van de Vierslagen in Schoonebeek. Hoever zijn de plannen nu en wanneer kan effectuering plaatsvinden.

Bij de begrotingsbehandeling 2003 hebben wij het college gevraagd het beleid met betrekking tot de verkeersdrempels te herzien en de aanwezige drempels op een aanvaardbaar niveau te brengen. Het college constateerde toen dat er geen sprake was van verkeersdrempels maar van verkeersheuvels. De fractie van ONE heeft geconstateerd dat er wel degelijk sprake is van verkeersdrempels. Er staan immers borden bij 'Pas op, verkeersdrempel'. Zijn er bij de gemeente klachten of schadeclaims binnengekomen van burgers of instanties met betrekking tot de verkeersdrempels?

* Sport, recreatie en cultuur

De fractie van ONE vindt sport belangrijk en moet worden gestimuleerd. Wellicht kunnen hierbij ook derden worden betrokken, uiteraard de sportvereniging maar ook scholen en

eventueel het bedrijfsleven. Wij waarderen het dan ook dat sporttarieven niet worden verhoogd.

De raad heeft een besluit genomen om een sporthal te bouwen in Klazienaveen. U stelt voor dit met een jaar uit te stellen. De fractie is van mening dat uitstel alleen mogelijk is als dit kan rekenen op voldoende draagvlak bij de sportverenigingen in Klazienaveen. Zij mogen er immers op rekenen dat besluiten van de raad worden uitgevoerd en dan ook nog op tijd. Is er overleg geweest met de sportverenigingen in Klazienaveen over het met een jaar opschuiven van de bouw van de sporthal?

Ook vragen wij het college te onderzoeken in hoeverre er mogelijkheden zijn voor het weer openen van de openluchtbaden in Klazienaveen en Emmen. Hierbij kan worden gedacht aan een PPS constructie.

Kunt u aangeven wanneer de Sportnota in de raad kan worden behandeld?

* Openbaar gebied

U zet in op de toename van tevredenheid van de burgers en wenst in 2010 een waardering te bereiken die een aantal tienden van punten hoger ligt dan nu het geval is. Hierbij worden enkele wijken in Emmen genoemd. Wij vragen echter ook aandacht voor het opkrikken van de waardering in de buitendorpen.

U geeft aan dat u de ontsluiting van bedrijventerreinen wilt uitbreiden en verbeteren. Wij nemen aan dat daarbij ook aandacht wordt geschonken aan goede parkeervoorzieningen en mogelijkheden tot simpele bevoorrading van bedrijven en winkels.

U vermeldt dat u het aanbod van afvalwater aan de zuiveringsinstallaties met 800 m³ wenst te verminderen: van 6.800 m³ naar 6.000 m³. Kunt u mij uitleggen wat u daarmee bedoelt?

Voor beheer en onderhoud van het openbaar groen bent u voornemens het clandestien storten van vuil te monitoren. Hebt u zicht op de huidige situatie is met betrekking tot het clandestien storten van vuil? Welke maatregelen denkt het college te nemen om dit fenomeen tegen te gaan?

Ten aanzien van het onderhoud van het openbaar groen hebben we kunnen vaststellen dat het openbaar groen sinds 1 januari 2002 met circa 50 ha is toegenomen. Daarbij is geen rekening gehouden met de berm, omdat die ondanks de toename van wegen in de gemeente jaarlijks op 135 ha staat.

In de begroting hebben we gelezen dat u voorstelt de taakstelling van € 277.000,- te handhaven en in 2004 te realiseren. Het kwaliteitsniveau kan in onze beleving dan ook niet worden gehandhaafd op het huidige niveau. Minder geld en meer oppervlakte, dat moet ten koste gaan van iets. Kan het college aangeven op welke wijze het onderhoudsniveau van het openbaar groen kan handhaven op het huidige niveau? Om de taakstelling wel in te vullen zou het de overweging waard zijn het onderhoud van het openbaar groen geheel uit te besteden. Middels openbare inschrijving kan dit een behoorlijk voordeel opleveren.

* Zorg en welzijn

Per 1 februari 2004 wordt het gehandicaptenvervoer uitgevoerd door een andere vervoerder en nemen we afscheid van de firma Seubers. De fractie van ONE gaat ervan uit dat het college een spijkerhard en waterdicht contract heeft opge-

steld met de nieuwe vervoerder, een contract dat mogelijkheden biedt om op te treden bij calamiteiten en klachten. De fractie is in dit kader ook benieuwd hoe de klachten van gehandicapten worden behandeld en door wie.

De fractie van ONE wil graag van het college weten welke status het WVG-protocol heeft in de gemeente Emmen.

De fractie spreekt haar zorg uit over de ontwikkelingen die gaande zijn met betrekking tot het welzijnswerk en Alcides. Het duurt allemaal veel te lang en het personeel blijft maar in onzekerheid.

* Gebiedsontwikkeling

De fractie van ONE is altijd voorstandster geweest van het kwadrantenstelsel en ziet met belangstelling de discussie in de raad en de verdere invulling tegemoet.

* De vitale stad

De fractie van ONE stelt voor samen met het college en raad een programma op te stellen om te komen tot verdere promotie van Emmen. Promotie moet tot doel hebben dat meer mensen Emmen bezoeken, zowel als winkelend publiek als deelnemers aan culturele activiteiten en recreatie. Meer bezoek zal een impuls geven aan de ondernemers van Emmen. Daarom dienen zij ook betrokken te worden bij promotieactiviteiten.

* Accommodaties

Met het college zijn wij het eens dat getracht moet worden de accommodaties te handhaven op het huidige niveau. Voor de fractie van ONE maken de wijk- en jongerencentra en de dorpshuizen hier onderdeel van uit. Exploitatie kan voor zover mogelijk in samenwerking plaatsvinden met gebruikers en of bewoners.

* Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering is de motor of hart van de gehele gemeentelijke organisatie. Het gaat om de raad, bestuur, management, medewerkers, automatisering, huisvesting, dienstverlening, en ga zo maar door, allemaal ten dienste van de burgers van de gemeente Emmen. Alleen ziet de burger die bedrijfsvoering niet. De burger ziet of voelt alleen maar hoe hij/zij wordt behandeld door vertegenwoordigers van de gemeente. Uit publiciteit verneemt hij/zij vervolgens hoe er wordt gewerkt binnen dit huis. En laten we eerlijk zijn: de gemeente Emmen heeft nog wat goed te maken om het slechte imago weg te werken. Hoe meer zaken niet, te laat of slordig worden afgewerkt des te meer negatieve kritiek de burger zal ventileren. Het resultaat is dat de burger laconiek of onverschillig wordt en steeds verder afstand neemt van de politiek, gemeente etc. Het is dus van belang de zaken op orde te brengen en de bedrijfsprocessen zodanig in te richten dat een optimale dienstverlening wordt verleend en het aantal fouten wordt geminimaliseerd. Wij wensen het college, de secretaris en de medewerkers veel kracht en wijsheid toe bij de verdere implementatie van het organisatieontwikkelingstraject.

De fractie van ONE ziet met belangstelling het plan voor centrale huisvesting tegemoet.

* Financiën

In het tarief voor de afvalstoffenheffing is een verhoging te zien van ruim 5% per inwoner. De fractie van ONE neemt aan dat het nadelig exploitatiekort van het overlaadstation hierbij is inbegrepen.

Kan het college aangeven welke financiële voordelen het inzamelen van het huisvuil oplevert als wordt samengewerkt met omliggende gemeenten.

De vragen aan het college heb ik apart op een lijstje gezet, maar heb ik reeds in mijn beschouwing verwoord. Het lijkt mij niet zinvol deze te herhalen."

De voorzitter stelt vast dat hiermee een einde is gekomen aan de bijdragen van de fracties. Het college zal vanavond om half acht beginnen met de beantwoording in eerste termijn.

Mevrouw Houwing-Haisma verzoekt de voorzitter de heer Wilms donderdag aanstaande de gelegenheid te geven mede namens haar een motie in te dienen. Aangezien bij de indiening van die motie iets zal worden uitgedeeld lukt dat op dit moment niet. Zij kan wel alvast zeggen dat de motie te maken heeft met het consumptiegedrag van de raad.

De voorzitter informeert of hij mag aannemen dat het om een inhoudelijke bijdrage gaat.

Mevrouw Houwing-Haisma antwoordt bevestigend.

De voorzitter zal dan de gevraagde gelegenheid bieden.

Mevrouw Houwing-Haisma zegt dat het misschien ook nog van belang is dat hetgeen in de motie wordt voorgesteld budgettair-neutraal is!

De voorzitter schorst de vergadering te 17.10 uur tot 19.30 uur.

Schorsing.

[Tijdens de avondzitting zijn mevrouw Houwing en de heer Wilms niet aanwezig].

De vice-voorzitter heropent de vergadering en stelt vast dat thans het woord in eerste termijn aan het college is, te beginnen bij de wethouder van financiën. De collegeleden krijgen elk 20 minuten, doch als wethouder van financiën mag de heer Kuper daar enigszins overheen gaan. De andere leden van het college zal spreker straks in de gaten houden!

Wethouder Kuper wil een opmerking vooraf maken. Uit een aantal beschouwingen blijkt dat er een misverstand kan zijn over de programmabegroting en de financiële vertaling daarvan. Met name de fracties van Leefbaar Emmen en Burgerbelangen Gemeente Emmen hebben aangegeven naar de programmabegroting te hebben gekeken en gesteld dat daarin heel veel PM-posten vóórkomen. Hij wijst erop dat het werken met een programmabegroting een leerproces is, voor de organisaties, voor de fracties en voor het college, en dat te dien aanzien gezamenlijk wordt opgetrokken. Er zijn nu zes van de 15 te onderscheiden programmalijnen benoemd en ook al wat verder ontwikkeld. De doelstelling is in 2006 alle programmalijnen goed uitgewerkt te hebben en dan in de begroting precies volgens die lijnen te werken. Spreker meent dat hiermee meteen enige vragen en onduidelijkheden zijn

opgelost. Wat hem betreft is nu de financiële begroting het belangrijkste boek.

Op een aantal hoofdlijnen in de bijdragen van de fracties zal nu een reactie worden gegeven. Dit kan betekenen dat spreker niet alle vragen 1 op 1 beantwoordt; hij hoort het wel of daarmee akkoord wordt gegaan, dan wel of nadere uitleg wordt gewenst.

Hij herhaalt graag een paar uitgangspunten voor het financiële beleid, te weten:

- de lasten voor de burger zo laag mogelijk;
- de gemeentelijke belastingen trendmatig verhogen;
- begrotingsdiscipline aanscherpen;
- een sluitende begroting, zowel voor het begrotingsjaar 2004 als voor de begrotingsjaren daarna.

Spreker merkt op dat het college erin is geslaagd een sluitende begroting voor 2004 op te stellen. Er is nog heel veel werk te doen, het college heeft zich nu echter gericht op het sluitend maken van de begroting 2004. Dat was niet eenvoudig, maar wat dit betreft verkeerde het niet in een unieke positie, want volgens sprekers informatie hebben méér gemeenten het sluitend maken van de begroting als een 'tour de force' ervaren. Hetzelfde geldt voor het sluitend maken van de meerjarenraming. Daarbij heeft men bovendien te maken met discussies die nog moeten worden gevoerd, en wel over het voorzieningenniveau van de gemeente.

Hoe dan ook: er wordt nu gesproken over 2004. De komende maanden wil het college gebruiken om de rest sluitend te maken en daarna te rapporteren aan de betrokken instanties en vanzelfsprekend aan de raad.

Een punt dat een aantal keren is teruggekomen, is dat het college onvoldoende heeft geluisterd naar wat de raad bij de behandeling van de Kadernota heeft gezegd. Het college denkt daar iets anders over. In de sessie over de Kadernota is inderdaad het een en ander aangegeven. Spreker noemt enige punten, zonder uitpuittend te willen zijn. Er is toen gesproken over een sluitende begroting, er is veel aandacht gevraagd voor het intern orde op zaken stellen alvorens extern te kijken, er is gepleit voor meer uitvoering en minder beleid en voor het dichterbij elkaar brengen van begroting en realiteit, er is gevraagd de bezuinigingen op accommodaties en voorzieningen te plaatsen in een langetermijnperspectief, c.q. het Structuurplan, en er is gewezen op de mogelijkheid in beperkte mate een beroep te doen op de reserves van de gemeente, de VAR en de BAR. Daarnaast is, zij het niet unaniem, gezegd dat een lichte verhoging van de OZB bespreekbaar is.

Op sommige van deze punten komt spreker nog terug. Hij wil nu eerst ingaan op de opmerking dat het college slecht heeft geluisterd. Het college is van mening dat met de begroting die aan de raad is voorgelegd de taakstellingen, die een half jaar geleden van tafel zijn geveegd, vrijwel 1 op 1 zijn teruggehaald en vervolgens zelfs nog iets zijn aangescherpt. Dit betekent dat het bedrag qua taakstellingen, even sec naar de organisatie kijkend, richting de € 1,4 miljoen loopt. Daarnaast heeft het college gezegd zes ton te willen realiseren op trajecten waaruit voordelen zijn te behalen, zoals ten aanzien van aanbestedingen en reiniging. Verder is gezegd dat voor een bedrag van ongeveer € 210.000,- efficiencyvoordeel zou moeten worden gehaald binnen sociale zaken. Zoals bekend,

is daar ten gevolge van de nieuwe Wet werk en bijstand een heleboel activiteit gaande.

Kortom: als men alle taakstellingen optelt, gaat het om circa € 3 à € 3,5 miljoen, waarvan meer dan de helft eigenlijk direct betrekking heeft op de eigen organisatie.

De selectieve vacaturestop werpt reeds vruchten af. In vergelijking met het begin van dit jaar zit de bezetting nu onder de nullijn. De bedoeling is voorts de raad binnenkort < daarover is reeds een afspraak gemaakt met het presidium > een beeld te geven van de stand van zaken met betrekking tot het organisatieontwikkelingstraject, wanneer wat zal worden gerealiseerd, wanneer dit naar verwachting het geval zal zijn en wat dit aan voordelen oplevert. De raad heeft ook kunnen lezen dat het ziekteverzuim in de organisatie inmiddels al is teruggelopen van 9,1 tot 7,9%. Natuurlijk, het kan nog beter, maar niettemin is er al een flinke verbetering bereikt. Het ziekteverzuim zal bij voortdurende aandacht houden om te proberen het nog twee of drie procent lager te krijgen. Dit is dan wel bedoeld als een inspanningsverplichting.

Het college vindt dat op dit moment kan worden gesproken van een forse ingreep in de organisatie om bezuinigingen te realiseren. Daarnaast heeft men te maken met een groot-schalig reorganisatietraject. Dat moet bepaald niet worden onderschat. Spreker heeft de heer Dijkgraaf horen zeggen dat hem dit niet hard genoeg gaat, maar als de planning wordt gehaald, stáát de beoogde reorganisatie er eind 2004 en zal een 'tour de force' zijn geleverd. Vanuit het uitgangspunt dat tijdens de verbouwing de 'winkel' gewoon open moet blijven, is het college van mening dat met hetgeen nu is aangegeven een ambitieuze, maar ook realistische taakstelling is neergelegd. Daarop nog eens 3% leggen is een heel zware opgave, want dat spreekt men over een bedrag van nog eens circa € 2 miljoen. Dat laat onverlet dat natuurlijk zal worden geprobeerd méér te bereiken.

Zoals in het onderdeel organisatie is gezegd, wil het college eigenlijk terug naar de kerntaken van de gemeente. Wat hoort daar dan niet bij? Onder andere een theater. Het college vindt dit een publiek-privaat gebeuren. Verder heeft het gezegd te willen bezien of de reiniging kan worden verzelfstandigd. Ook is gesteld dat eens naar de zwembaden moet worden gekeken. Gelukkig hebben degenen die over het heropenen van buitenzwembaden hebben gesproken gezegd dat dit dan zou moeten worden gedaan met de burger c.q. een private partij.

De heer Arends hoort de wethouder zeggen dat 3% een zeer zware opgave is. Welke kwalificatie moet daaraan worden gegeven?

Wethouder Kuper denkt dat de ambitieuze opgave die het college zich nu heeft gesteld al een heel zware is. Gezien de inspanningen die de organisatie zich op dit moment moet getroosten om én de reorganisatie én de bezuinigingen te realiseren, zou méér weleens een te zware opgave kunnen zijn.

De heer Arends merkt op dat het college de taakstelling temporeert richting 2007. Dat geldt natuurlijk ook voor het voorstel dat de PvdA-fractie heeft gedaan. Moet dat over een

termijn van vier jaren nog steeds worden beschouwd als een te zware opgave?

Wethouder Kuper beschouwt de hele operatie als heel zwaar.

De heer Van Hoffen meende dat het niet de bedoeling was in de eerste termijn van het college te interrumperen, anders was hij hierop al eerder ingegaan.

De vice-voorzitter heeft met af en toe een vraag ter verduidelijking geen probleem. Er komt nog een tweede termijn, maar een interruptie kan voor de levendigheid van de discussie geen kwaad.

De heer Van Hoffen wil dan graag stellen dat er al een zware opgave was bij de 98%-operatie. Daar is vier jaar overheen gegaan, maar de opgave staat en is nog verzaamd. De resultaten zijn echter nihil.

Wethouder Kuper heeft in de beschouwing van de heer Van Hoffen gehoord dat er al eens een taakstelling van vijf miljoen is geformuleerd.

De heer Van Hoffen vindt dat geen appels met peren moeten worden vergeleken. De eerdere taakstelling had niet met de organisatie en het personeel te maken.

Wethouder Kuper repliceert: maar wel met taakstellingen. In feite moet nog worden begonnen met het realiseren daarvan, náást het feit dat de organisatie op de kop wordt gezet. Het één gevoegd bij het ander vraagt heel veel van de organisatie, reden waarom hij hieraan de kwalificatie 'zeer zwaar' heeft gegeven.

Spreker meent dat het de ChristenUnie-fractie was die heeft gevraagd waarom € 2 miljoen nodig is voor het realiseren van een goed uitstroombeleid. Hij onderkent dat de gemeentelijke organisatie een vergrijsde populatie kent, net zoals trouwens méér gemeentelijke organisaties. Die vaststelling is uiteraard geen diskwalificatie van de ouderen in de organisatie. Via natuurlijk verloop zouden in het komend jaar ongeveer 20 mensen de organisatie verlaten, dus over vier jaar ongeveer 80 mensen. Welnu, dan spreekt men over een bedrag van € 2 miljoen, vooropgesteld dat van die 80 niemand wordt vervangen. Mede in ogenschouw moet worden genomen dat zich situaties kunnen voordoen, zo is sprekers ervaring, waarin de taak die degene uitoefende die met pensioen gaat nog wel zal moeten worden vervuld. Anderzijds zijn bij het verder professionaliseren van de organisatie, waarop het project 'Anders en met anderen' is gericht, wellicht andere kwaliteiten nodig, en die kosten eveneens geld. Als er eens een 'mismatch' is tussen degene die weg gaat en datgene wat de gemeente vorm moet geven, moet daarvoor geld worden gereserveerd teneinde goed en snel te kunnen inspelen, alsmede op een verdere professionalisering van de organisatie. Dit niet bedoeld als een diskwalificatie van de organisatie; iedereen weet dat de gemeente Emmen nog een professionaliseringsslag te maken heeft. Vandaar dat het college het bedrag van € 2 miljoen graag wil reserveren voor de komende jaren. Wat spreker van de bespreking van de Kadernota onder andere is bijgebleven, is dat de gemeente

een sociaal werkgeverschap nastreeft, welnu; dit geld kan daarbij ook een hulpmiddel zijn.

In vorige besprekingen en ook nu weer is gezegd dat het college op accommodatiegebied structureel even niets doet, aangezien er nog een discussie moet worden gevoerd over de Structuurnota, echter: om de voorzieningen op peil te houden heeft het wel gemeend een accommodatiefonds van € 1,5 miljoen in het leven te moeten roepen. Daar moet overigens wel een integraal onderhoudsprogramma tegenover worden gezet. Spreker is het ermee eens dat, als het bedrag van € 1,5 miljoen wordt benut, al met een schuin oog moet worden gekeken naar termijnen. Daar zal de discussie rond de Structuurnota zeker behulpzaam bij zijn, maar hij beschouwt die anderzijds niet als een panacee voor alle kwalen

Wat de inzet van reserves betreft: degenen die zeggen dat de VAR leeg is hebben volledig gelijk. Sterker nog: de VAR staat op dit moment op € 2,3 miljoen negatief. Spreker kan zich voorstellen dan een aantal fracties daarvan heel erg schrikt, maar zijn reactie erop is de volgende. Zeker de VAR is gevormd om er incidentele zaken uit te betalen, en deze reserve wordt daarvoor nu ook aangewend. Daarnaast is in de stukken te lezen dat er nog € 10 à € 15 miljoen uit de VAR gefinancierd moet worden. Het college durft met een rustig gemoed te zeggen dat niet alle posten die nu in de VAR gereserveerd zijn in één keer gebruikt gaan worden. Het acht dus een beslag op de VAR acceptabel, te meer als in ogenschouw wordt genomen dat, zij het incidenteel, rekening kan worden gehouden met een rentecomponent uit de jaarlijkse middelen die de gemeente beheert. Op zich is een negatieve VAR natuurlijk geen fraai beeld, aan de andere kant is te zeggen dat de VAR, net zoals de BAR, is bedoeld om in tijden waarin het slecht gaat uit de problemen te komen. Spreker dunkt dat het college maar in zeer beperkte mate een beroep heeft gedaan op de BAR, namelijk slechts voor een dertigste gedeelte, oftewel € 1 miljoen. Hij sluit zich verder aan bij hetgeen de heer Van Hees heeft gezegd over de inzet van reserves, al blijft hij als wethouder van financiën kritisch op het inzetten van reserves. Met wat nu gedaan is, is er een sluitende begroting voor 2004, maar hij ontkent niet dat het in de komende tijd nog 'a hell of a job' zal zijn om 2005, 2006 en 2007 sluitend te maken.

De opmerking is gemaakt dat het er wel op lijkt alsof de gemeente Emmen inmiddels op dood spoor is beland. Spreker wil proberen dat te pareren, want vindt dat de gemeente helemaal niet op dood spoor zit. In de stukken is te lezen dat er toch nog zo'n € 10 miljoen uit staat voor allerlei projecten. Rekening houdend met een afschrijvingstermijn van ruwweg tien jaar, gaat het om de inzet van middelen van zo'n € 100 miljoen. Daarop zijn dus geen bezuinigingen doorgevoerd; het zijn middelen die gewoon nog open staan en die benut gaan worden. Daarnaast zitten er op het gebied van ambities en nieuw beleid zaken in deze begroting, zoals juridische control, veiligheid en Arbo-wetgeving. Bovendien worden middelen ingezet voor het in stand houden van de WIW/ID-banen. Al met al meent spreker dat 'dood spoor' iets te sterk is uitgedrukt, want er zijn wel degelijk ambities neergelegd waaraan invulling wordt gegeven.

De heer Van Hees constateert dat de wethouder zaken heeft genoemd die ook in de D66-beschouwing naar voren

zijn gebracht. De fractie is allesbehalve gerust over de feitelijk negatieve stand van de VAR. De wethouder heeft de verwachting dat alles in de loop van het jaar gaat bijtrekken en op plus gaat uitkomen, maar dat zal nog moeten blijken, los van het feit dat er nog projecten liggen die nu niet benoemd zijn en waarschijnlijk toch in 2004 aan de orde komen. Net als de heer Ensink namens de CDA-fractie eerder heeft gezegd, wil de D66-fractie nauwkeurig op de hoogte worden gebracht en gehouden van de stand van zaken met betrekking tot de VAR, want wat de wethouder nu heeft aangegeven stelt de fractie niet gerust.

Wethouder Kuper meent de gevraagde toezegging zonder meer te kunnen doen. Het is een vrij kleine ingreep de gewenste informatie bij bijvoorbeeld de Berap of anderszins te verstrekken.

De heer Van Hees merkt op dat de Berap slechts twee maal per jaar komt. Hem dunkt dat er niets mis mee is als bij voorstellen waarvoor een beroep moet worden gedaan op de VAR een bijlage wordt gevoegd waarin de stand van die reserve wordt vermeld.

Wethouder Kuper vindt dit een goede suggestie.

De vice-voorzitter vraagt de wethouder met name de vragen die financiële consequenties hebben nog te behandelen, dit met het oog op de tijd.

Wethouder Kuper wil vervolgens stilstaan bij de belastingdruk. Het college stelt voor de OZB met 1% extra te verhogen. Het vindt dit een zeer beperkte verhoging. In totaal is het weliswaar 4,5%, maar in vergelijking met andere gemeenten is dit percentage zeker verdedigbaar; het is spreker bekend dat er gemeenten zijn die dubbele cijfers hanteren bij de OZB-verhoging. Hij wijst erop dat alle voorzieningen die de gemeente 'in de lucht' houdt allemaal geld kosten. Duidelijk moge zijn dat het niet eenvoudig is accommodaties te sluiten. Als voorbeeld is het zwembad in Weerdinge te noemen.

Het college wil verder een onderzoek doen naar een aparte rioolretributie, met name in het licht van de omstandigheid dat waarschijnlijk over een jaar de beslissing wordt genomen een deel van de OZB af te schaffen.

Over hetgeen de PvdA-fractie heeft gezegd over leerlingenvervoer, maatschappelijk werk en overige subsidies wil spreker nu nog geen beslissing nemen. Hij wil wel een bedrag fixeren, maar hierover later een discussie voeren.

De heer Arends verduidelijkt dat zijn fractie voorstelt de bedoelde bezuinigingen niet in te vullen zoals het college voorstelt, maar het taakstellende budget als bezuinigingsbedrag in te boeken, wat de raad verplicht tot het voeren van een discussie over alternatieven. De bedoeling is dat het college in 2004 suggesties aanreikt ter dekking.

Wethouder Kuper meent dat in het PvdA-voorstel ook het jaar 2004 werd weggestreept. Echter, als een sluitende begroting voor 2004 wordt gewenst, komt hij bij het bedrag van € 110.000,- terecht. In het kader van aansluiten bij de normen voor het leerlingenvervoer zou het college dit bedrag gewoon willen hanteren.

De heer Arends neemt aan dat de wethouder heeft gezien dat ook de PvdA-fractie uitgaat van een sluitende begroting voor 2004, met het eenmalig financieren van het genoemde bedrag.

Wethouder Kuper heeft dat inderdaad gezien. Daarbij wil hij het wat dit betreft nu even laten.

Hij wil vervolgens nog een grapje kwijt over Karel de Kater, waarover de heer Dijkgraaf het had. Als het gaat om de vraag welke subsidie je niet zou willen verstrekken, zou spreker willen kiezen voor de subsidie voor het castreren van katers en honden, want hij heeft daar een andere oplossing voor (de wethouder maakt een bepaalde beweging!).

De vice-voorzitter begrijpt dat de wethouder een beweging maakt, maar ziet niet wélke.

De heer Dijkgraaf merkt op dat de oplossing die de wethouder in gedachten heeft erg pijn kan doen aan je vingers!

De vice-voorzitter meent te moeten begrijpen dat het een nogal macaber grapje was!

Hij verzoekt de wethouder zich te beperken tot de begroting, en dan met name tot de moties en amendementen die financiële consequenties hebben.

Wethouder Kuper gaat allereerst in op het amendement van de ChristenUnie-fractie dat voorziet in het schrappen van de voorziening personeel ad € 2 miljoen (A3). Hij meent zijn standpunt daarover reeds duidelijk te hebben gemaakt.

Motie M3 van de VVD-fractie betreft de terugdringing van het ziekteverzuim. Ook hierover is reeds een opmerking gemaakt. Terugdringing heeft de aandacht en spreker ziet het als een inspanningsverplichting om het ziekteverzuim zo laag mogelijk te krijgen.

Een andere motie van de VVD-fractie betreft de regionale inkoop (M7). Hij vraagt zich af of hieraan invulling moet worden gegeven. Ten eerste is Emmen groot genoeg om de voordelen zelf binnen te halen. Ten tweede wordt, waar het zinvol is, al wel gezamenlijk opgetrokken. Een slecht voorbeeld daarvan is de elektriciteitslevering. Hij sluit in elk geval liever aan bij de suggestie van de CDA-fractie. Er kan inderdaad méér voordeel worden gehaald uit inkoop, vandaar ook dat het college die graag anders wil positioneren in de nieuwe organisatiestructuur. Als een bepaalde manier van inkoop dwingender wordt voorgeschreven, zijn er mogelijkheden om een en ander meer uit te nutten.

In het voorgaande is spreker reeds ingegaan op de OZB-verhoging (amendement A9) en op de efficiëncykorting (amendement A10).

Wat het PvdA-amendement inzake lagere salariskosten (A11) betreft: het college heeft gerekend met 2,5%. Daarna is inderdaad het Centraal Akkoord gekomen, maar spreker moet erop wijzen dat de gemeente het komende jaar ook te maken zal krijgen met stijgende pensioenpremies en ziektekostenpremies. Op de vraag hoeveel daarmee gemoed zal zijn moet hij nu helaas het antwoord schuldig blijven. Er is al redelijk scherp begroot, gelet op de wens vanuit de raad in een eerdere sessie dat begroting en de rekening dichter bij elkaar worden gebracht. De vraag rijst of het verstandig is het percentage van 2,5 verder te verlagen. Er komen nog veel

risico's op de gemeente af. Om er één te noemen: als de gedeeltelijke afschaffing van de OZB door gaat, kost dat de gemeente volgens inschatting € 1,5 miljoen. Voorzichtigheid is dus geboden.

De heer Arends vraagt of de risico's niet zijn voorzien toen de begroting werd opgesteld.

Wethouder Kuper antwoordt dat de risico's wel zijn voorzien en in een scherpe begroting zijn vertaald. Nu nog scherper gaan door de loonkostenstijging lager in te schatten, zal wellicht een brug te ver zijn.

De heer Arends merkt op dat zijn fractie de salarispost die is gemoeid met de goedgekeurde formatie als uitgangspunt heeft genomen. Het college rekent van 3,25% naar 2,5%, waarbij de pensioen- en de ziektekostenpremies zijn gedekt, alsmede en de salariskosten volgens de geldende gedragslijn van de sociale partners, namelijk 2%. Verder is in de begroting al rekening gehouden met 1% over de salarishoogte voor periodieken en dergelijke. De PvdA-fractie stelt nu voor van 2,5% terug te gaan naar 1%, dus soupeert nog niet alle ruimte op. Daarnaast is de fractie zeer terughoudend met het berekenen van voordelen voor de gemeentelijke begroting. Spreker meent dat zijn fractie daarmee volledig aan de uitgangspunten van het college tegemoet is gekomen.

Wethouder Kuper kan op dit moment niet verder gaan dan reeds is aangegeven.

De vice-voorzitter concludeert dat de PvdA-fractie vindt dat zij met 1% voorzichtig is en dat de wethouder vindt nóg voorzichtiger te moeten zijn en derhalve vasthoudt aan 2,5%.

De heer Van Hoffen onderkent oneigenlijke argumenten in het betoog van de wethouder. Het gaat om de salarispost, en het gaat niet aan daarmee andere risico's te dekken. Risico's dienen in een risicoparagraaf te worden opgenomen en vervolgens dient dat totaal te worden beoordeeld. Men moet zuiver blijven redeneren. Dat doet de PvdA-fractie wél en de wethouder níét.

De heer Vos wijst erop dat loonmatiging overeen is gekomen om wat lucht te krijgen. Hij zou het heel vreemd vinden als het ontstaan van lucht niet leidt tot lastenverlichting. Hij zou het heel vreemd vinden als de ingeboekte 3,25% wordt gehandhaafd.

De vice-voorzitter stelt vast dat hierover voorlopig verschil van opvatting blijft bestaan. Er zal in de tweede termijn vast op worden teruggekomen.

Wethouder Kuper zegt in reactie op het PvdA-amendement inzake minder rente (A12) dat een en ander samenhangt met het sluitend maken van de begroting. In één 'package deal' valt dit voorstel wat hem betreft ook af.

De heer Arends merkt op dat wordt gesproken over € 533.000,- negatief, doch dat dit eenmalig is in 2004. Het bedrag loopt dus niet verder op.

Wethouder Kuper meent dat hij thans in eerste termijn voldoende is ingegaan op vragen en opmerkingen.

De heer Wittendorp brengt onder de aandacht dat de wethouder nog niet heeft gereageerd op het VVD-amendement inzake een perskamer (A17).

De vice-voorzitter meent dat een bedrag van € 2.000,- voor 'de jongens van de pers' geen probleem hoeft te zijn.

Wethouder Kuper maakt uit reacties op dat hiermee wordt ingestemd!

Wethouder Evenhuis zegt dat zijn betoog draait om twee kernpunten: de Wet werk en bijstand (WWB) en om de economische activiteiten/werkgelegenheid. Hij wil een aantal zaken op een rij zetten en denkt dat hij dan een heleboel vragen zal hebben beantwoord.

Aan het begin van 2003 werden de gemeenten geconfronteerd met een zeer omvangrijke ombuiging ten aanzien van WIW/ID-banen, neerkomend op ongeveer € 3 miljoen aan bezuiniging voor Emmen. Spreker prijst zich gelukkig dat hij deel uitmaakt van een college dat ervoor gekozen heeft 705 banen te laten bestaan en daarvoor middelen vrij te maken. In de begroting is te zien dat € 1 miljoen wordt gereserveerd voor de instandhouding van de WIW/ID-banen.

Per 1 januari aanstaande wordt de WWB ingevoerd. Velen hebben het idee dat dit geen goede wet is, maar spreker is van mening dat dit wél het geval is. Het is vervelend dat er zo veel op bezuinigd wordt, doch dit wil niet zeggen dat de wet en de werking ervan niet goed zijn, want het oogmerk ervan is: deregulering en meer op maat doen. Dat dit met minder geld moet zit niet in de wet besloten, maar in de budgettering. De discussie over de kwaliteit van de wet wordt wat versluierd door de ombuigingsmaatregelen, want de wet op zich is naar sprekers mening een uitstekend instrument voor de gemeenten.

De gemeente Emmen gaat met deze nieuwe wet voortvarend aan het werk; zij loopt daar in Nederland mee voorop. Als het lukt daaraan per 1 januari 2004 uitvoering te geven, is dat een goede zaak voor de gemeente Emmen, maar ook voor de burgers op wie deze wet van toepassing is. In die wet zit onder andere de verdere uitwerking van de WIW/ID-banen, maar ook de wijze waarop met bijstandsgerechtigden dient te worden omgegaan, c.q. het vrijwilligersbeleid rond de bijstandsgerechtigden.

De raad heeft deelgenomen aan de miniconferentie over de invoering van deze wet en voorts zal daarover voorafgaande aan de raadsvergadering op 20 november aanstaande in een C-discussie verder worden gesproken. Het verslag van de miniconferentie zal dan beschikbaar zijn, en op basis van alle informatie zullen keuzes kunnen worden gemaakt ten aanzien van de wijze waarop met de wet per 1 januari aanstaande wordt omgegaan. Op 3 december aanstaande zal een en ander in de commissie worden besproken en hopelijk zal op 18 december aanstaande door de raad een besluit worden genomen.

Met betrekking tot WIW/ID-banen wordt gezocht naar andersoortige banen: de integratiebanen, de maatschappelijke integratiebanen en de proefbanen voor vrijwilligers met be-

houd van uitkering. Het uitgangspunt is dat werk vóór inkomen gaat. Geprobeerd wordt bij experimenten aan te sluiten en zelfs voorop te lopen, samen met Alkmaar en 's-Hertogenbosch. Volgende week woensdag zal een discussie over de experimenten worden aangegaan.

Het college meent dat op een goede wijze gestalte kan worden gegeven aan de WWB en een goede doorstroming kan worden bewerkstelligd.

Er is gevraagd of het bij de bedoelde banen gaat om bepaalde of onbepaalde tijd. Het college kiest voor een bepaalde tijd omdat er landelijk een verstopping plaatsvindt; dat is de reden om erop te bezuinigen. Derhalve is hier gezegd dat moet worden gezorgd voor vitalisering, opdat de banen weer gericht zijn op doorstroming. Mensen worden zeker niet tekortgedaan door uit te gaan van een bepaalde tijd. Spreker is van mening dat mensen juist recht wordt gedaan doordat zij van deze banen gebruik kunnen maken. Iedereen die in de bijstand terecht komt heeft recht op een baan als bedoeld, zodat ervoor moet worden gezorgd dat de doorstroming op gang wordt gebracht. Daarom wordt uitgegaan van een baan van tijdelijke aard. Als men weet dat banen eindig zijn, prikkelt dat tot het zoeken van een reguliere baan, immers: als een baan definitief is, houdt het zoeken op, terwijl het gewenst is dat men blijft door zoeken naar een reguliere baan.

De heer Vos merkt op dat voor een deel van de doelgroep doorstroming heel lastig is. Hij is het ermee eens dat men gaat voor doorstroming, doch de vraag is: als doorstromen niet lukt, wat betekent dit voor mensen die drie, vier of vijf jaar in een baan hebben gewerkt bij een werkgever die 'gelinkt' is met de gemeente als zij worden terugverwezen naar de bijstand. Wat is in die gevallen het beleid?

Wethouder Evenhuis zegt dat een beleid zal worden opgezet dat een vangnet is voor het geheel. Wanneer doorstroming niet lukt, kan men ook voor 20 uren in het vrijwilligerswerk terecht komen. Nieuwe mensen in de bijstand moeten net als ieder ander die daarin zitten een kans krijgen, en dus moeten er banen vrij worden gemaakt. Een WIW/ID baan is niet voor het leven maar voor beperkte tijd. Er zijn er 750 en iedere burger die in de bijstand komt heeft het recht een maal in zo'n baan terecht te komen. Voor mensen die langer dan vijf jaar een WIW- of ID-baan hebben moet een andere aanpak worden gekozen. Het kan zijn dat zij na verloop van tijd weer in zo'n baan terecht komen, maar ook dan niet voor de eeuwigheid. De doorstroming moet worden bevorderd en de verstopping afgeremd.

De vice-voorzitter wijst erop dat de volgende week woensdag nog een discussie over dit onderwerp volgt. Hij wil het derhalve hierbij nu laten.

De heer Arends heeft nog een vraag ter verheldering. De wethouder heeft het over doorstroming bevorderen en verstopping voorkomen, maar is het ook wettelijk bepaald dat dit moet gebeuren?

Wethouder Evenhuis zou willen zeggen: er ligt een wet en ik ben wethouder!

De vice-voorzitter begrijpt dat het antwoord dus 'nee' is!

Wethouder Evenhuis is van mening dat een vaste benoeming maatschappelijk gezien niet goed is. Er móét een prikkel zijn. Men kan zeggen dat het rechtspositioneel geweldig is, maar dan maakt men een dood instrument. Hem dunkt dat niemand dat moet willen.

De inhoudelijke discussie die over WIW/ID-banen is ontstaan vindt hij een respectabele, want van de groeperingen die in de aanvullende werkgelegenheid zitten wordt nu gezien dat zij inhoudelijk werk doen. Dat zit 'm in veiligheid, welzijns-werk, buurtsupport, allemaal werk dat hogelijk gewaardeerd wordt. Spreker denkt dat niemand in de raad op dit moment zou willen pleiten voor het afschaffen van deze banen. Hem dunkt dat er een maatschappelijke revolutie in Emmen zou ontstaan als dat zou worden gedaan.

Een discussie zoals de VVD-fractie die met betrekking tot veiligheid aankaart is te waarderen. Het verleggen van WIW en ID-middelen naar de inhoudelijke kant, is iets wat naar sprekers mening in de breedste zin moet gebeuren, ook in de twee overgangsjaren waar nu over wordt gesproken. Dat betekent dan dat vanuit veiligheid, onderwijs, welzijn en sport middelen worden bijgepast, in plaats van werkervaringsmiddelen, om deze banen in stand te houden.

Overigens gaat het in dezen nog steeds over incidentele middelen en dus niet om oplossingen voor de lange termijn. Daarover zal dan ook moeten worden nagedacht. Wat in de wet zit is structureel, doch het deel dat de gemeente daaraan voor de overgangperiode toevoegt is incidenteel.

Er is gesproken over de afschaffing van de Zalmsnip. Hierbij de aantekening dat niet de gemeente dat doet, maar het rijk. Over de digitale trapveldjes is te zeggen dat ze doorgaan.

Gepleit is voor ICT in het buitengebied. Waar nodig wordt dit gestimuleerd en waar het in projecten past wordt geprobeerd breedband aan te leggen, bijvoorbeeld bij het project Bahco. Her en der is te zien dat er in dorpen op een goede wijze mee wordt omgesprongen. Het is niettemin zo dat er plekken zijn waar niet iedereen via de elektronische snelweg even goed bereikbaar is. In het traject wordt een en ander niet over de hele linie gestimuleerd, maar wordt wel geprobeerd zaken aan te kaarten.

De heer Ensink herinnert aan de opmerking van zijn fractie over het pilotproject Astron-Lofar.

De heer Van Hees denkt dat de wethouder vast ook wel op de hoogte is van ontwikkelingen binnen SNN. Samen met het verband Noord-Nederland, met betrekking tot breedbandinternet. De fractie heeft gevraagd naar een plan van aanpak, net zoals verleden jaar, doch zij heeft daar verder niets over vernomen. Spreker denkt dat Emmen echt niet de enige gemeente zal zijn als zij daarvoor haar nek gaat uitsteken. Men hoeft maar te kijken naar buurgemeente Coevorden, alwaar initiatieven worden genomen om te zien welke mogelijkheden er in de buitengebieden liggen. Daar wordt niet gezegd: dat dóén we gewoon even!, maar wordt wel een activerende rol gespeeld. Dat is wat de fractie ook aan het Emmense college vraagt.

Wethouder Evenhuis vindt dit zeker een idee. Hij denkt dat een plan van aanpak ook beslist geen probleem hoeft te zijn. Wat Astron-Lofar betreft: het college vindt dit een goed initiatief, maar een college van wijze mannen heeft hierover

helaas negatief geadviseerd. In Noord-Nederland vindt er nog een lobby plaats, doch omdat het advies van het college van wijze mannen als zeer betrouwbaar worden ingeschat, is de vraag in hoeverre een lobby iets oplevert. Spreker zou willen zeggen: probeer eens wat te lobbyen in eigen kring! Overigens ligt er van Emmen een bepaald ICT-projectaanvraag in relatie tot de zorginstellingen.

De heer Ensink zegt dat de wethouder zich over lobbyen geen zorgen hoeft te maken: dat gebeurt binnen het CDA, op lokaal, provinciaal en landelijk niveau. Hij denkt evenwel dat het goed is dat ook van Emmen het signaal uit gaat dat het project dezerzijds wordt gesteund.

Wethouder Evenhuis beaamt dit.

Vervolgens wil hij ingaan op opmerkingen die zijn gemaakt over economische zaken.

Door de ONE-fractie is gesproken over het aantal faillissementen. Het is een feit dat er organisaties zijn die vertrekken of die het minder goed doen en vervolgens failliet gaan. Van de tien bedrijven die onlangs op een lijstje in de krant waren te zien, zijn er inmiddels negen doorgestart. Soms zijn er indringende redenen om met een bedrijf te stoppen en daarna een doorstart te maken, maar daarop hoeft in dit kader niet nader te worden ingegaan. Feit is in elk geval dat er niet alleen bedrijven sluiten, er komen ook nieuwe. Het aantal starters is eveneens van belang. De gemeente kent een zeer actief startersbeleid, zoals weer is gebleken tijdens de Startersmarkt die verleden week zaterdag is gehouden in de Hogeschool Drenthe. Het blijkt dat er nogal wat starters een positieve doorbraak maken in de vorm van een groeiend bedrijf. Spreker is onlangs op bezoek geweest bij een bedrijventerrein in Barger-Oosterveld, alwaar drie bedrijven zitten die eind jaren tachtig zijn gestart. Zij kennen intussen alle een flink stuk groei. Bij twee is inmiddels de opvolging geregeld, bij de derde moet dat nog. Een nieuwe problematiek zal waarschijnlijk zijn: hoe kan de opvolging worden geregeld? Het goed regelen daarvan vergt heel wat investeringen.

De VVD-fractie heeft herinnerd aan haar verleden jaar ingediende motie over een vermindering van administratieve lasten. Als spreker zich niet vergist ging het daarin om deregulering. Het college is daar volstrekt voor, maar binnen een gemeente valt er wat dit betreft weinig te doen, want waar het bedrijfsleven vooral mee te maken heeft zijn wettelijke regels. Het probleem is inmiddels bij het ministerie van Economische Zaken neergelegd, waarbij is aangegeven dat de gemeente bereid is mee te doen aan een experiment op het gebied van chemie en metaal en wil proberen daarvoor samen met het ministerie een pilotproject op te zetten. Overigens heeft de raad voor een deel de regelgeving zelf in de hand. De raad is er vóór dat op lokaal niveau regels worden afgeschaft, maar bepaalt tevens dat bijvoorbeeld een Media Markt alleen in het centrum mag worden gevestigd. Spreker stelt zich voor dat de raad, waar het om deregulering gaat, zelf een analyse maakt en aan het college kaders aangeeft waarbinnen iets al dan niet kan.

Het promotiebeleid zit in hoofdzaak in de portefeuille van de burgemeester, maar spreker kan van zijn kant zeggen dat eveneens wordt geprobeerd economische activiteiten te promoten. Eén van de dingen waarmee het college thans bezig is, is het WK Jeugdvoetbal in 2005. Aan het einde van

de week zal er een rapport beschikbaar zijn om hiermee op een goede wijze te kunnen omgaan, in welk verband ook wordt gedacht aan de A37. Promotie vindt tevens plaats ten aanzien van acquisitie van bedrijven. Waarom kiest een bedrijf voor Emmen? Dat het bedrijf in Emmen de volgende week donderdag door één van de collegeleden geopend, doet de vraag rijzen: Welnu, in een gesprek dat spreker onlangs bij het bedrijf Losan Benelux BV, dat de volgende week wordt geopend, heeft gehad, kwam als argumentatie naar voren: als we vanuit onze vestigingsplaats Madrid een cirkel van 700 km trekken, zitten we nog steeds in Spanje; als we vanuit Emmen een cirkel van 700 km trekken, zitten we in Denemarken, Polen, Frankrijk, Luxemburg en Groot-Brittannië, dus centraal in Noordwest-Europa! Spreker meent hiermee te zijn ingegaan op de op zijn portefeuille betrekking hebbende vragen en opmerkingen.

De heer Van Hoffen heeft de wethouder nog niet gehoord over de door de ChristenUnie-fractie bij motie voorgestelde kortingspas.

Wethouder Evenhuis antwoordt dat die in het kader van de WWB wordt onderzocht.

De heer Dijkgraaf herinnert aan zijn vraag over arbeidsparticipatie van gehandicapten/allochtonen.

Wethouder Evenhuis zegt dit te moeten uitzoeken. Er komt nog een antwoord op.

De heer Dijkgraaf heeft verder gevraagd of het college de Kaderbrief als uitgangspunt wil hanteren.

Wethouder Evenhuis antwoordt dat de Kaderbrief voor het college het uitgangspunt is. Het betekent dat vanuit kaders wordt geredeneerd om tot beleidsinvullingen te komen.

Wethouder Hoogland-Foppen keert allereerst terug naar de begrotingsbehandeling van verleden jaar, toen het amendement A22 aan de orde was, handelend over het beschikbaar stellen van extra middelen voor het maken van een inhaalslag ten aanzien van bestemmingsplannen en projecten. Dat was overigens ook een onderdeel van de bespreking over de woningbouw, naar zij meent in september. Het lijkt haar goed te vermelden dat de desbetreffende gelden besteed zijn overeenkomstig de wens van de raad. Er is een aantal bestemmingsplannen benoemd waarvoor bureaus worden ingeschakeld om ervoor te zorgen dat die plannen worden afgerond. Om er een paar te noemen: de Panden in Zwartemeer, het locatieonderzoek in Emmererfscheidenveen, Emmermeer Valtherbosrand, Nieuw-Amsterdam Vaart z.z., diverse woonzorgprojecten, Klazienaveen de Planeet en een aantal individuele aanvragen. Ook voor de periode na 2003 is er nog geld beschikbaar; in overleg met de raad zal daaraan een bestemming worden gegeven.

Een opmerking over de actualisering van oude bestemmingsplannen is eveneens aan de orde geweest bij de bespreking over de voortgang van de woningbouw. Dit jaar is een plan van aanpak vastgesteld, en volgens dat plan wordt gewerkt. Zoals de raad weet, is het eerste opgepakte plan Nieuw-Weerdinge, Derde Kruisdiep. Dat plan ligt inmiddels ter inza-

ge, en spreekster is benieuwd welke reacties daarop komen. Binnenkort zal worden geëvalueerd hoe het hiermee gegaan is om te zien of op deze wijze verder kan worden gewerkt dan wel of tot bijstelling moet worden gekomen.

De heer Arends merkt op dat voor de actualisatie van bestemmingsplannen voor het tweede jaar € 350.000,- was uitgetrokken. Moet hij nu begrijpen dat met gebruikmaking daarvan nu het Derde Kruisdiep in Nieuw-Weerdinge wordt aangepakt?

Wethouder Hoogland-Foppen antwoordt dat met de commissie is afgesproken dat daarmee zou worden gestart. Zoals aangegeven, ligt dit plan nu ter inzage.

De heer Arends heeft geen idee hoeveel geld met dit plan gemoeid is. Is er van het bedrag van € 350.000,- nog geld over?

Wethouder Hoogland-Foppen antwoordt bevestigend. De plannen die uit dit bedrag eveneens bekostigd worden, heeft zij zojuist genoemd. Daarnaast zal er nog geld zijn om in de komende jaren nog andere plannen, in overleg met de commissie, op te pakken.

Naar de herhaaldelijk terugkomende aanbestedingsproblematiek is inmiddels onderzoek gedaan. Hieromtrent kan het college binnenkort een voorstel verwachten, en zodra dit in het college aan de orde is geweest zal dit ook naar de raad gaan. Op basis van de inspraak zal wellicht vervolgens moeten worden gekomen tot aanpassing van het bestemmingsplan, maar gehoopt wordt dat binnenkort kan worden overgegaan tot ondertekening van het contract met Mega omdat de aanbestedingsproblematiek is opgelost. Er zijn overigens nog wel punten waarover nader moet worden gesproken, doch die zijn van een zodanig ondergeschikt belang dat ze geen 'hobbel' zullen veroorzaken.

Er is voort gesproken over obstakelvrije bouwlocaties. De raad heeft kunnen zien dat er een aantal op een prioriteitenlijst staat. Vrijdag jongstleden heeft spreekster een officiële handeling mogen verrichten met betrekking tot de bouw van de tweede woontoren aan de Kapelstraat. De eerste is gestart een jaar nadat de vergunning is verleend, de tweede een jaar na het in het bezit hebben van de vergunning. Vaak heeft dat met verkoopcijfers te maken.

Als wordt gevraagd eens in overleg te treden met de corporaties over het ontwikkelen van locaties, is te zeggen dat dit in de praktijk vaak gebeurt, in de eerste plaats omdat zij vaak zelf in het bezit zijn van locaties, in de tweede plaats omdat de corporaties zich actief willen bewegen op de woningmarkt en locaties aankopen. Spreekster noemt als voorbeeld de Klokkenslag, in welk geval de gemeente aan Wooncom heeft gevraagd die locatie verder te ontwikkelen. Ook de locatie waar de Prinses Marijkeschool aan de Flintstraat heeft bestaan wordt ontwikkeld door de woningcorporatie.

Als daaraan behoefte bestaat, kan dit thema nog eens apart worden behandeld in de commissie. Dan kan eens wordt bekeken om hoeveel aantallen het gaat, wat de woningcorporatie doet en welke rol de gemeente daarin vervult.

Door de CDA-fractie zijn opmerkingen gemaakt over een interactieve planvorming. Hartelijk dank voor de positieve opmerkingen over het Masterplan Emmen-centrum! Verwe-

zen kan worden naar de werkwijze die ten aanzien van dit plan wordt gehanteerd. Ook 'Emmen Revisited' wordt heel actief opgepakt. Het Masterplan Emmen is tot stand gekomen, met inloopmiddagen en het betrekken van de overlegpartner en de mensen die in de betrokken wijk wonen. Gezien de goede ervaringen, zal op deze weg zeker worden doorgegaan.

Met betrekking tot de overlegpartners is gevraagd wanneer de decentrale zeggenschap komt. Nog bekeken moet worden of die moet komen te liggen bij de overlegpartners of in de gebieden zelf. Spreekster heeft getracht dit jaar alle overlegpartners te bezoeken. Omdat een aantal heeft afgezegd, lukt dat wellicht niet helemaal, maar zij denkt aan het einde van het jaar 31 overlegpartners te hebben bezocht. Tijdens haar bezoeken komt in elk geval de vraag aan de orde of men voelt voor het verkrijgen van meer zeggenschap. In de verordening Overlegpartners is opgenomen dat het de bedoeling is dat men vier keer per jaar bijeen komt, wordt het een en ander gezegd over de samenstelling van het bestuur en dergelijke. Als de bezoeken zijn afgerond, zal zij hierover een notitie laten verschijnen. Ook op de ontmoetingsavond met de erkende overlegpartners, waarbij velen van de raad aanwezig waren, is het thema 'decentrale zeggenschap' trouwens al aan de orde geweest. Gebleken is dat er wel animo is om met betrekking tot het beheer het een en ander te doen op het gebied van groen en grijs. Daarbij wordt dan zeer gekeken naar de noordoostkant van de gemeente. Daar nu meteen grote bedragen neerleggen en de overlegpartners daarvoor verantwoordelijkheid te geven, is iets waar velen nog wel tegenaan hikken. Een discussie hierover moet in de komende tijd nog maar eens worden gevoerd.

De heer Arends was aanwezig op de avond met de overlegpartners. Hem is toen gebleken dat er een grote animo is voor het verkrijgen van zeggenschap over de besteding van budgetten. Verleden jaar is door de raad een PvdA-motie aangenomen, in welke motie het college werd verzocht hieraan vóór 1 januari 2005 uitvoering te geven. Hij herinnert zich dat de heer Meijering opriep dit zo snel mogelijk te doen en denkt dan ook dat het goed is in 2004 een notitie aan de raad te doen toekomen om deze zaak 'af te tikken'.

Wethouder Hoogland-Foppen denkt dat dit inderdaad verstandig is. Naar zij op de avond met de overlegpartners heeft begrepen gaat het niet alleen om beheer, maar ook om bedragen. Enige jaren geleden is eens proefgedraaid met, naar zij meent, f 750.000,-. Welnu, als het om een dergelijk bedrag gaat wil men wel wat. Over de huidige viertonspot en de kleinekernenpot vindt veel overleg plaats. Al met al moet eens worden gezien hoe een en ander vorm is te geven. Zij zegt toe dat in 2004 zal worden bekeken hoever is te komen met een notitie, mede gelet op de evaluatie die moet plaatsvinden met betrekking tot Nieuw-Weerdinge. Een aantal wensen komt bij elkaar, en alle partijen < college, raad en overlegpartners > moeten maar eens aangeven wat een handige aanpak wordt gevonden.

De heer Arends zegt dat de PvdA-motie van verleden jaar ook ging over een budget voor het beheer van groen en grijs en kleine ontwikkelingsplannen. Hij constateert dat de raad die motie unaniem heeft ondersteund.

Wethouder Hoogland-Foppen spreekt dat ook niet tegen. Toen zij werd geïnterrupteerd wilde zij nog zeggen dat de pech is geweest dat de betrokken medewerker is vertrokken. Alles zal nu weer op een rij worden gezet om te proberen alsnog uitvoering te geven aan hetgeen de raad verleden jaar heeft besloten.

Over de ouderensoos is een brief naar de gemeenteraad onderweg. De fractie van Leefbaar Emmen heeft nu gezegd dat de wens al heel lang bestaat en dat is zo. Het is echter lastig aan wensen tegemoet te komen als je geen geld hebt. Verleden jaar is er bij de begrotingsbehandeling een bedrag voor vastgesteld en vanaf die tijd wordt hieraan ook gewerkt. Iedereen weet dat het college een pand op het oog had en dat dit helaas niet is doorgegaan omdat de 'bovenburen' er niets voor voelden. Het college heeft nu het oog laten vallen op een ander pand. Daarmee gaat het de goede kant op. Zoals eerder aangegeven, is er € 110.000,- beschikbaar gesteld en is het te doen gebruikelijk dat het college zich daaraan houdt. Derhalve zal men met het inmiddels opgestelde programma van eisen terug moeten, en daar heeft men ook begrip voor. Het pand dat het college op het oog heeft is heel groot, maar is niet ingericht voor gebruik als ouderensoos; het zal dus aangepast moeten worden, maar in elk geval voelt spreekster het als een opdracht binnen het budget te blijven. Dan kost het soms wat meer tijd om tot iets te komen.

De heer Schoo merkt op dat herhaling soms de kracht van de boodschap is. Het is een loffelijk streven binnen het budget te blijven, maar omdat de wens al een hele tijd bestaat, kan hij zich voorstellen dat intussen alles wat duurder is geworden. Als blijkt dat het bijvoorbeeld € 50.000,- méér gaat kosten, komt de wethouder dan terug bij de raad met het verzoek wat meer budget beschikbaar te stellen?

Wethouder Hoogland-Foppen vindt dit een nieuw geluid. Zij heeft zojuist gezegd te trachten zich te houden aan het beschikbare budget. Dit betekent dat er een forse inspanning zal moeten worden gepleegd. De mensen die deel uitmaken van het overleg zijn heel verstandige mensen en weten drommels goed wat het betekent als een kader is gesteld. Zij heeft dan ook wel het gevoel dat eruit zal zijn te komen. Op dit moment is zij nog niet zover te zeggen dat zij bij de raad zal terugkomen met het verzoek meer geld beschikbaar te stellen.

De heer Schoo begrijpt het dilemma van de wethouder, doch omdat het maar duurt en duurt zou hij zich kunnen voorstellen dat de kosten hoger zijn geworden. De wethouder gaf al aan dat het pand waaraan nu wordt gedacht helemaal aangekleed moet worden, welnu: daar kan een extra kostenpost uit voortkomen. Daarom het verzoek bij de raad terug te komen als de wethouder er niet uit komt. Wellicht zal hierover dan een motie worden ingediend.

Wethouder Hoogland-Foppen houdt zich voorlopig toch maar aan het beschikbare budget.

Over de DOLG-gelden is reeds enige malen in de commissie gesproken. Een jaar geleden zijn twee bedrijven in Nieuw-Weerdinge bezocht als uitvloeisel van de evaluatie die toen op het programma stond. Die heeft nog niet veel handen en

voeten gekregen. Verleden week is het onderwerp in het college aan de orde geweest en toen is afgesproken dat de evaluatie zal worden gekoppeld aan de actualisering van de Landbouwnota en het Structuurplan. Daarover is eveneens een brief naar de raad onderweg. Daarnaast is men intern bezig te bezien of een aantal fondsen kan worden geclusterd, waarbij is te denken aan het fonds kleine kernen, de viertonspot, geld voor het TROP en voor DOLG, teneinde te proberen een en ander handig en verstandig in te vullen. Met andere woorden: vanuit twee invalshoeken is er nog steeds aandacht voor dit onderwerp. De VVD-motie terzake (M6) past in de nu gevolgde werkwijze.

Spreekster meent hiermee te zijn ingegaan op de belangrijkste onderwerpen in haar portefeuille.

De vice-voorzitter wijst nog op het PvdA-amendement betreffende het loket bouwen en wonen.

Wethouder Hoogland-Foppen vermeldt dat daarop wethouder Brummel zal ingaan.

Wethouder Eerenstein begint zijn beantwoording met zijn portefeuilleonderdeel onderwijs.

Met de positieve opmerking van de CDA-fractie kan hij uiteraard instemmen. Te zien is dat er de laatste tijd dingen loskomen, waarbij is te wijzen op het Mytyl-onderwijs, het ZMOK-onderwijs, de Hogeschool Drenthe, het Orthopedagogisch-didactisch Centrum. Er gebeurt nogal het een en ander. Hij is het ook volkomen met de opmerking van de D66-fractie eens dat moet worden gekeken naar een verdere samenwerking van de Hogeschool met het bedrijfsleven. Die is inderdaad van essentieel belang. Hem dunkt dat ook de ontwikkeling van de Open Universiteit in Emmen een goede is.

De fractie van Leefbaar Emmen heeft het gehad over de negatieve ontwikkeling van de kosten van middelbaar onderwijs, met name voor de ouders. Het is een zaak die landelijk speelt en in de Tweede Kamer zijn hierover ook vragen gesteld. Er wordt onder andere aan gedacht de vaste boekenprijs los te laten. Genoemde fractie sprak verder over de monopoliepositie van de Studieboekencentrale, een constatering die spreker maar voor rekening van die fractie laat. Niemand is verplicht boeken bij die centrale in te kopen. Ook heeft hij geen inzicht in de bedrijfsvoering van de Studieboekencentrale en kan hij dus niet beoordelen of daar sprake is van woekerwinsten. Die stelling wil hij derhalve eveneens bij de fractie van Leefbaar Emmen laten.

Op hetgeen de D66-fractie heeft gezegd over het VMBO/KDC wil spreker even een nuancering aanbrengen: de ontwikkeling waarop zij heeft gewezen vindt niet alleen plaats bij het KDC. Er zijn nog twee grote scholengemeenschappen in Emmen die hieraan het nodige doen, namelijk het Hondsrug College en het Esdal College. De partijen in het op overstemming gericht onderwijsoverleg hebben daarover spelregels afgesproken.

De gelden voor onderhoud en het jaarprogramma zijn, ondanks dat daar een groot bedrag voor staat, nooit toereikend. De D66-fractie stelt bij amendement voor daaraan structureel op lastenbasis € 56.000,- toe te voegen, doch spreker is van mening dat zij daarmee dwars door het overleg in allerlei onderwijssectoren fietst. Ervan uitgaande dat genoemd bedrag bedoeld is voor het KDC, moet er rekening mee worden

gehouden dat ook andere grote scholengemeenschappen bij de gemeente op de stoep komen. De schoolbesturen hebben afgesproken dat aan onderwijskundige vernieuwingen een lage prioriteit wordt gegeven. De eerste prioriteit wordt gelegd bij uitbreiding, nieuwbouw en vervanging; pas daarna komen de onderwijskundige vernieuwingen aan de orde. Dat kan men betreuren, maar er moet eenvoudig worden geconstateerd dat voor álles bij lange na geen geld genoeg is. Een opmerking van de schoolbesturen is dat er in feite een structureel tekort is; dat zal de raad binnenkort ook terugvinden in het jaarprogramma 2004. Of er inderdaad een structureel tekort is, is vers twee, maar in elk geval is afgesproken dat scholen interne onderwijskundige voorzieningen voor eigen rekening nemen. Dat heeft zowel het Esdal College als het Hondsrug College gedaan, en het zou raar zijn als nu voor het KDC een uitzondering zou worden gemaakt.

De heer Van Hees is op de hoogte van zaken die binnen het onderwijs spelen en plaatst een en ander in een ander perspectief, daarbij verwijzend naar de wijze waarop de D66-fractie aan kijkt tegen programmaliijn 7. Men heeft hier de mond vol van de aansluiting tussen school en arbeidsmarkt en er doet zich thans een nieuwe ontwikkeling voor. De drie grote scholen zijn wars geweest van de Zwolse variant, c.q. komen tot een adequate invulling van het techniek- en zorggebeuren; zij hebben dit niet gekund of niet gewild. Hij weet best dat zijn fractie met het ingediende amendement op de rand zit en misschien wel óver de rand gaat. Toch wil hij eraan herinneren dat het standpunt over aansluiting VMBO-MBO en VMBO-arbeidsmarkt niet voor niets is ingenomen. Het KDC heeft dit goed gezien en wil innovatief bezig zijn. Hem dunkt dat de (lokale) overheid met heel goede argumenten moet komen als zij dan aan de zijkant van het veld gaat staan. Daar zet de fractie vraagtekens bij. Natuurlijk is de structurele investering vrij fors, maar men levert ook zelf een bijdrage die niet mis is: het gaat om € 300.000,-. Men heeft echter méér nodig.

Al met al vraagt de fractie nog eens nadrukkelijk te kijken naar hetgeen de raad heeft onderschreven en vastgesteld. Nu verwijzen naar huisvestingsoverzicht en overleg vindt zij op dit moment onvoldoende en zij handhaaft dan ook haar amendement. Zij zou daarover in tweede termijn de mening van andere fracties willen horen die van de hoed en de rand weten.

Wethouder Eerenstein gaat maar niet in op de opmerking over het Zwolse model, want vermoedt dat daarmee een avond zou kunnen worden gevuld. Hij constateert dat alle scholen bij alle onderwijskundige veranderingen bezig zijn aan te sluiten bij de arbeidsmarkt. Waar het Hondsrug College en het Esdal College in dezen veranderingen hebben bewerkstelligd, hebben zij dat gedaan met eigen geld. Hij voelt er dan ook niet voor een uitzonderingspositie voor het KDC te creëren, hoewel hij moet erkennen dat de onderwijskundige invulling bij het KDC een goede is.

Vervolgens de keuzes die zijn gemaakt ten aanzien van het leerlingenvervoer. Bij de behandeling van de Kadernota is gevraagd om een heroverweging van bestaand beleid om nieuw beleid te kunnen financieren. Het leerlingenvervoer was één van de zaken waarin binnen sprekers begroting nog ruimte zat. Voorgesteld wordt nu een incidentele voorziening

te treffen en hierover daarna te discussiëren, doch als hij kijkt naar zijn gehele portefeuille, moet hij vaststellen dat er heel weinig mogelijk is op het gebied van onderwijs. Vandaar ook dat hij met het voorstel betreffende het leerlingenvervoer is gekomen.

De heer Arends begrijpt dat deze bezuiniging binnen de zogenaamde concentrische cirkels moet worden gezocht.

Wethouder Eerenstein heeft alleen gesproken over zijn portefeuille. Mocht de raad erover denken de concentrische cirkels weer van stal te halen, ...

Wethouder Evenhuis merkt op dat het in termen van de nieuwe portefeuillehouder gaat om businessunits.

Wethouder Eerenstein zegt dat het probleem niettemin hetzelfde blijft. Als de raad het bedrag ergens anders binnen het onderwijs zou willen zoeken, zou dit wat hem betreft lastig zijn, kijkend naar de uitgaven die daar op dit moment worden gedaan. Hij kan zich niet voorstellen dat het bedrag bij onderwijshuisvesting of bij de bredeschoolontwikkeling wordt weggehaald, laat staan bij de salarissen van de leerkrachten. Kortom: de ruimte is heel gering.

Dan het onderwerp riolering. Gesproken is over 'het zorgkindje riolering in Angelslo'. Spreker weet niet hoe men aan die wijsheid komt. Renovatie vindt plaats op plekken waar dit ook echt nodig is. Op het moment waarop de Landschapsweg in Angelslo wordt aangepakt, zal de riolering worden meegenomen; kan in samenwerking met anderen aan de Oosterstraat iets worden gedaan, dan zal dat zeker niet worden nagelaten. Thans vindt er veel afkoppeling plaats, en daarmee hangt de vermindering samen van 6.800 m³ naar 6.000 m³, waarover de ONE-fractie heeft gesproken.

De fractie van GroenLinks heeft gesproken over de rioolretributie. In financiële zin is daar reeds door wethouder Kuper op gereageerd. Van sprekers kant nu een inhoudelijke reactie. Genoemde fractie heeft de suggestie gedaan te overwegen het zogenaamde waterspoor uit te voeren. Volgens het college is dat niet de manier om het probleem op te lossen; er zou niet uit de kosten te komen zijn.

De heer Dijkgraaf constateert dat het waterspoor volgens de wethouder niet het spoor is. Wat is naar de mening van de wethouder dan wél het spoor?

Wethouder Eerenstein stelt dat voorlopig nog wordt uitgegaan van de keuze die de raad indertijd heeft gemaakt. Daar zit een heel technisch verhaal achter.

De fractie van de ChristenUnie heeft het waterakkoord genoemd en gevraagd of de gemeente door het vooruitschuiven van het budget niet in de problemen komt. De handtekeningen onder dit akkoord moeten nog gezet worden en als dat gebeurt is dit niet vrijblijvend. Op basis van de nu beschikbare gegevens en de komende ontwikkelingen wordt ervan uitgegaan dat de gemeente aan haar verplichtingen kan voldoen.

Diverse fracties hebben gevraagd naar de ontsluiting van de Vierslagen. Momenteel wordt hard gewerkt aan een conceptbestemmingsplan. De verkeerskundige uitwerking is in de afrondende fase en zal dienen voor de bestemmingsplanpro-

cedure. Een en ander zal eind 2003/begin 2004 voor overleg gereed moeten zijn en er zal in het voorjaar van 2004 met de overlegpartners van gedachten worden gewisseld. Als de besluitvorming en de financiering voorspoedig verlopen, is het technisch mogelijk in 2005 met de uitvoering te starten.

De heer Ensink zegt dat door de provincie momenteel wordt geïnvesteerd in grote projecten. Is er in het onderhavige geval een link te leggen?

Wethouder Eerenstein antwoordt dat de provincie zelfs trekker is in dit geheel. Vanuit de gemeente moet dan ook niet te veel worden geroepen, want dan bestaat de kans dat de provincie vraagt wat de gemeente zélf kan betalen.

Wat de fietspaden betreft: misschien is het wel een pré dat het fietspad Emmen/Noord-Sleen niet in de nota staat. Enige maanden geleden hebben insprekers uit Noord-Sleen en Zweeloo gevraagd naar de ontwikkelingen op dit gebied. Spreker heeft toen gezegd dat de gemeente samen optrekt met Coevorden. Binnenkort heeft spreker een afspraak met zijn collega in Coevorden om van gedachten te wisselen over de vraag hoe hiermee verder moet worden omgegaan. In 2004 zal hierop zeker worden teruggekomen. Inmiddels is reeds bij het recreatieschap en de provincie een vraag neergelegd omtrent de financiering.

De ONE-fractie heeft het wederom gehad over de verkeersdrempels versus de plateaus. Wat het bordje betreft heeft de heer Meijering gescoord! De strekking van de opmerking van indertijd was wel dat in de gemeente met name gewerkt gaat worden met plateaus. Verkeersdrempels zijn er in de gemeente niet of nauwelijks. Plateaus geven op kruispunten precies aan dat men daar langzamer moet rijden. De mensen die echt klachten over schade aan de auto hebben, hebben de wet overtreden. Als men een drempel in een gebied waar 50 of 30 km/u geldt met 80 km/u passeert, heeft men een probleem. Verleden jaar was er naar aanleiding van de discussie in provinciale staten nogal wat te doen over plateaus en andere verkeersmaatregelen, maar spreker meent dat het op dit moment redelijk rustig is. Men zou overigens schrikken van het aantal verkeersdrempels, plateaus en radarpalen die hier wekelijks worden aangevraagd. Het college stelt zich wat dit betreft heel terughoudend op.

De vraag is gesteld wat het betekent als er geen extra geld voor onderhoud is. Het antwoord luidt dat de wegen er niet beter op worden. Spreker kan er wel een heel verhaal over houden, maar als er geen extra geld wordt gestoken in onderhoud is de CROW-norm van 2.1 die ooit is afgesproken en die later is bijgesteld naar 2.3, niet te halen en gaat het onderhoud wellicht terug van een 7 naar een 6.

De heer Ensink heeft erop gewezen dat het grotestedenbeleid bepaalde normen voorschrijft. Hoe verhoudt het wegenonderhoud zich daarmee?

Wethouder Eerenstein antwoordt dat aan die normen grotendeels is voldaan. Met name in Zwartemeer en Emmermeer is in de afgelopen jaren een slag gemaakt. Als echter moet worden geconstateerd dat er geen extra geld bij komt, zal in de toekomst niet meer aan de normen kunnen worden voldaan.

De heer Ensink vraagt wat dit voor gevolgen heeft voor de bijdrage uit het grotestedenbeleid. Zullen er dan eventueel kortingen plaatsvinden?

Wethouder Eerenstein heeft daar op dit moment geen zicht op, maar gaat ervan uit dat dit niet aan de orde is.

De heer Ensink zal toch graag zien dat de wethouder in een van de volgende commissievergaderingen hierop nader in gaat.

Wethouder Eerenstein zal dat doen.

Over het NS-loket is vrijdag jongstleden een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiger van de NS. Het is niet zo dat het loket wordt gesloten. De teruggang in service concentreert zich op zondagen en in de avonduren; dan vindt de kaartverkoop alleen plaats via de automaat. Afgesproken is dat zal worden bezien in hoeverre de geringere service kan worden opgevangen. Een vermindering van de service is landelijk afgesproken, en Emmen heeft wat dit betreft geen uitzonderingspositie. In elk geval zal worden gekomen tot een tweede kaartautomaat. Gesproken is over de vraag waar die het beste zou kunnen worden geplaatst: aan de voorkant, waar ook busverkeer en dergelijke is, of iets verder weg van het Stationsplein. De afspraak is gemaakt dat de gemeente in contact blijft met de NS om mee te kunnen praten over eventuele andere maatregelen.

Verder is gesteld dat de ontwikkelingen op de Es ten koste gaan van parkeerplaatsen. Dat is evenwel niet aan de orde. Als er op de Es wordt gebouwd zal moeten worden gezorgd voor parkeervoorzieningen op eigen terrein.

De suggestie is gedaan op de ANWB-borden bij Zwolle de naam 'Emmen' vermeld te krijgen. Daartoe zal zeker een poging worden gedaan. Tenslotte: als Ommen erop kan, kan Emmen er eveneens op; het scheelt maar één letter!

Binnenkort zal bij de provincie de aanbesteding van het openbaar vervoer aan de orde zijn. Bij de voorbespreking hierover heeft de gemeente Emmen haar eisenpakket neergelegd. Getracht zal worden daar zo veel mogelijk uit te halen, maar de financiering en de verantwoordelijkheid liggen bij de provincie. Zij heeft overigens onder andere bij het collectief vraagafhankelijk vervoer een positieve rol gespeeld.

Voor het WVG-vervoer is in de begroting voor een bedrag van € 500.000,- rekening gehouden met de keuzemogelijkheid. In verband met klachten worden voor het gehandicaptenvervoer momenteel nieuwe plannen ontwikkeld. Het college wil naar een onafhankelijke dienst die 24 uur per dag bereikbaar is voor klachten. Daarnaast zal nog iets aan de schriftelijke klachtenprocedure worden veranderd. De betrokken afdeling houdt verder natuurlijk de vinger aan de pols wat de afhandeling van de klachten betreft.

De heer Dijkgraaf heeft in zijn beschouwing ook iets gezegd over de schoolagent, Misschien werd dit niet direct van GroenLinks verwacht, maar het was wel een heel serieuze opmerking. Gevraagd is of het college bereid is daarover eens na te denken.

De vice-voorzitter zegt dat daarop de burgemeester straks zal ingaan.

Hij schorst de vergadering vervolgens voor een pauze.

Schorsing.

(Na de hervatting van de vergadering is de heer Eising niet meer aanwezig).

De vice-voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan de heer Brummel.

Wethouder Brummel wil vooraf een opmerking maken over wonen. Zoals bekend, is hierover in september een vrij uitvoerige discussie gevoerd. Die discussie gaat uiteraard voort en zal uitmonden in periodieke rapportages, waarvan de raad de volgende maand er weer een mag verwachten. Dan zullen veel vragen op het gebied van de woningbouw ook uitvoeriger aan de orde kunnen komen.

Het voorstel is gedaan het loket bouwen en wonen nu al handen en voeten te geven. Op zich is dat best een charmant voorstel, maar aanvaarding ervan moet toch worden ontraden omdat dit loket wordt ingepast in de publieksdienst. Zou hiertoe nu worden overgegaan, dan zou dubbel worden geïnvesteerd, want als er nu toe zou worden besloten zou dit binnen de kortste keren weer tenietgaan. Het college stelt voor in 2004 vooral in te zetten op verbetering van processen en procedures en op langere termijn inzet te plegen met betrekking tot de collectieve publieksdienst. Het is dus niet zo dat er niet al in die zin wordt gewerkt als het bedoelde loket nog geen gestalte wordt gegeven. Er zullen nadrukkelijk verbeteringen worden aangebracht, doch het college wenst die in de publieksdienst in te bouwen en dat heeft nu eenmaal tijd nodig. Voor het overige stelt spreker voor het PvdA-amendement te volgen

De heer Arends informeert of hij moet begrijpen dat er nog niet één loket is, maar dat al wel dienovereenkomstig wordt gewerkt.

Wethouder Brummel zegt dat wordt geprobeerd de procedures zo goed mogelijk te verbeteren, doch dat het ene loket met bemensing binnen de publieksdienst op dit moment nog niet kan worden gerealiseerd. Wel wordt geprobeerd in de geest waarin bij het ene loket gewerkt moet gaan worden alvast zo veel mogelijk te handelen.

De heer Arends begrijpt het geld niet echt nodig is omdat er nog geen uitvoering aan het loket is te geven. Dat kan dus nog even in de zak worden gehouden.

Wethouder Brummel beaamt dat het geld niet meteen in 2004 nodig is, wél in 2005.

Door de CDA-fractie is gevraagd of er besparingen op het monumentenbeleid zouden kunnen worden bewerkstelligd als de gemeente zou samenwerken met het Drents Plateau. Momenteel krijgt de provincie de financiële middelen van het rijk voor de uitvoering van het monumentenbeleid en de provincie verdeelt die middelen. Het Drents Plateau is een steunpunt voor de provincie en in feite het uitvoeringsorgaan. Dat zou zo kunnen blijven, ware het niet dat per 1 april aanstaande met de invoering van het ISV 2 de werkwijze verandert. Dan is het de bedoeling dat de gemeenten de financiële

middelen rechtstreeks van het rijk krijgen. Gezien de kennis die bij het Drents Plateau aanwezig is, lijkt het het college logisch de samenwerking daarmee voort te zetten. Overigens verwacht het college niet dat dit echt tot reële besparingen zal leiden. Wel zal er sprake zijn van enige efficiency en ervaringsuitwisseling. Dat is misschien niet in geld uit te drukken, maar als gebruik wordt gemaakt van bestaande kennis hoeft die door de gemeente niet zelf in huis worden gehaald. Per saldo dus geen geldbesparing, maar wél in geval de gemeente de kennis zelf in huis zou moeten halen.

De VVD-fractie heeft gevraagd onderzoek te doen met betrekking tot monumentenzorg. In het licht van de veranderende situatie per 1 april is het de bedoeling dat de gemeente een beleidsplan monumentenzorg voor legt. Met ingang van de nieuwe situatie komt er voor de gemeente ook een taak op archeologisch gebied. De taak in totaliteit wordt dus zwaarder voor de gemeente. Beleid moet nog worden ontwikkeld, waarvoor aan de raad om middelen had moeten worden gevraagd. Het feit dat de VVD-fractie nu heeft voorgesteld hiervoor middelen beschikbaar te stellen komt derhalve zeer gelegen. Spreker beveelt de raad dan ook aan het VVD-amendement (A15) te honoreren. Zou dat niet worden gedaan, dan zou hij te zijner tijd toch bij de raad terug moeten komen om middelen te vragen voor het maken van de beleidsnota, wil de gemeente althans in aanmerking komen voor hetgeen het rijk voor haar in petto heeft.

Over de startershypotheek is door de VVD-fractie eveneens een vraag gesteld. Het betreft hier een wat ingewikkelde materie. In diverse gemeenten is dit fenomeen bekend, maar wordt daaraan ook op verschillende manieren uitvoering gegeven. Men zou zich kunnen voorstellen dat uit het zogenoemde revolving fund van het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten middelen worden gefourneerd en dat vervolgens wordt bezien welke mogelijkheden er zijn om starters tegevoet te komen met een startershypotheek. Spreker zegt toe dat hij hierop in de commissie uitvoeriger zal terugkomen. Het is een vrij technisch verhaal en voor de uiteenzetting van een en ander is het nu de tijd en de plaats niet. Hij stelt zich voor dat de commissie van een ambtelijke notitie met wat alternatieven wordt voorzien. Er zullen namelijk méér mogelijkheden zijn om hieraan invulling te geven.

Van verschillende zijden is gevraagd naar meer sociale woningbouw. De discussie daarover is in de commissie al uitvoerig gevoerd toen het ging om de voortgang van de woningbouw. Nu hierover nog het volgende. Na de 'afbouw' van de woninggebonden subsidies heeft de gemeente bijna geen middelen meer om de bouw van sociale huurwoningen direct te stimuleren. Bovendien zijn de woningcorporaties zelfstandig geworden, zodat de gemeente ook daarop weinig invloed meer heeft; zij zal het moeten hebben van de goede relaties. Wel is het nog mogelijk in het kader van het ISV mondjesmaat iets te doen aan het stimuleren van de bouw van betaalbare huurwoningen. Verder heeft het college pas besloten het al genoemde revolving fund in te zetten. Van de corporaties mag verwacht worden dat zij middelen die zij hebben gegenereerd uit de verkoop van huurwoningen inzetten voor betaalbare huurwoningen, met name voor senioren.

De heer Haak merkt op dat de gemeente ook voorwaarden-scheppend bezig kan zijn. Als de behoefte en de wensen van corporaties in relatie worden gebracht met het obstakelvrij

bouwen, kan volgens hem een behoorlijke slag worden gemaakt. De corporaties willen wel bouwen, maar zeggen: er is zo weinig ruimte beschikbaar! Wanneer zaken zouden kunnen worden gekoppeld, zouden zij snel 'aan de bak' kunnen.

Wethouder Brummel zegt dat de relatie met de woningcorporaties op dit moment heel nauw is, waarbij is te wijzen op het aanjaagteam. De gemeente is thans met de corporaties ook heel druk doende om datgene wat de heer Haak zegt te bewerkstelligen. IJzer met handen breken gaat echter niet.

Door de DOP-fractie is gevraagd hoeveel seniorenwoningen er in 2004 zullen worden gebouwd. Welnu, het aantal in 2004 zal nog behoorlijk teleurstellend zijn < het zullen er naar verwachting 25 zijn >, maar in 2004 zal er naar verwachting nog wel een aantal projecten betaalbare huurwoningen voor senioren in aanbouw komen en in 2005 worden opgeleverd. Alles bij elkaar opgeteld, zal het aantal dan 393 zijn. Er wordt dus zeker een inhaalslag gemaakt, alleen gaat het bij tijd en wijle iets minder snel dan iedereen zou willen.

De heer Haak merkt op dat het wel betekent dat de woningvoorraad in 2004 feitelijk achteruit gaat, gelet op de afbraak. Hem dunkt dat dan alle zeilen moeten worden bijgezet om in 2004 te komen tot een versnelde aanpak van de bouw van seniorenwoningen.

Wethouder Brummel zegt dat de gemeente er met de woningcorporaties over bezig is en dat ook wordt gezien op de sloop wat getemperd kan worden. Hij wilde de heer Haak echter niet de realiteit onthouden zoals die op dit moment qua cijfers bekend is.

De heer Haak wil de omgeving van de Klokkenslag, waarover indertijd een motie is ingediend, nog even onder de aandacht brengen, mede in het kader van de locatie keuze die nu blijkbaar gemaakt wordt voor het stadstheater, want daar kunnen behoorlijk wat woningen redelijk snel worden gerealiseerd.

Wethouder Brummel stelt dat daarop daarstraks door wethouder Hoogland is geantwoord dat daar woningbouw zal plaatsvinden, ook seniorenwoningen, alleen zullen die waarschijnlijk niet in 2004 gerealiseerd zijn.

De heer Schoo sluit zich volledig aan bij de woorden van de heer Haak en dankt de wethouder voor het feit dat deze nu wel getallen noemt. Er is begrip voor het feit dat het aantal woningen in 2004 beperkt zal zijn. Als het er in 2005 393 zullen zijn, is dat in elk geval een goede start.

Wethouder Brummel moet er op wijzen dat dit soort zaken nu eenmaal niet valt te forceren. Het klinkt wel heel flink te zeggen: het moet nú gebeuren!, maar partijen zijn nu eenmaal van elkaar afhankelijk. In elk geval kan hij verzekeren dat de woningcorporaties dezelfde zorg hebben als de gemeente. Op een moment waarop zorg wordt gedeeld, ben je ook bereid met elkaar de gewenste weg op te gaan.

Het totale aantal woningzoekenden is uiteraard groter dan het aantal mensen dat een seniorenwoning zoekt. Dit heeft te maken met de herstructurering, doch ook met het feit dat

een koopwoning niet meer zo aantrekkelijk is als in het recente verleden. Met name voor starters is de koopwoning te duur geworden, vandaar ook initiatieven om hen te helpen. Behalve op de startershypotheek is de blik intussen gericht op de startersproblematiek in het algemeen. Met de woningcorporaties wordt gezien of aan de vraag die daar ligt op een redelijke wijze tegemoet kan worden gekomen met betaalbare huurwoningen. Overigens is het wel zo dat er meer doorstroming komt als er meer seniorenwoningen zijn. Zo ziet men maar dat allerlei zaken met elkaar samenhangen.

Een voorrangspositie voor woningcorporaties, waarover eveneens is gesproken, genieten zij in feite al. Wethouder Hoogland heeft daarstraks al de Klokkenslag en de Flintstraat genoemd, binnenstedelijke locaties die geschikt zijn voor met name seniorenhuisvesting. Uitbreidingslocaties zijn dat over het algemeen veel minder, maar ook te dien aanzien is de gemeente met de corporaties bezig om te zien of daar op dezelfde wijze kan worden geopereerd.

Er is voorts een vraag gesteld over het slopen van sociale huurwoningen en het vervangen daarvan in dezelfde sector en in hetzelfde dorp. Daarop is te zeggen dat het vigerend woningbeleid, vastgelegd in het Woonplan 2020, is dat woningen die in bijvoorbeeld de buitendorpen worden gesloopt, in hetzelfde dorp worden teruggebouwd.

De heer Meijering heeft het gehad over slechts 14% woningbouw in de huursector en 86% in de koopsector. De verhoudingen liggen inderdaad heel anders dan in het verleden, maar de cijfers van de heer Meijering kloppen niet: het is 27% huur en 73% koop. Desalniettemin is de verhouding nog heel scheef. Al aangegeven is dat de vraag naar huurwoningen op dit moment weer veel meer aan de orde is dan twee à drie jaar geleden. Daarop zal moeten worden ingespeeld, en daar doet het college ook z'n uiterste best voor.

De heer Thole doet het goed dat er toch weer meer in de huursector zal worden gebouwd. In dat opzicht is er helaas de laatste paar jaren helemaal niets gebeurd in de gemeente Emmen, terwijl er in die tijd in Assen nog wél huurwoningen gebouwd zijn.

Wethouder Brummel wijst erop dat dat een kwestie van markt is geweest. Bijvoorbeeld in de Rietlanden is geen huurwoning gebouwd, maar daar zat iedereen bij! De vraag was toen ook alleen maar naar koopwoningen.

De heer Thole herhaalt dat er in Assen nog wél in de huursector is gebouwd, zij het minder dan voorheen.

Wethouder Brummel heeft het niet over Assen, maar over Emmen! Aan beslissingen die in het verleden zijn genomen valt nu niets meer te veranderen.

Er is verder gevraagd naar de nota Evenementenbeleid. Op dit moment is het plan van aanpak voor de opstelling van die nota gereed en binnenkort wordt met de uitvoering begonnen. Deze zal uit twee delen bestaan: een meer algemeen deel met een analyse betreffende de vraag in hoeverre het huidige instrumentarium een bijdrage levert aan de doelstellingen van de raad, onder andere vast te leggen in de Strategienota en dergelijke, en een uitvoeringsgedeelte. Het college hoopt dat in februari 2004 de C-discussie over het eerste deel in de commissie kan plaatsvinden.

Met betrekking tot het onderwerp welzijn is door de fracties van de ChristenUnie en GroenLinks een vraag gesteld over de inloopvoorziening voor dak- en thuislozen. Te lezen was dat het college onlangs een notitie is gepasseerd waarin wordt gepleit voor een laagdrempelige inloopvoorziening, voorlopig als pilotproject omdat nog niet bekend is of die inderdaad in de behoefte voorziet die velen veronderstellen. Op dit moment is het zo dat het aantal echte dak- en thuislozen, dus mensen die nergens onderdak hebben, volgens de verschillende instanties waarmee de gemeente contacten heeft ongeveer vijf is. Overigens is het niet zo dat deze mensen geen onderdak kunnen krijgen, want er zijn instanties waar zij terecht kunnen, zoals het Leger des Heils. Kennelijk kiezen deze mensen er zelf voor daarvan geen gebruik te maken omdat zij de regelgeving waaraan zij worden onderworpen van de hand wijzen. Hoe dan ook, het is niet nodig dat men op straat vertoeft. Er zijn zo'n 30 dak- en thuislozen die wel elke nacht onderdak hebben. Zij hebben een uitkering en zijn bij de gemeente bekend. Wel denkt het college dat het probleem in verband met de recessie waarschijnlijk wat zal gaan toenemen. Dat is een onplezierige ontwikkeling, maar de realiteit gebiedt dit onder ogen te zien. In elk geval heeft het college ervoor gekozen te bezien of een inloopvoorziening kan worden gerealiseerd, ervan uitgaande dat die in een behoefte voorziet.

Het volgende onderwerp waarop spreker wil ingaan is huiselijk geweld, waarover door de fractie van Leefbaar Emmen een vraag is gesteld. Het is betreurenswaardig dat een dergelijk fenomeen moet worden benoemd, maar het is helaas niet anders. Hij is zeer geschrokken van de cijfers hieromtrent: in één op de negen Nederlandse gezinnen vindt huiselijk geweld plaats. Het college is ervan overtuigd dat er in dit opzicht het nodige zal moeten worden gedaan. Emmen maakt deel uit van een project van allerlei instanties die zich helaas moeten bezighouden met dit probleem: regiopolitie, algemeen maatschappelijk werk, forensische psychiatrie, slachtofferopvang, vrouwenopvang. Emmen heeft daarin een coördinerende functie in Drenthe. In het verband van het netwerk Veilig Drenthe wordt getracht aan dit probleem het hoofd te bieden. Huiselijk geweld op zich kan natuurlijk niet worden voorkómen, maar het is te hopen dat dit door voorlichting en allerlei andere activiteiten dat enigszins het hoofd kan worden geboden, want wat er gebeurt is triest.

Door de DOP-fractie is een vraag gesteld over de start van het loket zorg en welzijn. Daaraan wordt voortvarend gewerkt. Het loket zal worden ingebouwd in de publieksdienst. Hopelijk zal het per 1 januari aanstaande z'n eerste vorm krijgen. Via een groeiemodel zal het verder worden uitgebouwd.

De fractie van Leefbaar Emmen heeft gevraagd of WVG-aanvragen binnen acht weken kunnen worden afgehandeld. In 72% van de gevallen gebeurt dat; in gevallen waarin dat niet lukt, is dat te wijten aan het feit dat de doorlooptijd bij de GGD niet wordt gehaald. Er kan op worden aangedrongen die tijd terug te brengen, maar daar heeft de gemeente geen invloed op.

Tot slot de status van het WVG-protocol, waarnaar de ONE-fractie heeft gevraagd. Dat is door de raad vastgesteld, na uitvoerige discussie. Met het protocol wordt omgegaan zoals met elkaar is vastgesteld: een advies, geen bindende regelgeving. Op dit moment loopt er bij de Centrale Raad van Beroep een procedure die vanuit Emmen is ingezet. Het college

hoopt daarop eind november een uitspraak te krijgen. Die uitspraak zal belangrijk zijn, niet alleen voor Emmen, maar ook voor andere gemeenten.

Wethouder Holman verwijst naar hetgeen wethouder Kuper reeds heeft gezegd over het accommodatiebeleid en de € 1,5 miljoen voor de vorming van een fonds. Het gaat hierbij met name om accommodaties in de sfeer van welzijn, sport en voor een deel ook onderwijs. Binnenkort komt er een nota over het accommodatiebeleid in het college aan de orde, waarna deze ook snel bij de raad terecht zal komen. Bij dit beleid zal natuurlijk worden bekeken hoe de middelen zouden kunnen worden ingezet. Zoals bekend, is er ten aanzien van met name sport- en welzijnsaccommodaties een aantal problemen. De bedoeling is die in eerste aanleg op te lossen en op langere termijn wat ruimte te scheppen voor de toekomst.

De heer Ensink informeert hoe zich dit verhoudt tot het op te stellen Structuurplan.

Wethouder Holman antwoordt dat de Sportnota, de Accommodatienota en de Cultuurnota alle moeten passen in het Structuurplan. Voor zover hij het nu kan overzien staat een en ander niet op gespannen voet met het Structuurplan. Overigens bepaalt de raad dit mede.

Vervolgens Alcides, waarover een aantal fracties zorg hebben uitgesproken. Zorg heeft het college natuurlijk ook. Het was ervan uitgegaan dat er per 8 september een contract met Alcides zou zijn. De raad wordt regelmatig op de hoogte gehouden van de perikelen. Als het goed is, heeft de raad d.d. 4 november nog een brief ontvangen waarin de heer Sturkenboom erop wordt gewezen dat de afspraak is dat per 1 december besluitvorming zal plaatsvinden. Het college gaat daar nog steeds van uit. In het college staat dit punt elke week op de agenda om hierop scherp te blijven.

De heer Van Hees meent dat 'elke week op de agenda' het college ook een keer te dol moet worden. Alle perikelen in aanmerking nemend, kun je je zo langzamerhand afvragen waarvoor Alcides Emmen nodig heeft gehad. Het kan toch niet zo zijn dat Emmen aan het lijntje wordt gehouden. Het moet een keer afgelopen zijn en dus moet het college een keer een vuist moet maken. De fractie begint zich af te vragen waarom er nog steeds geen contract is.

Wethouder Holman zegt dat niet voor niets nog een brief is gestuurd. Daarin is aangegeven dat voor Emmen 1 december zo ongeveer de 'deadline' is. Voor het geval die datum niet wordt gehaald, is het college reeds aan het bekijken welke alternatieven er zijn om zelf snel te kunnen komen tot uitvoering van het welzijnswerk. Hiermee is tevens een antwoord gegeven op de vraag van de DOP-fractie, namelijk of er alternatieve zijn in geval het mis gaat. Doet zich dat voor, dan zullen er zeker alternatieven zijn, want het zou voor het welzijnswerk niet goed zijn als er 1 december geen contract ligt en er dan niet meer gewerkt zou kunnen worden. Er zal in elk geval moeten worden doorgegaan met het welzijnswerk, op dezelfde voet als thans. Een voorwaarde daarbij is wel dat de gemeente dan ook een ontbinding krijgt met Alcides Amsterdam.

De heer Schoo herinnert eraan dat de wethouder heeft toegezegd in december met de commissie nog een discussie te zullen aangaan over de kwestie 'B.V. of stichting?'. Blijft die toezegging overeind staan?

Wethouder Holman zegt dat dit ook in de brief is vermeld. Hij heeft eerder gemeld dat er uit Amsterdam bericht was gekomen dat in plaats van de stichtingsvorm, waarop eerst werd afgekoerst, werd gedacht aan een B.V. of een N.V. Inmiddels is men weer terug bij de stichtingsvorm. Hierover bestaat dus ook onzekerheid. Hij wil zeker nog met de commissie spreken op het moment dat er duidelijkheid is over de vorm die het beste is voor het welzijnswork in Emmen.

De vice-voorzitter heeft begrepen dat er morgen een brief bij de raadsleden ligt.

De heer Van Hees vraagt of Alcides op de hoogte is van de 'escapes' die het college eventueel in petto heeft.

Wethouder Holman antwoordt dat Alcides Emmen daar inderdaad van op de hoogte is. Men staat daar ook achter, mede gezien de personele gevolgen als er zaken mis zouden lopen.

De heer Van Hees informeert of de wethouder met betrekking tot eventuele alternatieven een tipje van de sluier kan oplichten.

Wethouder Holman kan dat op dit moment niet. Zij worden momenteel uitgewerkt, samen met het bureau Hordijk & Hordijk, en hij heeft er thans onvoldoende zicht op. Als de raad er vóór donderdag aanstaande meer over wil weten, wil hij evenwel bekijken of er iets naders over te melden valt.

De heer Van Hees zou dat zeer op prijs stellen.

De heer Hoekstra vraagt aandacht voor een aspect van de zaak-Alcides dat tot nu toe niet aan de orde is geweest: de inhoudelijke afspraken. Als hij het zich goed herinnert, zou daarover vóór 1 januari ook helderheid moeten komen. De vraag is derhalve hoe het eigenlijk staat met de inhoudelijke afspraken.

Wethouder Holman antwoordt dat aan inhoudelijke afspraken gewoon wordt doorgewerkt in het kader van de raamcontracten. Immers, ook als niet wordt doorgegaan met Alcides zijn de raamcontracten gewoon nodig.

De D66-fractie heeft het gehad over het tevredenheidsonderzoek met betrekking tot Alcides. Spreker heeft hieromtrent reeds een toezegging gedaan. Dit onderzoek zal deel uitmaken van het proces dat nu loopt en zal dus zeker worden uitgevoerd zoals met elkaar is afgesproken.

Wat de toekomst van Stichting Zes betreft: vóór 1 januari wil het college daarover duidelijkheid hebben. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan een voorstel om te komen tot samenwerking tussen wat nu Alcides is en Stichting Zes. Spreker gaat er op dit ogenblik van uit dat het vóór 1 december met Alcides zal lukken en dat er vóór 1 januari duidelijkheid is over de vraag hoe ten aanzien van Stichting Zes verder wordt gegaan.

De heer Van Hees informeert of het dan gaat over een fusie, c.q. een overgang van Stichting Zes naar Alcides.

Wethouder Holman denkt aan een vergaande samenwerking, dus in eerste aanleg niet aan een fusie. Er zijn voorstellen voorgelegd waarnaar moet worden gekeken: een volledige fusie of een vergaande samenwerking. Het college denkt voor de laatste mogelijkheid de handen op elkaar te kunnen krijgen, (nog) niet voor de eerste, alhoewel: als het ene niet lukt, zal men haast wel naar het andere toe moeten. In elk geval wil het college Stichting Zes de ruimte geven om hierover na te denken.

Zowel de PvdA-fractie als de CDA-fractie heeft gevraagd naar de taakstelling van € 175.000,- op maatschappelijk en cultureel werk. Het gaat evenwel niet alleen om deze twee sectoren, maar om het hele scala van werkzaamheden op de afdeling welzijn. Naar de manier waarop het college deze taakstelling gestalte wil geven, zal in 2004 een onderzoek worden gedaan. Men zal ook hebben gezien dat de taakstelling pas wordt ingevuld in 2005. Hetzelfde geldt in feite eveneens voor het subsidiebeleid. Wat dit betreft kan worden gerefereerd aan iets wat in de raad al een paar keer is aangegeven, namelijk dat men redelijk gecharmeerd is van het model-Tilburg. Dat zou uitgangspunt kunnen zijn voor het opstellen van een nieuw subsidiebeleid. Daarbij zou kunnen worden uitgegaan van de nuloptie, om vervolgens te bezien welke subsidies nog noodzakelijk zijn en welke zouden kunnen vervallen. De hele lijst beijkend, kan worden vastgesteld dat er best subsidies op staan bij de noodzaak waarvan vraagtekens kunnen worden geplaatst.

De heer Van Hees zegt dat de nuloptie waarover de wethouder spreekt haaks staat op het voorstel van de PvdA-fractie. Betekent dit dat de wethouder aanvaarding van dat voorstel ontraadt?

Wethouder Holman antwoordt dat dit op dit moment inderdaad wordt gedaan. Het college heeft ruimte nodig om te bekijken hoe het subsidiebeleid van de gemeente gestalte moet worden gegeven. Daar wordt thans onderzoek naar gedaan. Weliswaar doet de afdeling welzijn dat, maar het gaat om alle sectoren waarin subsidies worden gegeven. Tijd om alles uit te zoeken is gewoon nodig, reden waarom het college een en ander pas in 2005 wil invullen. In de tussentijd zal moeten blijken welke mogelijkheden er in dezen zijn. Spreker meent dat dit ook wel past binnen het amendement van de PvdA-fractie (A7), want ook dat gaat uit van het nu niet invullen van de bezuiniging op dit terrein. Naar de mening van het college zou het wél invullen ervan voor 2005 een goede oplossing kunnen zijn, maar onderzoek zal moeten uitwijzen of inderdaad tot bedragen als genoemd kan worden gekomen.

De heer Arends vraagt zich af of het amendement voor het college wel helder is. Het zou erop uit kunnen draaien dat er op bedoeld terrein niet gekort wordt. Wat weerhoudt het college ervan het één te doen en het ander niet na te laten? Hij zal hierop evenwel in tweede termijn terugkomen.

Wethouder Holman gaat vervolgens in op de vraag van de CDA-fractie wanneer de notitie Mondiaal beleid aan de raad

zal worden aangeboden. In december komt er een notitie in het college. Daarin zal worden ingegaan op de vraag hoe aan dit beleid invulling zou kunnen worden gegeven. Hij gaat ervan uit dat de notitie in januari in commissie en raad kan worden behandeld.

De fractie van de ChristenUnie heeft bij amendement een eenmalige bijdrage aan Op 't Stee voorgesteld (A4), maar volgens spreker wordt die bijdrage haast structureel, want het is nu voor het derde jaar dat deze wordt voorgesteld.

De heer Van Hoffen blijft een bijdrage voorstellen totdat de wetgever wat aan het probleem gedaan heeft.

Wethouder Holman wijst op het gemeentelijk beleid op dit vlak. Tot nu toe is dat nog door niemand ter discussie gesteld, en dus is dit voor het college nog steeds uitgangspunt. Derhalve ontraadt het op dit moment aanvaarding van dit amendement. Het college is nog steeds van mening dat in dezen beleid in 'Den Haag' moet worden gemaakt, niet op gemeentelijk niveau.

Het college is voorts druk bezig met het uitwerken van een vrijwilligersbeleid. Als het goed is, heeft de raad ook daarover een brief d.d. 5 november ontvangen. Daarin geeft het college aan hoe het denkt dit beleid te benaderen. Het college streeft ernaar dat vóór de zomervakantie met elkaar een definitief oordeel kan worden geveld. Spreker stelt zich voor dat op dit onderwerp voordien nog in een C-discussie wordt teruggekomen.

Tussendoor maakt spreker de opmerking het signaal te hebben gekregen dat de in zijn betoog genoemde brieven nog niet aan de raad zijn verstrekt. Dat is heel vervelend, want de brieven zijn wel degelijk richting de raad gegaan.

Door de D66-fractie is gevraagd naar de digitale trapveldjes. Zoals bekend, zou dit project eind 2003 ten einde komen. Het ministerie heeft in diens wijsheid besloten in elk geval voor 2004 als overgangsjaar nog middelen beschikbaar te stellen. In dat jaar zal de balans worden opgemaakt en worden bezien hoe ná 2004 verder kan worden gegaan, c.q. of hiervoor middelen beschikbaar moeten komen.

Naar de wachtlijsten bij het maatschappelijk werk heeft de fractie van Leefbaar Emmen gevraagd. De laatste informatie van Alcides en Stichting Zes is dat de wachtlijsten geheel zijn weggewerkt. Dat is mede mogelijk geworden door de eigen inzet van Alcides en Stichting Zes, alsmede door een extra inzet van de Borst-gelden. Op dit moment staat de teller op nul.

De opmerking van de fractie van GroenLinks dat Emmen geen beleid heeft met betrekking tot dierenwelzijn is niet correct. Er is wel degelijk een beleid. De heer Dijkgraaf moet op de afdeling welzijn maar eens vragen hoe het met het dierenwelzijn zit. Of de katers zo blij zullen zijn met het beleid dat de heer Dijkgraaf voor staat, is de vraag!

De heer Dijkgraaf informeert of het dan gaat om dierenwelzijn op de afdeling zelf, of om dierenwelzijn in brede zin.

Wethouder Holman weet dat niet. Hij ziet er af en toe wel katers lopen, en volgens hem zijn die niet zo blij met het voorstel van de heer Dijkgraaf!

De fractie van Leefbaar Emmen stelde geen bedragen te hebben kunnen vinden met betrekking tot de structurele tekorten bij de reiniging. Die zijn echter wél te vinden. De fractie moet hiervoor kijken naar de afvalstoffenheffing, waarin ze zijn verwerkt. Als de fractie het stuk over het overlaadstation had gelezen, had zij kunnen weten dat voor 2004 de problematiek reeds verwerkt is in de afvalstoffenheffing.

De ONE-fractie verwijst wat dit betreft naar een verhoging van 5%. Spreker weet niet hoe zij daarbij komt, want dit is niet correct. Als men de getallen vergelijkt, ziet men dat er voor de eenpersoonshuishoudens sprake is van een verhoging van 2,68% en voor de meerpersoonshuishoudens van 2,26%. Het verschil zou erin kunnen zitten dat de gemeentelijke berekening per aansluiting is en dat de heer Meijering uitgaat van een verhoging per persoon. In vergelijking met voorgaande jaren betreft het nu een minimale verhoging waarin, zoals gezegd, reeds de problematiek inzake het overlaadstation is verwerkt.

De D66-fractie heeft gevraagd naar de discussie over windenergie. Spreker heeft van collega Hoogland begrepen dat wordt geprobeerd de discussie hierover in december of januari in de commissie te voeren. Dan zal het trouwens niet alleen over windenergie gaan, maar ook over andere duurzame energieontwikkelingen. Bezien moet worden wat voor Emmen qua duurzame energie de beste oplossing is: windenergie, biomassa of een andere mogelijkheid.

Naar de financiële voordelen van een samenwerking met Coevorden en Hoogeveen heeft de ONE-fractie geïnformeerd. Die zijn op dit moment nog niet helemaal in beeld. De eerste berekeningen zijn niet negatief. Binnenkort zal de drie raden de vraag worden voorgelegd of in deze richting al dan niet verder moet worden gegaan. Naar sprekers inschatting levert een samenwerking nogal wat synergievoordelen op, zodat hij zich zou kunnen voorstellen dat op de vraag positief wordt gereageerd.

De heer Ensink vraagt wat 'binnenkort' is.

Wethouder Holman antwoordt dat hierbij moet worden gedacht aan januari/februari.

De fractie van GroenLinks constateert dat het milieu schijnbaar 'uit' is, doch dat is niet helemaal waar. De afdeling milieu probeert met alle beschikbare personele en financiële middelen een milieubeleid te ontwikkelen. In de commissie is al aangegeven dat dit niet altijd meevalt, maar dat men toch z'n uiterste best doet.

De heer Dijkgraaf heeft aangekondigd een aantal moties te zullen indienen, maar in diens bijdrage is ook te zien dat deze eerst wil weten wat de collega-raadsleden daarvan vinden. Spreker zou de reactie van andere fracties willen horen alvorens daarop zelf te reageren. Dat zou hij ook willen doen met het verhaal over diftar, aangezien te dien aanzien in het verleden door de raad een keuze is gemaakt. Die wijkt nogal af van datgene wat de heer Dijkgraaf wil. Spreker heeft nog niet gehoord dat een meerderheid van de raad een andere kant op wil.

Wethouder Jumelet begint aan zijn maidenspeech in de raad.

Hij wil proberen aan de hand van vier thema's de vragen be-

treffende zijn portefeuille te beantwoorden, allereerst het thema gezondheidszorg en vervolgens de thema's groen, sport en kunst en cultuur.

Het gaat bij deze begrotingsbehandeling om het maken van belangrijke keuzes. Meten is weten, is een uitspraak die heel waar is. Spreker heeft ook een keer gehoord dat kiezen verliezen is, maar daarmee is hij het niet helemaal eens.

De heer Ensink corrigeert: niét kiezen is verliezen!

Wethouder Jumelet is van mening dat men, als men iets kiest, iets anders niét kiest.

De vice-voorzitter wijst de heer Ensink erop dat het niet gebruikelijk is in een maidenspeech te interrumperen!

Wethouder Jumelet wilde nog zeggen dat men ook positieve keuzes kan maken.

Met betrekking tot het thema gezondheidszorg reageert hij allereerst op het CDA-amendement over een hospice (A2). Het college deelt de opvatting dat een hospice een uitstekende aanvulling is op de reeds bestaande voorzieningen. Het amendement voorziet in het uittrekken van € 25.000,-. Het college vindt dit een goed plan en zal zich dan ook niet verzetten tegen dit amendement. Uiteraard is het van belang de financiën in het oog te houden en rekening te houden met de ruimtelijke ordening. Spreker dunkt dat daarover nog gesproken zal moeten worden om er duidelijkheid over te verkrijgen.

In het kader van jeugd en veiligheid is door de fractie van Leefbaar Emmen gepleit voor een vermindering van het gebruik van alcohol onder jongeren. Momenteel wordt te dien aanzien een onderzoek verricht door de GGD. Het resultaat daarvan zal uiteraard aan de raad worden gemeld om hieromtrent duidelijkheid te verschaffen.

Het volgende thema is groen, waarover door diverse fracties het een en ander is gezegd. Allereerst een reactie op de vraag hoe het onderhoud van openbaar groen in de toekomst wordt georganiseerd. Hieromtrent is door de CDA-fractie een amendement ingediend, neerkomend op het schrappen van de taakstelling van € 277.000,- (A1). Wat het toekomstig onderhoud betreft: onlangs is de uitslag bekend geworden van Entente Florade, een groencompetitie. Daaruit is naar voren gekomen dat het groen in de kern Emmen er goed bij staat, sober en doelmatig, zo wordt het getypeerd. Wel is geconstateerd dat de gemeente nog wel wat moet doen aan beleid. In het organisatieontwikkelingstraject worden nu stappen gezet om zaken ten aanzien van groen en grijs te regelen. Het gaat hierbij om het dienstgerichtsbeheer. In dat kader zullen er besluiten moeten worden genomen. Op dit moment is het zó geregeld dat er sprake is van 1/3, 1/3, 1/3, wat betekent dat het groenonderhoud verschillend wordt uitgevoerd. Nog bekeken zal worden hoe een en ander het beste kan worden geregeld. In elk geval moet het toekomstig onderhoud van openbaar groen gewaarborgd zijn. Het amendement is sympathiek, maar spreker heeft begrepen dat de dekking wel wat moeilijk ligt. Daarnaast zal dus nog moeten worden gekeken.

Door de fractie van D66 is de slijmalg genoemd. Het bureau Witteveen & Bos zal medio 2004 het resultaat van diens onderzoek presenteren, een onderzoek dat in opdracht van

de gemeente plaatsvindt en dat voor 50% mede wordt gefinancierd door het waterschap Velt en Vecht. In december 2003 vindt een tussenevaluatie plaats. Als het goed is, zal snel duidelijkheid komen over de vraag hoe het met de slijmalg zit. Overigens: kijkend naar Parc Sandur en de Rietplan lijkt het probleem zichzelf op te lossen doordat er weinig water meer is! Hoe dan ook, hopelijk zal men er snel meer over weten.

De fractie van GroenLinks heeft aangekondigd eventueel een motie te zullen indienen omtrent een bomenverordening. Het is een juiste constatering dat heel goed moet worden omgaan met bomen. Zij vormen een belangrijk onderdeel van de groenstructuur van Emmen en daarvoor zal oog moeten zijn. Spreker kan op dit moment zeggen dat daaraan in de Groenvisie ook aandacht wordt besteed. Of er dus nog een motie nodig is, is de vraag.

De ONE-fractie heeft gesteld dat er minder geld voor groen beschikbaar is terwijl er meer oppervlakte is en dat dit ten koste moet gaan van iets. Zij heeft gevraagd of het college kan aangeven op welke wijze het onderhoudsniveau kan worden gehandhaafd op het huidige niveau. De toename van de oppervlakte van het openbaar groen heeft te maken met de uitbreiding van het bebouwde gebied van Emmen. Naarmate er meer wordt gebouwd, is er ook sprake van meer openbaar groen. Daarop moet goed worden gelet, maar spreker zou zich ook kunnen voorstellen dat een onderscheid gemaakt gaat worden in onderhoudsniveau. Nu wordt geprobeerd alles op één niveau te handhaven, doch voorstelbaar is dat wordt uitgegaan van verschillende onderhoudsniveaus per gebied, dus wordt gekomen tot een differentiatie. Dat is misschien een oplossing om het kwaliteitsniveau in stand te houden. Hierbij zou kunnen worden gedacht aan de beplantingskeus, die het mogelijk maakt het groen kwalitatief goed te beheren en tegelijkertijd het nieuwe te onderhouden. Een opmerking van de ONE-fractie was ook dat, om de taakstelling in te vullen, het een overweging waard is het onderhoud van openbaar groen geheel uit te besteden middels openbare inschrijving, aangezien dit een behoorlijk voordeel zou kunnen opleveren. Privatisering lijkt altijd heel voordelig en het zou ook best zo kunnen zijn, maar het college hecht toch aan een band tussen gemeente en het openbaar groen en aan het schoon, heel en veilig laten zijn van de openbare omgeving. Als de heer Meijering goede voorbeelden van elders kent, wil het college die graag van hem horen. Het voorbeeld dat het college kent betreft de gemeente Arnhem: zij heeft het onderhoud van groen geprivatiseerd en is later geconfronteerd met achterstanden. Dat is een voorbeeld van juist de tegenovergestelde situatie.

Terecht is gevraagd wanneer de Sportnota nu eens komt. Het antwoord luidt: begin volgend jaar. De nota is er inmiddels wel, maar er zijn een paar oplegnotities bij gekomen. Presentatie aan de raad zal in elk geval heel snel zijn.

Ten aanzien van de sporthal Klazienaveen gaat het in de begroting om een uitstel met een jaar. De reden heeft simpel te maken met de financiën. Gevraagd is of er is gecommuniceerd met de betrokken partijen, en naar spreker heeft begrepen is dat gebeurd op een bijeenkomst. Dit zal binnenkort nog schriftelijk moeten gebeuren. Of de zaalsportverenigingen het daarmee eens zijn, zal moeten blijken, maar het is de verantwoordelijkheid van het college hieromtrent een beslissing te nemen. Het is de bedoeling binnenkort te komen met

een voorstel om een programma van eisen voor de te bouwen hal op te stellen.

Wat een Flightpark aan de Pottendijk betreft: spreker heeft zich in de weken van zijn wethouderschap beziggehouden met de Pottendijk in het algemeen, dus niet alleen met een Flightpark. Het sportcentrum Pottendijk is geen gemeentelijk eigendom. Inmiddels zijn er al meerdere bedrijven aan de gang. Te denken is aan de kartbaan, de schietbaan en de motorclub. Er is verder nog een aantal belangstellenden, zoals Thedinga en de Grontmij, die ter plaatse zelf een stuk grond in bezit heeft. Er is gesproken met een aantal deelnemers en geconstateerd dat vanwege de veelheid van clubs heel snel moet worden gekeken naar een totaalvisie voor dit gebied. Het gaat immers niet alleen om sport, maar ook om geluidsproblematiek, parkeerproblematiek, illegale opstallen, infrastructuur, laagvliegzones, ontgrondingsproblematiek, verblijfsrecreatie, woon- en horecafuncties etc. De raad zal dus begrijpen dat dit de sport overstijgt en dat zo snel mogelijk moet worden gekomen met een totaalvisie. Naar verwachting zal het college het voorstel aan de raad doen waarin de problematiek aan de Pottendijk aan de orde wordt gesteld en te dien aanzien een traject wordt geïnitieerd. Het verzoek betreffende het vliegen ter plaatse zal in elk geval onderdeel uitmaken van een totaalplan voor de Pottendijk.

Vervolgens een reactie op de vragen over het buitenbad Aquarena, waaraan spreker het buitenbad in Klazienaveen wil toevoegen. In 1993 heeft de raad besloten de beide buitenbaden te sluiten omdat door de aanscherping van de wet de baden ingrijpend dienden te worden aangepast, iets waarmee grote investeringen zouden zijn gemoeid. De redenering was destijds: er is in elk geval gelegenheid om te zwemmen in de binnenbaden. Nu is er een actiecomité dat probeert het buitenbad bij Aquarena heropend te krijgen. Het is op zich een sympathieke gedachte. Door het instellen van een onderzoek, waar in de ChristenUnie-motie om wordt gevraagd (M2), zouden evenwel verwachtingen worden gewekt. Gezien de inspanning van het college om de bestaande voorzieningen te handhaven, wil het dat niet doen. Onder gelijke omstandigheden van destijds moet worden geconstateerd dat het een probleem is het buitenbad van Aquarena te heropenen. Hetzelfde geldt voor het buitenbad in Klazienaveen. Dit afzettend tegen de huidige problematiek en de handhaving van bestaande voorzieningen moet men reëel zijn, of de raad zou met allerlei andere ideeën moeten komen. Het college raadt aanvaarding van de motie af.

De fractie van Leefbaar Emmen heeft gevraagd wat het college doet om cultuur en sport betaalbaar te houden voor de jeugd. In antwoord daarop zijn onder andere te noemen: het toekennen van jeugdsportsubsidie en subsidie voor zaalhuur voor wedstrijden van jeugd. Er is verder al gerefereerd aan het feit dat de sporttarieven de laatste jaren niet zijn verhoogd.

Een vraag van de GroenLinks-fractie is of het college bereid is bij de BVO aan te dringen op activiteiten op het gebied van maatschappelijk ondernemen en breedtesport van de grond te tillen. Het is een sympathieke gedachte. Zoals reeds aangegeven, vinden er reeds activiteiten plaats ten behoeve van het kampioenschap jeugdvoetbal in 2005. Dat klinkt weliswaar als een eenmalige activiteit, maar er zijn verschillende randactiviteiten. Spreker denkt dat die 'side events' ook wel enig vervolg kunnen krijgen in de vorm van activiteiten met

andere steden, breedtesportactiviteiten etc. Hem dunkt dat die maatschappelijk best eveneens een functie kunnen hebben en dat het kampioenschap in 2005 dus een bredere uitstraling kan uitgaan.

Gesteld is dat sport belangrijk is en moet worden gestimuleerd, iets waarmee iedereen het eens zal zijn, en dat derden daarbij betrokken moeten worden, zoals scholen en het bedrijfsleven < 'Bartje in beweging' is daar een voorbeeld van >, alsmede wijk- en buurtverenigingen om de Emmense bevolking tot sporten te stimuleren. Het college zal dit zeker breed aanmoedigen. Rapporten hebben laten zien dat sporten in Emmen best nog wel enige stimulering verdient, en daar zal het college z'n best voor doen.

In relatie tot sport heeft de PvdA-fractie iets over leefbaarheid en veiligheid gezegd. Het zijn zaken die zeker eveneens de aandacht behoeven. Als jongeren de gelegenheid krijgen om te sporten, zullen zij zich minder met allerlei andere zaken bezighouden. Ook in die zin vervult sport een belangrijke functie in de gemeente.

De VVD-fractie heeft met betrekking tot topsport een amendement ingediend (A16). Spreker stelt voor dit aan te houden tot de Sportnota wordt behandeld.

De fractie van Burgerbelangen Gemeente Emmen heeft opgemerkt dat de sporthal in Klazienaveen in de financiële begroting ontbreekt. Omdat de bouw van een nieuwe sporthal een jaar is uitgesteld, spreekt het vanzelf dat deze wordt opgenomen in de begroting 2005.

Door de BGE-fractie is gevraagd wat het uitstellen van nieuwbouw betekent voor het opknappen van de huidige sporthal. Spreker kan toezeggen dat het noodzakelijkste onderhoud zal worden uitgevoerd. Verder kan worden gezegd dat het opschuiven van nieuwbouw van de sporthal in Klazienaveen geen rechtstreekse gevolgen heeft voor de exploitatie.

Voorts kan worden gezegd dat de accommodatieproblematiek is meegenomen in de integrale notitie Accommodatiebeleid, die nu in concept gereed is. Uitgangspunt is in elk geval: handhaving van het huidige areaal aan voorzieningen. Als voorschot op de te voeren discussie is te zeggen dat bij noodzakelijk her- of nieuwbouw zal worden bezien of clustering van voorzieningen mogelijk is.

Tot slot gaat spreker in op het portefeuilleonderdeel kunst en cultuur.

Met betrekking tot het theater zullen collega-wethouders tot en met 18 december woordvoerder zijn. Spreker veronderstelt dat de gestelde vragen zullen worden beantwoord in de bijeenkomsten die betrekking hebben op het stadstheater.

Aan de ONE-fractie kan worden medegedeeld dat de brandweer aan CQ een tijdelijke ingebruikgevingsvergunning heeft verleend. Er zijn bij CQ inderdaad problemen, vooral vanwege het ontbreken van vlucht- c.q. brandtrappen. Het college heeft CQ gemeld voor het realiseren daarvan niet op voorhand middelen beschikbaar te stellen. Spreker stelt zich evenwel voor dat een en ander in de peiling gehouden blijft worden. Bij CQ gaat het verder om geluidsproblemen. Daarover zal het college met CQ in gesprek gaan.

Ook de nota Kunst en Cultuur zal binnen afzienbare tijd verschijnen. Recent heeft spreker een bijzondere bijeenkomst bijgewoond: daarop is de aardige gedichtenbundel 'Bezweering van Willem Koopmans' gepresenteerd. Hij heeft die avond beloofd er vanavond iets uit te zullen citeren en wil dat

bij dezen doen. Bij kunst en cultuur is de gedachte weleens dat er geen of te weinig geld voor is; kiezen is dan toch verliezen! In het gedicht 'Vluchtweg' is niettemin toch aardig wat te vinden. Hij wil met het oog op de tijd niet het hele gedicht voorlezen en zich beperken tot het volgende:

*Muziek en poëzie
Zij voeren naar de bron
waarvan de oude kracht
niet is vergaan
voor schoonheid is nog plaats
onder de zon.*

Spreker weet wel dat met kunst en cultuur veel geld is gemoeid, maar ook dat zij niet per definitie afhankelijk zijn van geld.

De vice-voorzitter feliciteert wethouder Jumelet met diens maidenspeech.

De burgemeester zal op drie onderdelen van zijn portefeuille ingaan: promotie, veiligheid en bestuurlijke vernieuwing.

Wat de promotie betreft: de laatste hand wordt thans gelegd aan een coporate communicatie- en promotieplan. Dit zal naar verwachting vóór het einde van het jaar door het college worden besproken en begin volgend jaar worden aangeboden aan de raad. Hij stelt zich voor dat hieraan eerst een C-discussie wordt gewijd. De middelen die met VVD-voorstel verleden jaar beschikbaar zijn gesteld, zullen daarbij worden betrokken. Het is ook zeker de bedoeling dit verhaal wat verder te trekken. Om een tipje van de sluier op te lichten: het college wil 2004 vooral benutten om een degelijk plan voor de langere termijn in elkaar te timmeren. Dat plan zal in 2005 van de grond moeten komen, waarbij het college wil aanhaken bij het gereed komen van de A37. Ook het Stedelijk Netwerk Zuid-Drenthe heeft dit als een concreet project in beeld. Tezamen met de provincie Drenthe, de Landskreis Emsland en de stad Lingen wordt getracht een imagocampagne gestalte te geven, naast hetgeen de gemeente Emmen zelf gaat doen. Daarbij zal worden aangehaakt bij bijvoorbeeld het Wereldkampioenschap Jeugdvoetbal. In elk geval is het de bedoeling Emmen met een aantal zaken wat steviger neer te zetten. Daarbij zal samenwerking met ondernemers en bijvoorbeeld het Noorderdierenpark zeker niet worden geschuwd, integendeel. Binnen het college vindt uiteraard afstemming plaats aangezien hierbij meerdere portefeuillehouders betrokken zijn.

De heer Meijering heeft gevraagd of Emmen wil meedoen aan de Open Gemeentedag. Spreker heeft daar in een paar gemeenten ervaring mee opgedaan en vraagt zich af of op die manier de burgers echt worden bereikt. Hij stelt zich voor deze en andere suggesties aan de orde te stellen bij de bespreking van het communicatie- en promotieplan. Hem dunkt dat er dan meer ideeën zullen zijn voor contacten richting burgers. Hij stelt zich voor dan te toetsen welke beelden er bij burgers leven en die voor zover mogelijk te corrigeren.

De heer Meijering raadt de burgemeester aan eens contact op te nemen met diens collega van Assen, alwaar onlangs een Gemeentedag is gehouden, om ervaringen uit te wisselen.

De burgemeester heeft in twee vorige gemeente zelf ook ervaring opgedaan en zegt niet dat het niets is. Wat hem betreft kan hierover worden gesproken bij een gemeentelijk communicatieplan. De vraag moet zijns inziens zijn: wat beoog je en wat bereik je met een bepaalde inzet?

De raad krijgt binnenkort de uitkomst van het woonbelevingsonderzoek, die recentelijk beschikbaar is gekomen, toegezonden. Er blijkt uit dat de burgers van Emmen redelijk positief zijn over hun eigen woning, woonomgeving en wat dies meer zij. Hierbij kan tevens worden gerefereerd aan de uitkomst van een ander onderzoek, waarin de inwoners van Emmen als de gelukkigsten van de 25 grootste gemeenten worden gekarakteriseerd. Men kan de vraag stellen in hoeverre dit aan de gemeente ligt, maar feit is dat dit wel iets te maken heeft met vele zaken die burgers in hun woonomgeving tegenkomen. Spreker meent dat men dus zeker mag zeggen dat de producten van de gemeente indirect worden gewaardeerd. Niettemin onderschrijft hij dat er nog wel wat te verbeteren valt. Zijn beleving is evenwel dat de verbetering gaandeweg gestalte krijgt.

Over het portefeuilleonderdeel veiligheid de volgende opmerkingen.

Over veiligheid is enkele weken geleden uitgebreid gesproken in de commissie bestuur en middelen. Toen is gezamenlijk geconstateerd dat op tal van terreinen forse stappen voorwaarts worden gemaakt en dat dit niet een zaak is van de gemeente alléén maar ook van de politie, de Stichting Veiligheidszorg, woningcorporaties en welzijnsorganisatie. De brede aanpak moet beslist worden gecontinueerd. Veiligheid vergt niet alleen repressie, maar ook preventie om de veiligheid te bevorderen. Veiligheid heeft mede te maken met de wijze waarop wordt omgegaan met de openbare ruimte; grijs en groen zijn eveneens heel wezenlijke elementen van het veiligheidsgevoel. Het is belangrijk op de ingeslagen weg voort te gaan. De eerste stappen zijn gezet om te komen tot meer maatwerk richting wijken en dorpen. Dat kan nog beter en daaraan wordt dan ook gewerkt. Bezien moet worden hoe méér kan worden ingezet op andere zaken dan waarop tot nu toe de aandacht is gericht. Spreker duidt hierbij met name op handhaving, een onderwerp dat het komende jaar nadrukkelijk op de agenda komt. Bij handhaving denkt hij niet alleen aan regels op straat, maar ook aan bouw-, woon- en milieureggeving, gebruiksvergunningen enzovoort. Bezien zal moeten worden hoe te dien aanzien de stand van zaken is en wat kan worden gedaan met betrekking tot het verlenen van vergunningen, de controle en de naleving.

Een onderdeel is weliswaar de mogelijke inzet van de Stichting Veiligheidszorg. De inzet van bijzonder opsporingsambtenaren verwerpt spreker in principe niet, integendeel, maar hem dunkt dat wel even goed moet worden gekeken naar de consequenties. BOA's of HOA's zijn mensen die behalve dat zij een opleiding behoeven in dienst moeten zijn van de gemeente, omdat zij alleen maar bekeuringen kunnen uitdelen als zij een bepaalde positie hebben. Men moet zich dus realiseren dat het inzetten daarop consequenties heeft voor de financiën. Daarnaast zal eens goed moeten worden gekeken.

In relatie tot veiligheid op scholen heeft de heer Dijkgraaf de schoolagent gesuggereerd. Er zijn in Emmen inmiddels wijkagenten die elk een school voor voortgezet onderwijs hebben

geadopteerd. Daarnaast is er het schooladoptieproject (SAP), doch dat is in z'n laatste jaar, want de middelen ervoor zijn geëindigd. In het komend jaar zal moeten worden geëvalueerd of hiermee moet worden doorgaan; zo ja, dan zullen er ook middelen voor beschikbaar moeten worden gesteld.

Door de VVD-fractie is bij amendement voorgesteld € 100.000,- beschikbaar te stellen voor surveillance door de Stichting Veiligheid in de buitendorpen. Het college is terughoudend geweest ten aanzien van op tal van terreinen levende wensen voorstellen in te dienen, gezien de huidige financiële situatie. Als die anders was geweest, hadden van het college op vele terreinen voorstellen kunnen worden verwacht. Wanneer de raad na afweging van allerlei belangen tot de conclusie komt dat voor het onderdeel veiligheid meer gemeentelijke middelen beschikbaar moeten komen, wil spreker toch nog graag van gedachten wisselen over de vraag of het voorgestelde bedrag (€ 100.000,-) voor veiligheid in de buitendorpen moet worden ingezet. Spreker denkt dat met de kennis van de politiemonitor en het woonbelevingsonderzoek eens moet worden bezien waar met € 100.000,- in de gemeente het meeste effect is te bereiken. Dat zou voor een deel in de buitendorpen kunnen zijn, doch er zijn méér wensen op veiligheidsgebied, in welk verband het al genoemde schooladoptieplan is te noemen. Hij stelt derhalve voor de toedeling van deze gelden te koppelen aan het veiligheidsplan, ten aanzien waarvan de PvdA-fractie terecht veronderstelt dat het in 2004 aan de orde komt, om aan de hand van inhoudelijke informatie te bepalen waarop deze gelden dienen te worden ingezet.

De Stichting Veiligheidszorg is voor de gemeente een belangrijke partner en het college heeft daar bijzonder veel waardering voor. Zij is op een goede, creatieve manier bezig met het invullen van haar positie en speelt een belangrijke rol bij het streven om een deel van de WIW/ID-banen structureel te maken. Spreker sluit niet uit dat het college in dat kader nog bij de raad terug komt om te bezien welke afspraken er inmiddels met de Stichting Veiligheidszorg lopen en welke daarvan wellicht een meerjarig, structureel karakter moeten krijgen ten behoeve van veiligheid in deze gemeente.

Naar aanleiding van de situatie bij CQ is een vraag gesteld over de gebruiksvergunningen. Te melden valt dat tweeënehalf jaar geleden in de gemeente ruim 900 panden moesten worden voorzien van een gebruiksvergunning. Er waren er op dat moment zes verstrekt, waarna aan een inhaalslag is begonnen. Onder de ruim 900 panden bevinden zich 289 instellingen, waarbij moet worden gedacht aan scholen, sportaccommodaties en dergelijke. Daaraan zijn 53 vergunningen verstrekt, daarnaast 55 onder voorwaarden en acht onder voorwaarden met beperking. Er zijn er nog 173 in behandeling. Verder zijn horecabedrijven met voorrang behandeld, die nu voor het merendeel van een vergunning zijn voorzien. Voor de overige panden gaat het nog om een forse operatie. De inhaalslag gaat de goede kant op, maar er moet nog wel het nodige werk worden verzet.

De fractie van Leefbaar Emmen heeft met enige verbazing geconstateerd dat er meer geld in gladheidsbestrijding wordt gestoken dan in criminaliteitsbestrijding. Daarop is te zeggen dat de gladheidsbestrijding een taak is van de gemeente, terwijl de criminaliteitsbestrijding tot de taak van Justitie moet worden gerekend. Het is dan ook reëel dat de kosten daarvan

door Justitie worden gedragen. Natuurlijk heeft de gemeente belang bij zo weinig mogelijk criminaliteit en bevordering van de leefbaarheid < zij ziet Justitie dan ook als partner >, maar spreker vindt dat de gemeente niet de rol van de rijksoverheid moet overnemen; dat gebeurt op een aantal terreinen al genoeg.

Ten slotte het onderdeel bestuurlijke vernieuwing. In dat verband zijn enige opmerkingen gemaakt over burgerparticipatie. Te melden is dat het college in het begin van 2004 een verordening Burgerparticipatie voorgelegd krijgt en dat die, als het daarmee instemt, zal worden doorgestuurd naar de raad ter bespreking en vaststelling. Daar zit dus schot in.

Waar minder schot in zit, is het burgerpanel. Er zijn voor het komend jaar geen middelen voor geraamd, om budgettaire redenen. Het is wel goed nader te kijken naar de politiemonitor en het woonbelevingsonderzoek om een burgerpanel handen en voeten te geven, maar om financiële redenen staat dit op dit moment niet vooraan in de rij. Wel wordt inzet gepleegd om op brieven die binnenkomen tenminste een ontvangstbevestiging te sturen, en deze zo goed en zo snel mogelijk te behandelen en aandacht te besteden aan de zogenaamde meldingen, bijvoorbeeld een telefoontje over een scheve tegel of een lantaarn die het niet doet. En wat de klachtenafhandeling betreft: de gemeente is aangesloten bij de Ombudsman teneinde in dit opzicht de nodige waarborgen in te bouwen.

Er is verder gesproken over de meerwaarde van de griffie. Spreker denkt dat de raad daarover vooral zelf iets moet vinden, maar vindt als voorzitter van de raad en van het presidium dat de raad het wel zou merken als de griffie er niet zou zijn. Als hij ziet wat voor werk de griffie verricht om zaken voor de raad voor te bereiden, denkt hij dat zij wel degelijk een goede rol vervult. Als zij er niet zou zijn, zou de raad zijns inziens diens functioneren op een heel andere manier ervaren.

Er is ook gesproken over een referendum over het stadstheater. Via de tijdelijke Referendumwet kent de gemeente het zogenaamde correctief referendum, waarvoor de raad een verordening heeft aangenomen. De gemeente kent geen raadgevend referendum. Het kader met betrekking tot het houden van een referendum is dus helder.

De fractie van D66 gevraagd of het college voortvarend de burgemeestersverkiezing in 2006 ter hand wil nemen. Los van de discussie die daarover nu gaande is en wat er wel of niet gaat gebeuren, zal het college ervoor zorgen dat, wanneer er enige helderheid is over de wetgeving terzake, de gemeente Emmen op tijd klaar is om de volgens de bevolking beste burgemeester te laten kiezen.

De heer Thole heeft een vraag over het woonbelevingsonderzoek. Wordt de uitkomst daarvan getoetst aan de cijfers van 2001 om een soort nulmeting te verkrijgen?

De burgemeester antwoordt bevestigend. Men zal dan kunnen constateren dat de uitkomst van het onderzoek van 2003 ten opzichte van dat in 2001 een lichte verbetering te zien geeft.

De heer Ensink heeft een vraag aan het presidium. Door wethouder Kuper is opgemerkt dat de afspraak tussen het

presidium en het college is gemaakt om de raad bij te praten over de voortgang van het organisatieontwikkelingsproject. Wanneer zal die bijeenkomst worden gehouden?

De vice-voorzitter antwoordt dat het moment nog moet worden bepaald.

Hij herinnert eraan dat op 20 november in de commissie economie en werk een C-discussie zal plaatsvinden over de

Wet werk en bijstand, waarvoor de stukken morgen worden verstuurd. De discussie die hierover vandaag is begonnen, kan dan worden voortgezet.

Hij schorst de vergadering te 23.00 uur tot 13 november aanstaande te 13.30 uur.